

# საქართველოს ქალი

საქართველოს  
საქართველოს

645/2  
2005

2005  
№5-6



# სიზღვის პეიზი



## მანანა ქორიანაშვილი



მასალა იხ.  
21-ე გვერდზე





დიდი ოჯახის დიდი  
ღიასახლისი  
თათული მოღიქე

ბპ. 8



მსოფლიოს  
სცენაზე  
გაგრა  
პუჩუქია

ბპ. 14



კველი  
სათამაშოები  
იჩაქლი ჩაჩიკიანი

ბპ. 18



„სიბნელეების  
არ მემინია“

ღეზან  
შენგურია

ბპ. 24

„უსაზღვროება ჩემი  
სიტყვებისა ...“

გაჩინა  
სვეტაგოვა

ბპ. 32



„თეატრი  
ათონელზე“

ბპ. 36

„ღამაში  
თვალთ  
დანახული  
სამყარო“

განა  
შოსენიანი

ბპ. 28



წიგნი  
ქალაქისათვის

მთავარი რედაქტორი  
გარინე ნაკაიძე

სარედაქციო კოლეგია: მარიკა ბარათაშვილი, ნინო ჯავახიშვილი, ნანა ბაგრატიონ-ღვინთაშვილი, ნანული ბუკია, ნაზი თარგამაძე, მანანა იმედაშვილი, ლია კაკაბაძე, ცინარა ტერმელაძე (გზატარა რედაქტორი), ირმა ჩოფიკაშვილი.

წიგნი არჩვამი (ბაჟისური რედაქტორი) კაბატა მამფორია (კომპიუტერული უზრუნველყოფა)

გარეკანის პირველ გვერდზე - მათული დოლიძე; მეორეზე - ანა სირამი

რედაქციის მისამართი: 0108, ქ. თბილისი, მ. კოსტავას ქ. №14. Vსართ. ტელეფონი: 99-98-71

რეგისტრაციის №06/4 - 897

წიგნი გამოდის 1923 წლიდან



# მართლმადიდებელი სარწმუნოება ხერხემალია ჩვენი ეროვნული სულისა



\*\*\*

წმ. მეფე დავით წინასწარმეტყველი ამბობდა: „გული წმიდა დაზნავე ჩემიანა, ღმერთო და სული წრფელი განმიასხვე კვამსა ჩემსა“. ქრისტიანის ცხოვრებაში მართლაც უდიდესი მნიშვნელობა აქვს გულის სიწმინდეს, სულის სიწრფელეს. გულიდან იწმინდება ადამიანი და ცოცხლად აქედან შედის მისში. გული უნდა იფაროს ტაბრი სულისა წმიდისა.

\*\*\*

საქართველოს გაბრწყინება, უპირველეს ყოვლისა, ჩვენი გულებიან განწმენდიან უნდა დაიწყოს. მხოლოდ ამის შემდეგ მოხდება მთელი საქართველოს გაბრწყინება.

\*\*\*

ჩვენი უპირველესი საზრუნველი სულიერი საზრუნველი და ეს არის ის სიუფრთხილი, რომელსაც ყოველი ადამიანი თავის გარშემო უნდა აფრქვევდეს. ადამიანი უნდა ჰქონდეს სულიერი სედევა, სულიერი თვალთ. განსაკუთრებით ასეა, როცა მზავლეს უჭირს, როცა გრძელდება მტკვრულიადაც, ისე სულიერად. სარწმუნოება საქმის გარეშე მკვდარია. ამიტომ თითოეულმა ჩვენგანმა მისხად უნდა დაისახოს სიტყვით, ან საქმით, ან მატერიალურად დაეხმაროს გაჭირვებულს.

\*\*\*

ჩვენი იმ უდაბნოში მივდივართ, რომელსაც ამჟვერთობი ცხოვრება ჰქვია; ერთმანეთის დახმარებისათვის ძალია და ერთგვია არ უნდა დავზოგოთ და ერთმანეთი უნდა ვგავსართო.

\*\*\*

ადამიანს ორი მიხანი უნდა ჰქონდეს: მიაღწიოს სულიერ ხიზმალეს და გამოადგეს სხვას; თუ კაცი თავისთვის არ ვარება, ის სხვისთვის მითუმეტეს უვარებისა.

\*\*\*

სამოციქულო ამბობს: „ურთიერთას სიმძიმე იტვირთეთ და ესრეთ აღასრულეთ სუჯული იგი ქრისტესნი“. ე. ი. ერთმანეთის სიმძიმე უნდა ვხიზლოთ, თუცა ამასთან უნდა ვცვალოთ, რომ სხვა ჩვენი გასაჭირით არ დავამძიმოთ. ესეც განსოვდეთ: თუ არ შეგიძლიათ მატერიალურად დაეხმაროთ მოგვას, სიტყვით მაინც უნდა ვცვალოთ, რომ სუკვამი სცეთ. ხშირად ერთი სიტყვაა კი საკმარისია, რომ ადამიანი იხსნათ უმძიმესი ცოცხლისაგან.

✠ ✠ ✠

## სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის, უწმიდესისა და უნეტარესის **მედიანისა** II II გებისკოლეებისა და ქალაქების მიხედვით

✠ ✠ ✠

ვინ არის ადამიანი? – იგია გვირგვინი ღვთის შემოქმედებისა, ხატო უფლისა, რომელიც მოწოდებულია იმისთვის, რომ მის მსგავსებას მიაღწიოს. ადამიანი – ეს არის უფლის განსაკუთრებული ქმნილება, შედგეი ღვთის განუყოფელი სიუფრთხილისა, რომელიც, მიუხედავად იმისა, მართალია იგი თუ ცოცხელი, ღვთის ხატებას არანსოდეს არ კარგავს.

# გაქვებენ... რა გასაკვირია?

უძალო ქვეყანაში კატას აყვებდნენო, ნათქვამია. ჩვენს საზოგადოებას ეს კარგად ახასიათებს – სათნოების არღვისაც კი პატივს სცემენ. თუმცა თქვენითვის ქება მუტისმეტად სახიფათოა. წყლის წვეთი ქვას ზერეტს. ცოტ-ცოტა ქება თავმოყვარეობის ჭიას ეცემა და კვებას; მერე ეს ჭია ჩვენთვის შემუშნველად იზრდება; სანამ არ მომარდება, სიმდაბლესაც უტოვებს ადვილს, ხოლო როცა მიმწიფდება, ყველაფერს ერთბაშად მოცლავს. სახიფათოა! კიდევ რა? ქება გულს უღრტინებს, საღმრთო მოშურნეობას შრეტს და კაცს ძალას ართმევს. ქება იფივეა, რაც მორბენალისთვის ფეხის დადება. სულიერ ცხოვრებაში შეჩერება უკვე უკუსვლას ნიშნავს, ეს კი ძალიან ცუდია! რა უნდა ქნათ? თავი დაიმდაბლო, გულსა და გონების ამპარტანებმა კი თავის განმქეჩებით დაეცხრი. როდესაც ტკბილი სიტყვების კრეჭებს გესურება, თქვენ გულში შეიღთ და ყველაწიარად დაემცირეთ თავი ღმერთისა და წმინდანების წინაშე. რა დავაწი თავს იღვს წმინდანებმა, რათა ღმრთის წინაშე სათნო-ყოფისათვის მიეცლიათ! ჩვენ კიდევ რა? ერთხელ ეკლესიაში შევივლით, მან ხუთიოდე მეტრისა გააკეთებთ, ერთი-ორ სულის მარგებელ წვენს გავივითხებთ და უკვე წმინდანები გვევლია თავები! ამის წაშალი ფიზიკური შრომა, სიმდაბლის კარგი მასწავლებელი არიან მასხურებიც. ინატრით შურაცხყოფა, მით უფრო დაუმასხურებელი, ყოველ შემთხვევაში, მას ისე მაინც შეხვდით, როგორც უფლის მიერ ამპარტანების საყურნებლად მოელნილ წამალს. მაგრამ ნუ გვრინათ, რომ დამოკიდებლად შეძლებთ რაიმეს გაკეთებას. შექვენ სახოვეთ უფალს, რომელიც მონის მფლობარობამდე დამდაბლდა – ის გასწავლით ყოველივეს. ოღონდ ამ საქმეს დაუდგვარდ ნუ მოეკიდებით. ქება ყინულად გაქცეთ და



თქვენგან მარმარილოს ქნდაკება გამოვა: გარეგნულად, შესაძლოა, ლამაზიც, მაგრამ უსიციცხლო. ღმერთმა დაგიფარო! ამას ისა სჯობს, ტალახში ევლით და ყველა ფეხს გაბიჯებდით.

მწერთ, ძილში მხურვალედ და გულმოდგინედ ვლოცულობ, ცხადში კი მუჭარება ლოცეაო. მადლობა ღმერთს! კარგია, რომ სული ძილში მაინც ლოცულობს, რაკი დღისით არ ვაძლევთ საკმარისად ლოცვის საშუალებას... ეს შესხენებაა! გახსენებენ, რომ გულმოდგინედ ილოცით დღისითაც და ღამითაც; ღამე, ძილში, როდესაც ლოცულობდით, თავს კარგად გრძნობდით, დღისით კი, როცა ადგებო... ამ გამოცდილების მოცემით თითქოს გუგუნებან: „აი, ნახე, სად არის სიხარული და ნეტარება, აი, ლოცვის ნაყოფი! მაშ, ნუ დაიზარებ ლოცვას!“ შეისმინეთ ამ რჩევას? საყუთარ თავს არგებთ. თუ არადა, ერთი-ორჯერ, შესაძლოა, გაგიმეოროს, მერე კი თავს დაგანებებენ. „ამასთან ვერაფერს გააწყობო“, იტყვიან, „ცხადად ეძლევა ამის განცდა, რა ნეტარებაა ლოცვა, და მაინც არ უნდა. მაშ, როგორც

უნდა, ისე იცხოვროს“. ასეა, „ღმერთი არა შურაცხებებს იმნებოს“ (გალ. 6, 7). ჩვენი უძლურების მიმართ უფალი ერთობ შემუშნარებელია, მაგრამ ურჩობას ვერ ითმენს. თუმცა, ყველაფრისათვის მადლობა ღმერთს. ყოველივესთვის მადლობდით! ღმერთმა გიშველო!

## რა გვირთვებითაა გამაზარდოვანი? გამხნევილი!

ნუ გვრინათ, რომ ნუგუმს გართობაში ჰპოვებთ. გართობა თავისთავად მოწყინებას იწვევს, ხოლო როდესაც ადამიანი ისედაც სევდას ჰკავს შეპერობილი, ხომ მით უმეტეს, დიან, ასეა, გარეგნული მხიარულების წუთებში ტკივილი გვაქვიწვდება, მაგრამ სამაგიეროდ, როდესაც ეს წუთები გადის და სული მარტო რჩება, იგი გორვეცებული, გასამეცებული და გაათვეცებული მოწყინებითაც კი ახსენებს თავს პატრონის. ეს ხომ მთელმა ქვეყანამ იცის, მაგრამ არ ესმის, რაც ვინდა, ის ელაპარაკე... თქვენც სწორედ ამას აკეთებთ: მოწყინებამ შემოგიტიათ თუ არა, მამინე გასართობს დაწვევით ძებან! არ ვინდა, უმჯობესია უფალს და ყოველ წამად ღმრთისმშობელს ვვედრით წყალობას და ნუგუმინიცეკეა. აი, თუ ისინი მოგცემენ, ეს უკვე მყარი და მტკიცე ნუგუმინისიცეკეა იქნება. მაშ, მათ მიმართო! ამისათვის, ცხადია, უფრო მეტად მინ უნდა იჯდეთ და ილოცოთ, ანდა ეკლესიაში იართო და იფივე აკეთოთ. ცოტ-ცოტა უნდა იფიქროთ და იფიხთოთ კიდევ. თქვენ გესმით ისაკ ასური, ნუ მიატოვებთ მას – ის გასწავლით ყოველივეს. უფლისმიერ ნუგუმინისცეკვას გისურვებთ! ილოცო და ღმერთი, ყოველ სწინის მურნალი, მოგანიჭებთ კურნებას.

წმიდა ეპისკოპოსი  
თეოფანე დავთღვაული

23780



# მივუტევიოთ პრემიანეთს

**„ქართველებმა და აფხაზებმა უნდა ვაბატიოთ ერთმანეთს ის, რაც ჩვენს შორის მოხდა და ცხოვრება თავიდან უნდა დავიწყოთ“. – ამ რწმენით ცხოვრობენ თბილისში აფხაზეთიდან ღვენილი**

**ნ**სინი ასამდე არიან – ასი აფხაზეთიდან ღვენილი ქართველი და აფხაზი ქალბატონი, რომელთა უმეტესობა მანამდეც კარგად იცნობდა ერთმანეთს. მათ ხართო დიდი ტკაილი – აფხაზეთი აკავშირებთ. მათი უმეტესობა გალის რაიონის მკვიდრია. ომამდე ისინი ბედნიერები იყვნენ: ცხოვრობდნენ მშობლიურ ქალაქში, ჰყავლათ მშვენიერი ოჯახები, ტურქრესაც და მოყვარულსაც ღირსეულად მასპინძლობდნენ. თორმეტი წელია, სხვა მრავალი ადამიანის მსგავსად, მათი ცხოვრება რადიკალურად შეიცვალა – საკუთარ ქვეყანაში ღვენილებად იცნენ. თავიდან ძალიან გაკვირბრათ, მაგრამ უცხო გარემოში მოხვედრის შემდეგ არ დაიბნენ, სიცოცხლის საოცარი სიყვარული გამოამჟღავნეს და კვლავ ფეხზე დადგომას ცდილობენ. რა თქმა უნდა, გერ ბოლოდელ წლებში ვერ გამოართლან, რადგან ეს აღბათ მხოლოდ მშობლიურ მხარეში დაბრუნების შემდეგ მოხდება, მაგრამ არც დაჩოქებულან და წაქცეულან.

ორივე წლის წინათ, მიტევების დღეს, ოფიციალურად დააფუძნეს ქართველი და აფხაზ შემოქმედ ქალთა კავშირი „მიტევება“. ერთმანეთს მხარში უდგანან და სხვათა დახმარებასაც ცდილობენ. გაოცდი, როდესაც მათთან შეხვედრისას შეგტყვევებოდათ, რომ ისინი მშობლიურად საკუთარი მემკობრობისა, შორეულ აზიამი ცნობით დაზარალებულებისათვის გარკვეული თანხაც შეგტროვებოდათ.

კავშირის დაფუძნების ინიციატორი და მისი ხელმძღვანელი ქალბატონი ლელა თორია-ასვენა და მისი მეგობარი ქალბატონი მედეა ზუბზაია ხანტრერეო მოსახერხებელი აღმოჩნდნენ. მათ ბუერი მათ მამებს და მხოლოდ კავშირის საქმანობის, არამედ გალში გატარებული წლების შესახებაც.

საუბარი სწორედ წარსულის გახსენებით დაიწყო. **ღვენი თორია:** გალში ქალბატონი მე-4 სამსულო კოლაში ემუშაობდი, რომლის დირექტორიც ჩემი მამამთილი იყო, საქართველოს დამსახურებული პედაგოგი, რამდენიმე წივის ავტორი, ჭეშმარიტი ქართველი, და აფხაზი ბაღის დიდი მეგობარი მაყარ ასენაუა. ჩვენი სკოლა, რომელიც ღვენიის სახელმთისა იყო, მეგობრობდა ქალაქ ულიანისთვის სამსულო სკოლებთან. ყოველ წელიწადს, აბრლის თვეში ულიანისუკში ჩავდივით, ხოლო ისინი ზამთრის არდადეგებზე გესტუმრობდნენ. წლების მანძილზე ბუერი ღვენიისთვის ჩავტარებოდა ერთად.

მარამ დღეებმეორე გალში ყოფნისას ჩვენი ნათესაების – აგუმაების ოჯახში ვიყავი, გასვენებამი. სწორედ იქ შეხვედი გალის განათობის განყოფილების გამეფე, შვა აგუმაის, რომელიც ცნობილია თავისი სეპარატისტული განწყობით. ჭირი-სუფულმა მთინა, რომ აზას ზნითა ველკობარების თქვენს მესახებ და თქვენი გაცნობა ძალიან უნდა. რადგან მამამთილი აგუმაზე იყო გათხოვილი, შვას ისე გამოველაპარაკე, როგორც ნათესაის. აუფხსენი, რომ ჩვენ – ქართველები ვართ ერთი „კუდილი“, რომ მე ძალიან მიყვარ აფხაზები, რომ სტუმრობითობისას, სოხუმის სუბტროპიკულ ინსტიტუტში სწავლისას, ბუერი

**ქალბატონები, რომელთაც ორიოდ წლის წინათ არასამთავრობო ორგანიზაცია ქართველ და აფხაზ შემოქმედ ქალთა კავშირი „მიტევება“ დააფუძნეს.**

აფხაზი მეგობარი მევადა (მათ შორის ჩემი ჯგუფელი ღვენილი აგუმავეც ვიციხსენე. შვამ მთინა, გარდაიცვალა). და რომ ვეულებას ძალიან გვიყვარდა ერთმანეთი. დიდხანს ვისახებოდა. ხუბარში ჩვენი ოჯახის დიდი ხნის სურველიც ვაგუმადავ – ძალიან გვიყვარდა, რომ გალის ყოველ მეთოხ სკოლას, რომლის დირექტორიც წლების განმავლობაში იყო ჩემი მამამთილი, მაყარ ასენაუა, მისი სახელი უწოდოს. ქალბატონმა შვამ მამასუხა, როდესაც კვლავ შეხვედრებით ერთმანეთს, მამინ ვისახებოთ ამ თქმზე.

ისიც, ვუთხარი, რომ ჩვენ, ღვენილები, ვინც ენურებს გალში ვცხოვრობთ, ჩვენს შეივლის, მიუხედავად ვეულავრისა, უწერ რგავთ აფხაზი ხაღის სიყვარულს, მაგრამ სამწუხაროდ, აფხაზები მხარე ასე არ იცეკვა-მეთოხ.

ქართველებსა და აფხაზებს ძალიან ბუერი არ გვაქვს საერთო, ძალიან ბუერი ნათესაური კავშირია ჩვენს შორის. მუიბლება არც დათავროთ, მაგრამ მე დღესაც ძალიან მიყვარს-მეთოხ აფხაზი ხაღი. ის, რაც ჩვენს შორის მოხდა, უნდა დავიწყებოთ, ორივე მხარეც უნდა მიუტეტვით და ვაბატიოთ ერთმანეთს, რადგან ვეულავრები პოლიტეკოსები არიან დამწაშევი და რომ ჩვენ – ორმა ხაღისა უნდა გამოიხებნით საერთო ხი. ჩემდა გასაკვირად, მთინაზ – ამაზე ვთვითებო.

**– ვეულაზე მეტად ან გენატრებათ გალში?**  
**– ვეულაზე მეტად საუფლავები ვადარდებს. დღემთემ, რომელიც ძალიან ახალგაზრდა, ორმოცდაერთი წლისა გარდაიცვალა, გალშია დაკრძალული. ომამდე ცოტა ადრე მამაც გარდაიცვალა, იგი რაიონის მთავარი ექიმი იყო და ფაქტობრივად ამ ამბებსა შეწარა. მთავარი, რომ ვეულავრები ცულად დამთავრდებოდა. აქეთ რომ გადმოვედით, სულ მშობლები მესიზმებოდა. ოთხი წლის წინათ ვეყარ მოითმინე და გადავეწყვიტე, რაც უნდა მომდაროთ, ჩემი მშობლების საფლავები მინახა. გალში რომ გადავედი, ვერც კი წარმოიდგენი, რა კრინობა დაბეუფულა. მშობლების საფლავებს მივეყვარე, დავა-სუფოთავე და საოცარი სიმსუბუქე ვიგრებინე.**

**მამამ ვუთხარია:** რა თქმა უნდა, ვეულავფერი მენატრება იტუოთ. ერთი სული მქვს, აფხაზ ქალბატონებთან შეხვედრებო როდის ჩავალ გალში და მივეყვარები იტურობას.

ჩვენი სკოლა ცნობილი იყო აფხაზეთში. ერთ-ერთი მეურნეობის ბაზზე გვეკრინდა ჩვენი „მინი მურნეობა“, რასაც მე უხელმძღვანელობდი. ბაეშვები დავეყვალა პლანტაციებში და მწრო-მეულებს ვეხმარებოდი ციტრუსების კრეფაში. რამდენიმე ხეს ხელუზლებლად ვტოვებდით, რომ ულიანისკვლ სტუმრებსაც დასეკრებოთ მანდარინი.

რაც ვეცხოვრობოთ გალში მანამდე, სანამ ეს უბეულაობა არ დატრიალდა და ღვენილებად არ გადავიქცეთ.

**– გალში მას მერე ადარ ვიფილბობა?**  
**– დვენილობაში ყოფნის მანძილზე გალში მხოლოდ ოთხჯერ ვიყავი. პირველად ეს მოხდა 1996 წლის ბოლოს. სამწუხაროდ, 26 დღეებმეორე ჩემი მამამთილი, რომელიც ჩვენიან ერთად ცხოვრობდა თბილისში, გარდაიცვალა. გადავწყვიტეთ მისი გა-**



● „მიტკეების“ წვერთა ნამუშევრების გამოფენა-გაყიდვაზე



● მიტკეების ხის დარგვისას



● გაღვლილ ბავშვები თბილისში სამუშაოს ტაძარში

ლში დაერძალა, რაც გურო-ს დახმარებით გახდა შესაძლებელი. ენგურის ხიდან გურო-ს მანქანა დაგვხვდა. ჩაგვსეს რაღაც უგულებელი, ბრუნებით გადახურულ მანქანაში. საოცარი შიშის გრძობა გვქონდა, თითქოს სასკალოზე მივავდით.

— ეს ამბავი გალის ადმინისტრაციასთან იყო შეთანხმებული?

— რა თქმა უნდა. მაგრამ მხოლოდ ქალებს მოგვცეს გადასვლის უფლება. მე, ჩემი მანლის ცოლი და ორი შვილი — ოთხი ქალი ჩავსხედით მანქანაში და ასე გადავდით გალში, რომ აგვესრულებინა მამამთილის უკანასკნელი ნაჭრები — დამარხულიყო საკუთარ მიწაში.

სამწუხაროდ, გალიდან წამოსვლის შემდეგ, სხვათა მსგავსად, ჩვენი სახლიც დაწვეს. თურქი ერთი თვე ახლიდა ბოლი ჩემი მამამთილის მდიდარ ბიბლიოთეკას. ხშირად ამბობდა, რომ ბუერჯერ დაწვლიდა შმიერი იმიტომ, რომ წიგნები ეყდა. მზრავალი წლის მამძიმზე არიოვდა წიგნები. აფხაზეთში ერთ-ერთი მდიდარი მბილითოცა ჰქონდა. რადგან ჩვენი სახლი დაწვეარი იყო, იძულებულიყენ გავხდით, მამამთილი, რომელსაც მთელ აფხაზეთში ძალიან დიდ პატივს სცემდნენ, სახლის უკან მდგარ „გარაკში“ დაგვხსენებინა. მიუხედავად იმისა, რომ ძალიან ცუდი ამინდი იყო — წვიმა და ციოდა, მივდი ვალი დაგვხვდა და ვველა იმას წუხდა, რომ ასეთ დღეში ვივადით. ეს იყო სამძიმელი ტრაგედია ჩვენითვის, არა ნაკლები, ვიდრე დღევნელბად გაღვქევა.

ეჭ მხოლოდ ერთი საათი დავრჩით, მეტის უფლება არ მოგვცეს. ჯერ მიცვალებული არც გვეყავა დასაფლავებული, რადღესაც გურო-ს მანქანა მოგვაციოხა და იძულებული ვივადით უკან. ზუგდიდში, დაგბრუნებულავით. ნათესავებმა და მჭობლებმა უჩვენიოდ დაერძალეს ჩვენი მიცვალებული, ქართული ტრადიციისამებრ ქელხივც გადაუხადეს და ვველაფერი ისე შემარულეს, როგორც წესი და რიგია.

— აფხაზები თუ იფენენ გასვენებამში?

— კი, მიუხედავად იმისა, რომ 96 წელს ახლანდელთან შედარებით უფრო დამაბული ვითარება იყო. მას შერე ვიდევ სამჯერ ვივადი გალში გადასული და ბევრი აფხაზეც ვახვ.

— ეს იგი, აფხაზ ქალბატონებთან გაქვთ კავშირი?

**მიდმა ზუსტბანი:** რა თქმა უნდა. გარკვეული ურთიერთობები გვაქვს, მაგრამ გასაკვეთი მიზეზების გამო, უფრო მეტად მათთან უშვებობით, ვინც აქ ცხოვრობს, ვინც ქართული ოჯახების რძალია. ასეთი შერეული ქართულ-აფხაზეური ოჯახი კი, დამეოანხებით, არცთუ ცოტაა. თუცა გალშიც გვაქვს პარტნიორი ორგანიზაცია, რომელსაც მავყელა რიგვევა ხელმძღვანელობს. იგი გალის შერეუ საშუალო სკოლის ჰელპერია, თავისი ხალხის დიდი მოყვარული და კარგი პროფესიონალია. მას საკუთარი ოჯახი არა ჰყავს და გაღვლილ ბავშვებზე აკადამიკვდარი“. ამდენი წელია მხოლოდ ერთუზიანბზე მუშაობს. გალში ვველას ძალიან უყვარს და პატივს სცემენ. ხშირად ატარებს სხვადასხვა ღონისძიებებს, რომელსაც აფხაზებიც ესწრებიან. ასევე ურთიერთობა გვაქვს საბავყვეში მაცხოვრებელ ერთ ქალბატონთან, ვკვარდ თარბაია. ცოტა ხნის წინ სწორედ მისგან გავიფეთ, რომ ერთ თვეში ქალბატონ გალში ღონისძიებებს ატარებენ, ჩვენც დაგვპატიყენ. რა თქმა უნდა, აუცილებლად ჩავალთ მათთან შესახვედრად.

— რას გვეტყვი, თქვენი საქმიანობის შესახებ?

**მიდმა თორბა:** დაარსების დღიდან ვცდილობთ მხარში ამოუდგეთ ჩვენს დღევნი ქალბატონებს, ბავშვებს. „საქართველოს საავანთალებელი და შრომის საქმიანობის ურთიერთდახმარების საერთაშორისო ფონდს“ დახმარებით ჰუმანტარული დახმარება დაურთიეთ გლდამის მოზარდთა პოლიკლინიკას, აფხაზეთის ჯინდაციის სამინისტროს ბავშვთა პოლიკლინიკას,





# დიდი ოჯახის დიდი

დრომ მარტან და ტელესურბალოსი „იტილიანამ“ ქართული კინოსთვის მოცუვა. ბერეს ვერაფერს გეტყვით ბრაზილიური თუ მექსიკური „სახლის ოცნებებს“ შესახებ, თუ ნდაც ამ მარტო მზუნთია გამო, რომ მათი მარტოვალ არ გახლავართ, მაგრამ ჩვენს ცერანზე სკანდალ მაღალსტატუსად გადაღებული ქართული სურბალოსის გამოჩენა ნამდვილად ეგახარება, რადგან მასში უდავიდ ნიჭური ახალგაზრდების გვერდით ცეცხლსათვის საყვარელი, რატომღაც უსამართლოდ მიუწყებულ საშუალო და უფროსი თაობის მშახლობელი მოხაზულობები.

**თ**ბოლო დროების ამანაგროვედ მაგრებელი, სამუქაროდ, დღეს მხოლოდ ერთი ნუშახის გონითი იქნის პოპულარული ტელესერიალიდან „წინადასრულებული დამ“. 70-იანი წლების თაობის ეს კარგად ახსოვს სატელევიზიო სპეკტრული „გუაჯუარდინო“, რუსთაველის თეატრის სცენასა და კინოფილმებში მის მიერ განსახიერებელი როლები. პირველი როლი ადელი ნინუას სახავეთუ ტრადიციულში „მეგრელები“.

მოგახსენებია, მშახობლად არ იმედუნდა, შენდევ ხედავს დიდი სურბალოსა და ძალისხმევს შედეგად გამოჩნეული ვარჯიშობისა და მინაცემების მჭინე თათული დროები ეს, როგორც თავად ამბობს, სურბალოს შემთხვევითი ამოჩნეული თეატრალური ინსტრუმენტი.

— მშახობლობა ჩემი პირველი არ ყოფილა. ძალიან მიტაცებდა ხატვა, ერთხანს პლასტიკურ ქორეოგრაფიკ ვიცნობდი. შენდევ ვამოტირებულად ენსაულობდი ინგლისურს და მოსკოვში უკბო ენათა ინსტიტუტში ვადარებდი. მაგრამ, როცა ქვედა დამკლდა და ვერ ნაერთებე, ახლობლების რჩევით თეატრალური ინსტიტუტში შეამურე. მისაღები გამოცდები კარგა წინს და მთავრებულ იყო და ბ-ნმა ვიგა დორთქიანძემ თავისუფალ მშენებლად მიმართო თავის ჯგუფში. წლის ბოლოს უნივერსიტეტში ვადარებდი ვადასვლას, მაგრამ ცოტა ხანში იმე მომქონდა თეატრში. განსაკუთრებით მის შემდეგ, რაც გოგოლის „ქორწინებაში“ ავიყვია ტიხონიანა ვანასახიურე, რომ დარწმუნე ვადამკვირებე.



● თათული დროები და ვანო ლომაშვილი

მშახობლად აღარ გავუწვია წინადასრულებია. — ცოტა რამ თქვენი მშახობლების შესახებ გვაძინეთ — ვიცო, რომ ძალიან ტრადიციული რუხობად ბრძანდებოდა. — ღელა, ციხანა უბუბო ფულადივით ვაბლავ, მაგრამ არ ეფუძნება — სამ შუღს ვგრძობდი. მამა, ნარინან (გონა) დოლიძე შარან ვარდოიცილა, პრივილითი დღის ტექნოლოგი იყო. ღელის მხრიდან ბაბუა და ბაბუები ვარდა იმისა, რომ ძალიან წინგერი ხალხი იყო, ფუნქური სიბღიღითიც გამოიჩინოდნენ — სახელგანთქული მოკვიდავ ნესტორ ესევა ბაბუას მისხეული ვახლავდი. — მამის მხრიდან ქორეოგრაფიასთან მჭირდა შეხება — ვვლია კარგად ცნავედა: ბაბუა, მისი და-მშობი, მათი შუღლით, მამაშენი. ბაბუას მისხეული ვაჯიყო დოლიძე ერთი დროს რუსთაველის თეატრის პოპულარული მშახობი იყო, მაგრამ ძალიან ადრე დაანება სცენას თავი. ბაბუა — ვმუღიანე დოლიძე ბათონი იყო, ქორეოგრაფი ვახლავდი და არტისტ ერუხიმიანიანთან მეგობრობდა, ერთი ანსამბლში მოვლავლობდნენ. — 27 წელსა ბ-ნ ვანო ლომაშვილის მეუღლე ბრძანდებოდა. თვებუბა, რომ ვარსკვლავური წყვილი იხივთის ეს ერთობ სილიდგური პერიოდია, რამე მდვილიმარტოს თქვენი წარმადებელი ქორწინების საიდუმლოა. — რა ვთხოვთა, რუხიან სიხაველებს, ბრძოლებსის ვარქმე არ არსებობს და, თუ სადმე არის ასეთი რუხობა, ეს დღითი მინიჭებული ბედინფორმაცია...

# დიასახლისი

— თქვენი თაობისთვის ძალიან პოპულარული აღამიანები, თავგანსიციების იმიეიტები ივავით, არახოვს ვეგვინანათ ერთმანეთზე? — შესაძლოა, პირველ ხანებში ვამაფრებელი იყო ვერსიბები, მაგრამ თანდათან ნაცხრა ვეუდაფერი. ახლა ითხი წელს შეუღამეულს — სოფის ურდითი და მიწელი ვრადლხას მასზე ვაქტეს ვადტარალი. — ძალიან მშვიდი პიროვნების შთაბეჭდილებას ტრევიბო... — ადრე ნამდვილად მშვიდი ვივავი, მაგრამ ცხოვრებაში იმდენი სირთულე ვეგვლებს, რომ ეს ნერვებზეც იხსებება. ერთი ვია, ზედმეტი ნერვიულობითა და ფოქით თავს არ ვიღლი. — ამჟამად თუ ხართ რომელიმე სპექტაკლში არ ფილმად ვაყავებული? — არა, მაგრამ ბაქსის შუგუბსა კარგად ვემიბლია. ადრე, როცა მე და ვანოს თხოვმეტქლანნი ბაუბა ვეკრდა თეატრში, სახლი ავამუენი. ნიშოვის რაღაც საინტერესოს ვეუღლავთ ვამოქენი. — როგორც ვიცო, ადრე ხატვადიო, ახლა? — ხელე არ მომეცება, ტექნიკა აღარ მაქვს და ჩანაფიქსი იოლად რომ ვერ ვახორციელებ. ნერვები მე-შეხება. — ცნობილია, რომ ბ-ნ ვანო პრივილიზირანი მხატვარი ბრძანდებოდა. რამდენად ხშირად ყოფილხართ მისი მუხა? — არასოდეს დავუხატვარ, მუენებება, რომ მწლია ნენი დახატვა, სხვა ტექნიკა სწირვება. თუქვა მავანნი წენისა და მის ზოგიერი ნახატს შორის მსავსებებს პოულდინე. ალბათ, ეს მისდაუნებურად ხეება. — დღეს ძალიან პოპულარულია ტელესერიალი „ცხელი ძალი“, რომელსაც სხვიბი არ ვიცო, და პირადად მე სწორედ ვანო ლომაშვილის გამო ვეუქტეს სერიალი მალე დამთავრება, რა საზომადლო ვეგვებო აჭებს ბ-ნ ვანოს? — სერიალიან დაყავიშვებით ვამბებინდა — ამ ცოტა ხნის წინ ვანო იყინოდა, ეს რა დამუხარია, კაცო, მთელი ცხოვრება თეატრს მუღალიე, რა როლიბი არ ვანავსახიურე და დღეს მუენებთან, რა ვარგად თამაშობ ადვირად ძალბუბო“. რას იმან, დრომ მოიტანა ვე-დაცხერი. არ ვიცო, მაქვს თუ არა გამიხელის ურდუბა, მაგრამ მგონი, რაღაც პიროექტში აბარებს მონაწილეობას. — მახსოვს ფილმი „ერთაწინინდა“, რომელშიც მე-უღლესთან დე ვივავით ერთად ხართ ვადვლებული-გასაკვიარი, რატომ არ იფენებენ რევიზორები



ასეთი ტანდემის შანსი? — ქართველ რევიზორებს დიდად არ უყვართ მსგავსი რაღაცეები. ნუ იფება ტანდემი, ცალკულე ფოსი. — ალბათ ძალიან მყვარდებული ბრძანდებოდა და თავის გამოჩენა არ ვეგვავით? — არ მემსიბს, როგორ უნდა ვამოიხინო თავი, თუ რევიზორი არ დამიბაბებს და საუშუაო არ მუქნება. ისე კი, სწორი ბრძანდებო. მე რევიზორებთან სასახტობი „ჯედილსინო“ ენა არ ვიცო, ზოგიერთმა კარგად რომ იცის. ერთი რამ დამამაფულებით შემიძლავა ვი-თხრანა — ძალიან ცოტა რაღი მაქვს ვანასახიურული



● სოფიონ ვრად



ნება შეგიძლია და მარჯვედ და წინაღედ დგახარ შენს პროფესიაში. პირადად მე, მარჯვედ მხოლოდ მაშინ ვიქცევი, როცა ვატყობ, რომ უნდაი, ძალიან უხეშად გადავიბარონ. ასეთი რამ კი ხდება ხოლმე. საერთოდ, ძალიან კარგი ურთიერთობა მაქვს ყველა რეჟისორთან, ვისთანაც კი მიმუშავია თეატრსა თუ კინოში.

**- მიჩნეულია, რომ ყველა რეჟისორს თავისი მსახიობი ჰყავს. თქვენ თუ თვლით თავს ვინმეს მსახიობად?**

- რატომღაც სტურუას მსახიობად აღვიქმებოდი. შესანიშნავი ურთიერთობა გვაქვს ერთმანეთთან, უდიდეს პატივს ვცემ, მაგრამ მე და ბ-ნი რობერტი ყოველთვის ვიცავთ დისტანციას - არასოდეს ვყოფილავარ მასთან შელანდინდარებულნი, წინასწარ არც ის მცოდნია, რა პიესაში ვითამაშებდი.

**- კულისებს მიღმა ინტრიგები არასოდეს შეგხვებიათ, მოქიშპეები, მოშურნეები არ გყოლიათ?**

- შეიძლება ასეთი რამ ყოფილა კიდეც, მაგრამ ჩემს ყურამდე არ მოსულა. მსგავსი რაღაცეები არასოდეს მაინტერესებდა და ყველაზე გვიან ვიგებდი ყველა ჭორს. თავად არავის მიმართ არა ვარ უარყოფითად განწყობილი და ვერც იმას გაიხსენებ, ვინმესთან დაძაბული ურთიერთობა მქონოდა. დღეს მსახიობები უფრო ტაქტიანად ექცევიან ერთმანეთს.

**- დიდი ოჯახის დიასახლისს, ალბათ, ყოველი დღე საათობით გაქვთ განაწილებული...**

- შეიძლება - სალომე და გიორგი უკვე დიდები არიან, მაგრამ რა მნიშვნელობა აქვს, დღღის ხელი ყოველთვის სჭირდებათ. სალომე გათხოვილია და მეუღლესთან და ქალიშვილთან ერთად ჩვენთან ცხოვრობს. საოჯახო საქმეებში ახლობელი მეხმარება, მე კი უფრო საგარეო საქმეების მოგვარება შევა-

ლება - თუ სადმე სარბენია, ჩანავალით, რომ ჩემი გასაკეთებელია.

**- „დათა თუთაშხაში“ მონაზვნის პატარა, მაგრამ ლამაზი და დასამახსოვრებელი სახე შექმნილი. რამდენად რელიგიური ბრძანდებით?**

- რაც თავი მახსოვს, დედა ღოცვის გარეშე არ დაწოლილა, მაგრამ ეკლესიაში ხშირად არ უვლია და მიმანჩია, რომ არავისზე ნაკლები მორწმუნე არ არის. მეც მწამს ზებუნებრივი ძალის - თუ რაიმეს ვცოდავ, ჩემებურად ვინანიებ, თუ არა და, მსჯის უფალი, სამადგეოს აუცილებლად ვიღებ.

**- ხშირად ვიჩნდებით სინაულის გრძობა?**

- ძალიან ხშირად. ზოგჯერ ვფიქრობ, ცოტა ზედმეტიც ხომ არ მომდის-მეოქი. ერთი კი დანამდვილებით ვიცი - შურიანი არა ვარ და ყველაფრის მიტყვევა შემიძლია.

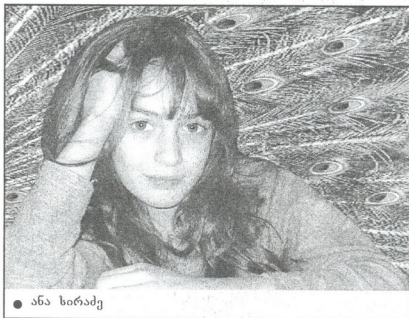
**- „მამათა და შვილთა ბრძოლა“ მარტო ლამაზი სიტყვები არ არის, თქვენ როგორ აგვარებთ შვილებთან ურთიერთობას?**

- სალომესთან პრობლემები არ მქონია - ყოველთვის კარგად სწავლობდა (უცხო ენის სპეციალისტია და ინტერეირის დიზაინით არის დაინტერესებული) და არასოდეს შეეუწუხებოვარ. გიორგისთან კი გარკვეული უთანხმოება მაქვს: მიუხედავად იმისა, რომ არაქიტექტურულზე სწავლობს, ბოლომდე ვერ გარკვეულა, რა უნდა. ძალიან მინდა, საყვარელი საქმე იპოვოს, რაც შეეგება „მამათა და შვილთა ბრძოლას“, იმის გამო, რომ თეორიულად ვიცი, რაც არის, მაქსიმალურად ვცდილობ, არ ჩავერიო მათ ცხოვრებაში: არის მომენტები, როცა ცხდები, რომ უაზროა მშობლის ზედმეტი წივი და სიტუაციის დაძაბვა...

თქვენც იგივეს გირჩევი!



# პატარა მომღერლის დიდი გზა



● ანა სირაძე

**ა**ნა სირაძე პოპულარული საესტრადო მომღერლისა და კომპოზიტორის, უმწვენიერესი ქალბატონის ეთერ ჭელიძის შვილიშვილია. ჯერ კიდევ სამი წლის გოგონას ხმის ტემპრამა და მუსიკალურმა მონაცემებმა უფროსების ყურადღება მიიქცია.

საოცარი დაბთხევია! თითქმის ამ ასაკში გამოჩნდა პირველად სცენაზე თებრბაფთიანი თვალებანთებული ეთერ ჭელიძეც მასზე გაცილებით დიდი გიტარით ხელში. ადამიანთა ბიოგრაფიები არ მთორღვება, მაგრამ ერთი რამ ცხადია – გენი უკველიდ არასოდეს ქრება!

ქინი ეთერის ქალიშვილი ნინო ველბაქიძე ბუნდურია, რომ მის პატარა გოგონას ბებიის უბადლო ნიჭი გამოჰყვა. დღეს ანა სირაძე თერთმეტი წლისაა და მომღერლობაზე ოცნებობს. მის უკვე სცენაზე ყოფნის 8-წლიანი გამოცდილება აქვს. იგი ასევე იტალიის ფესტივალის „მეიანი ღირსი“ ლაურეატია, სადაც მან მ. მერაბიშვილის „მატყუარა ჩიტი“ და „გაყვავებული ბუდეები“ შეასრულა. ამას მოჰყვა ფესტივალები – „გაბაფხულის ბუბუელი“, „ოქროს მყროფონი“, „პატარა ვირტუოზები“, და ყველგან „გრან-პრი“ მოიპოვა. პატარა მომღერალს თბილისის საყრებულში საქართველოსა და მის ფარგლებს გარეთ მიღწეული წარმატებებისათვის კონცერტზე „ნ ვეკა“ საქვაილური ჯილიო გდასცია.

ცხადია, ამ წარმატებათა უკან დამლელი შრომა და მეცადინეობა იმალება, რასაც დიდი მონდომება და ნებისყოფა ჭირდება. ანა ხომ ჯერ ბავშვია, თანაც იმ ასაკში, მისი თანატოლები თოჯინებითან რომ მეგობრობენ, თუმცა მასაც ძალიან უყვარს ბარბები, მათი „მყურნალობა“ და „ადაინება“...

და მაინც მის ცხოვრებაში ყველაზე დიდი ადგილი სიმღერას უჭირავს. მას მზარში უღვას და უანგაროდ ემზარება „ფორტუანა-97“-ის გენერალური დირექტორი ციაა ყიფიანი, რომელიც ასევე დროს ანას პროდიუსერაცაა.

გოგონა სულ დიდებთან ერთად მღერის. პირველი მისი

პარტიორი ეთერ კაკულია გახლდათ. ამას მოჰყვა დუეტი მამუკა ონაშვილიან (შეასრულეს ე. ჭელიძის „ჩინარო“), ან-სამდე „უნივერსიტეტთან“ ერთად („ჭადარა თბლისო“) და სხვ.

ანას განსაკუთრებით უყვარს მისთვის უცნობი ბებიის (მის ხომ ბებია არც ახსოვს!) სიმღერების შესრულება. ქინ ეთერის სიმღერებს ასევე დიდი საიმონებით მღერინა ქართული ესტრადის ვარსკვლავები. თუმცა სამწუხაროდ, ზოგჯერ სიმღერის ავტორის ვინაობას უგულებელყოფენ. მიგეხსენებათ, სიმარტლე ადრე თუ გვიან აუცილებლად გამოიზნურდებდა-ხოდმე. ასეც მოხდა. მაისში ეთერ ჭელიძის ხსოვნის საღამომე, რომლის მოწყობაც თბლისის საყრებულში და „ფორტუნა“-97-მა ითავა, მსმენელები აღფრთოვანებას ვერ მალავდნენ, როცა გაიგეს, რომ მათი საყვარელი, პოპულარული სიმღერების ავტორი ქალბატონი ეთერი ყოფილა. დრომ ვერაფერი დააკლო. ე. ჭელიძის „ალურჯ აპრილს“ (ოენესკოს პრემია), „თბილისის ქუჩებს“, „აას ხინაზეს“, „სიფვარული, სიფვარული, რა ხარო“, „თეჭებს“ (ბერლინის ოქროს ფონდი).. და რაღა თქმა უნდა, „ჭადარა თბლისო“ (საკუენის სიმღერა), რომელიც განსაკუთრებულად ჟღერს კომპოზიტორის შვილიშვილის შესრულებით. ანა დიდე გატკეპებით სწავლობს და მღერის ბებიის სიმღერებს. დრო და დრო წამოჭრული პატარა-პატარა პრობლემების გადალახვაში კი მას კომპოზიტორისა და ქინი ნათელი ჭელიძე ემზარება, რომელიც ყველანაირად ცდილობს დღის



● ეთერ ჭელიძე

შვილიშვილს ღირსეული ბებიობა გაუწიოს. ქინ ეთერ ჭელიძის მზე ჩასვლის შემდეგაც მნათობად დარჩა. ახლა ამ მნათობის კაშკაშა სხივი იწყებს გამბრწყინებას, რომელიც ძალი ქართული ესტრადის კაბადონზე ახალ ვარსკვლავად კიაფლებს.

და ამ ვარსკვლავს ანა სირაძე ერქმევა.

ღარამჯან ანდრიამიძე

# აღათო

**მ**ოვიანებით აღათოს ღვდა იამბობს: ...დილაობას ავღვიეთ. ძროხები დავწყველეთ და საძოვარზე გავყარეთ... შინ შემოსული აღათო სკოვრთან მივიდა, სახურავი ახადა და დანიშნულების დროს თაღისთვის დაწასილი წინდები ამოიღო. ახლოს მომივიდა და მი-  
თხრა: - დღო, ჩემი ცოფა გვადებს თუ ამ წინდებს, მე რო აღარ ვეჩქებთ, თაღის არ მისცემო... შევხედე... მანამდეც იცოდა ასე თქმა: „მე რო აღარ ვეჩქებო...“ „მე რო მოეკვებო...“ გავგავრდი და შეუვტე: - ხუ იცო უჭკო-მაჭკო საუბარი, თაღოს ჭირსა-ღ სკვიდლოს მივცემო... (ცრემლიანი თვალები შემო-  
მთვთა და ისევ სკიერს მიუხაფოვდა, ყური აღარ ვუგვდა; გართო მრო გავიდა და ეზო გაიარა, ვიფიქრე, აღბათ საქალოს წავიდაო...

\*\*\*

აღათო დაბადებით ყოფილა ისეთი ბედისა, ძალიანაც რომ ჰყვარებოდა ეს ცხოვრება და ბერსაც ცდილობდა, დიდხანს მინაც ვერ იცოცხლებოდა, დიდი და ბედნიერი საჭაო არ ეჭებოდა... ყოფითობის თუხუხმა და ხორცილან, ხან კიდევ გლისოსა და ღორწი ზედაპირთან ყოველი შესებისას ალბათ შშმარა შრომანებით თითოდა, დეღავდა და ავდიო მისახვედრია, მაშინ რაღა დამტყობოდა, როცა კაცთა დაღატობის, ღორღიანი გულებისა და გაუტანლობის გრუ-  
ყიამეთ კედელს შეაწყვედიოდა... ასეთ დროს უძრავი წყლის ზედაპირზე წაფარებულ ყინულს სიფიფიან ფენასავით უნდა დამსხვრეულიყო და, რადგან ბიროტიც მეთი-მეთით უღვითად გავლილმა, გაოჩნებულმა და ლამის დამუჯებულმა სხვა გამოსავალი ვერ ნახა, თვითონვე დაიხსოვდა აღსასრულის ქუფრი, უშუქო, უნასიბო დღე...

ის იყო და არც იყო ჩვეულებრივი ქალი. თვითონაც გრწამობდა, გუმარბობდა ამაღ და ხედვებდნენ მისი ახლობლებიც, ვეღაზე უწინ კი, რასაკვირველია, მშობელი ღვდა... ხოლო მისი უწყველობისა თუ სხვათაგან გამორჩეულობის თვალსაჩინო ნიშანი მისი სხეულის სხივიანობაში ვლინდებოდა. დადების დღეს დაყოლილი ეს უიფთაუთი თვისება თუ უნარი მის საერთო, საბედისწერო, გარეუყვლილად ბუნდვან მამაგას მოასწავებდა... აღათოს გარეგნული ბიბლი და მშენებდა მიწრიულიაგ მისეუ კამათში იწყევდა და შერთი შხირად ტოლ-სწორებისაც, მოწყენებითად, კვილი ნა-  
ტყობისაც და ერთთავად, ადამისეთა საძაქნეოდ მზადყოფი ხიბალ-კუდიანებისაც...



აღათო, შეიძლება დაბეჭეითებით ითქვას, ნაწილიანი იყო, შხის მიწრიულ, ლეოს მალვის მობირავ და გამუდმებული სიხიხილე მართება იმისათვის, რათა მისი სხვა რავი, მტანჯველად უცნაური და შეუცნობელი ბუნება თუ პიროვნული განსაკუთრებულობა უცხო, გარეუყ თვალისთვის საფარველდელი ყოფილიყო.

და როცა ვერ ხერხდება თავისი არსით იფუძალი მადლისა თუ დავლითის დამაღვა და გასაღმუღობა, თითქმის ყოველთვის გარდაუვლია მისი მუღობების ნაადრევი და თანაც პირობდინარული აღსასრული...

აი, როგორ იხსენებს აღათოს ღვდის ნაუბარს ღვდა ცაბციძე: „ბერდვამ მამბის: ერთხენავ შეაო-ღ მჭობულ დიაცი წინადაბის ქსოთი ვისხეთაო. აღათოიც იქავ იყო, ვეა ზილისავ... იმ დიაცმ მითხრავ: - შეხედვად, აღათოს დევი, ემაგ ხინჩასანუვ აღათოს შუკ აფასავ, ველთა გადმობისავ შუკი... რო შევხედვი, იმ ხინჩახავ, რა გვერც აღათო ბრუნევაო, იგრეც ის ველთი გამოსულ შუკთა ვეავე ტრიალებო... დიღო ვაჭარ იფისავ ჩეწთიანავ, შუკთა ეკეუნისავ, იმანაც შეატყო, კარებებზეც ვეღებ გადგაო-ღ მითხრავ: - თინავ, მიუღლ დავღესტან მოვიღლ ვარეც კად იავთა ქალ არა მინახავო. - რა ბედნიაო, მუნხანავ, ვუთხარიო-ღ არავ, არავ, - მითხრავ, - ესეც ცხანავარ ქალიაო...“

„ცხანავარობა“, შემწნელი და გამოთქმული ლეკის მიერ, აღმოჩნდა ტრავიკული საწყისის მატარებელი ის უარყოფითი მუხტი, რამაც „მუხავით ქალის“ თვითმკვლელობა და მისის ლუქმად ქცევა დასცა.

აღათოს ბედის მჭვირო თავისებურებაზე მეტყველი სიმბოლური სიგნალი თავს იჩენს ჯერ კიდევ მამინ, როცა ის ღვდის მუცელშია და, წესით, ხმას არ უნდა იღებდეს.

შეღის სკვიდლის შემდგომ ცალაფლასული დედა გაამხელს: „გამევირდა, გაემრიე, გაემპო, დიდ ორსულ ვიყვიდი, უმამალ ამიტორდავ აღათოვი მუცელთაო...“

ამის მერე მუღობად ჩემი შოში შამრავდა ღვდის გულს... ერთხელაც სიმრად უნახავს, რომ უკვე დღობამი ფეხმუდგულ, „წყალებე წამალა“ აღათოს ზეავი დასცემია და დაუტანია. „რო დი ხროვ აღათო, ის სიმარე თვალწინ დამიდავ“ - ესეც მომხდარი ამბით დაზავრული ღვდის სიტყვებია...





ლო, ვიღუბები!" - ესმოდა თურმე მთელი ღამის განმავლობაში ალათის განწირული მახილი... ნამგალასთვის უთქვამს, სუც არ მინანუს, უნდა წაიფედ და პირდა ვუხარა ალათის, ჩემი მას ჩემი მტერიო... დანის გადმოსაწინაში რომ მისულა, უნახავს სოფელში ხალხი დანდგარებს, მკვდარ ალათის მოასვენებენ... თაღო იქვე ჩამჯდარა ჩახოცილი მუხლებით...

ბერი და ახალი, ვისაც ფეხზე დგომა შეეძლო, მოაჭებებს მოვლო. ზოგი დილატისტსენ წაიფა, ზოგი კვაკოლსკენ, ზოგიც - ჩიტასიკენ...

შეტვროს მთის წელფურზედ თავებური ფილოს ცხერის ფარა ჰყოლია აწილილი და იმას უამბობს: გაუხედე და დანოდან ქალი ჩამოეშრათა. ჩემთვის თქვეი, ვე ხომ ალათია, ამ დილაობას ჭალამი რატომ მოდიხარ... ჩამოათავა დაღმართი და აღმანზე გაღებულ საცალფეხი ხელს მოადგა. ვთხოვე (ბაა, წინაე ბერი საუშმაყე ამბავი იყო), აღმათ მოჩვენება, მარტყა ქალს ამ დილაურუელზე ჭალამი რა უნდა... კაი ხანს ვერა ხიდიან. მერე მანდილი მოიხადა, თვალები ახივია და ხილზე შემოხდა. შუაწელზე გაიწერა, გამშრდა, გამობიჯა და ბოლომდე გამოვლია... ისევ შეტვრიდა, მდინარის მერე ნაპირზე გადავიდა და კოდე ხილისკენ რომ შემოტრიალდა, ამ დროს სოფლიდან ორი აჭკარბული ქალი გამოინდა. ხილზე ალათის ფეხის მესამედ შედგმა და ქალების წიოვი ერთი იყო: - რას ჩანდევ, ალათო, რას ჩანდევ!!! ხილა, მერეღა ვერწმუნე, როცა ეს ქალი მართლა ალათო ყოფილა... იმათ კივილზე საძურე პირველკარი გადაიწერა და გადაფირინდა... მანძივე მოესხლტი და დაბლა ჩამოვეკრიდი. მივღეუი მდინარის ნაპირებს, აქეთ - მე, იქით - ერთად ჩამოქექებულ ხალხი... ჩამოჯერული მთები სუ აღმანში იყო მოქცეული, აღვარბული იყო, ბორცვის პირზე ეჭრათა, შავი ბორუვიით გულსახეთელა მოდიოდა და ცაცმა ვერ შეტედა... ზემელა მოქონდა ალათო, ერთი-ორჯერ ჩააფარა, მერე ისევ ამოავლო. წინ ტანი მოდიოდა, მუკან - აღმანის ნაპირიდან წაბრამდე მპრად გაშლილი მთათეთისსერი თმებს მაილევილებდა მდინარე...

ჭორის აბლაბუდამი გაბმის დიდან ალათო გარეთ აღარ გამოეწვილა; თანასოფელ სწორებით აღარ გარეულა... ხუმრობა, გარძობის დაცრა და გართობა-თამაშობანი დაიწყო. დღიანობზე ძირბებს მიწვევდა და მთელ დღეს საქლამი აბამებდა. ყოყაგაძრებული ქალი იქ კლავდა ვულზე დვადარ გაღამდინარ დარდსა და ვარამ...

92 წლის ტორი ხეციოიძის ნამამოდიხის: „იმ დღეს ბიჭვის (მოხალული სიმინდი. - აეტ.) ვატყრობდი. დუშულში წალო მუდგ. თუთორი-დ ალათო ჩემბანიტა ერთად წაივინებ. ბიჭონ იღეს, ვიბეუბში წივარეს. ანათა რამი დრუბანდ იდე ფე... ჩვენაე დაუბრუნებოთ... მუმერ აღმათ თუთორი თავის შინ წაიფედ... ის ბიჭონ, რო დამაწრაფავიფე, ვარევე ვიბეუბი ხეინიფე ალათის...“

თუო თავებურბი, ჩევეულებსამებრ, ალათო საქლამში უნდა დახევიროდა, ბიჭვის ხმა უნდა გეგოფინებნა მისთვის და რახან არ ჩანდა, თუო თინას შეხმანებია: - ქალო, სადა აღათო, წინაე მე მასტრებდა და დღეს რად ივანიტებს?! - მე მტრია, რომ მანდ არის, წელანეე წამოვიდა, - ვაპასუხებია ალათის დედა და მამინეე ვუღს „გუაწუნებია“ : ქალო, რაღაც სხვანარად ახსენა წინდები და თავს არავერი მოიწიოს, არაფერი შევიციდისო...

ალათის უტვროსი და, თამრო შახაბე-ბეკერიაძისა გახისენებს: „მე წაწლად დედამ, ქსელხთან არისაე, ნახელა... ჩამოიარ მთელ სოფელ. მექსელეებ მე გამოვარდნის, რად ივანიტებსაე, რად დრბოე არ მოღალეებთაე... ის ჭალასეე წასრულიფე...“

მამინდ დანი „პატა“ მიდილი სოფელი იყო, ასე, ორმოცდაათამდე კომლი. სახლები ერთმანეთს მივებულ-მიმებულ და ვეულა უბანში მიემ-მოებნათ, თქვენსა და თქვენს ხომ არაა ალათო.

- არააე... არააე!..

სოფელ გარეთ გამოყენილა. დედას მუხლებს ტყეყე და ტრილი დაუწვია: - ხალხნი, მიშველეთ, კვეჭულა დაიბეთ, წელან ცხებურა გამოვიდა სახლიდან და სად გაქრა, არ ვიციო...

თაღო თილიძე იმ ხანებში შექცული ცხვარმი ყოფილა ჭეშომთას. აე სიზმარს საშველი და სუთნისკის საშუალება არ მიუცია. „თა-

იქვე, ახლოს, მეცხვარეთა ბინა ყოფილა. ალათო აღმანში რომ გადავარდინდა, გამოვიფილან ბინიდან შეტვრებები და მდინარის „თოფები ჩაწვლიათ“, არ დაითორისო...

თაღოს დანლა დღემართო, გამოვიფილან რომ დამკვებულა, გზა და გზა თმის ნანწაგები უწლია... ცოლიანე მდინარის პირას მისულს პალტო გაუხდია, ვიბიდან წერილი ამოვლია, პალტოზე დაუტრებია და, ნიავს რომ არ გაეფრიალებინა, ზე რთვის ქვა აუღია... რვეულის ფურცელზე წაქცეული ასობით წერებულა: „ჩემ ცოლგა ხილვის ჩემ დამკვებულს, სამწუი იმათა იწენება საიყო ჩემი...“

...დათილდინან „მადლა ვაქს“ გამოვარდინლა, ტრადი, ღონერი კაცი: - ხალხნი არა ხართ, ქალი დიღუბა და როგორ ვისეფები ველი, რომ არ შედიხართო... წელზე საბელუმბოხევეულ სკეპი ალაზნას, დაღუფეგია ალათისთვის ხელი, ორივე კაი მანდილი უთრეგია ტრადელს, მინც ვე შეტეგია და ნაპირზე გამოვარდინა... მდინარისთვის გამტრებულ დუმიტეკეკებიათ, წყალი ეწენა ნაფილან და ეგებ ვეულოსო... ვერაარევი უშველიათ - სულადლეული ყოფილა...

კანის ბოლო მანდილი ქვიჩია შეტვროსი, - წყალმა არ წამყაროს. „სულის ამოსაღებე“ საცინე გაუნსენიათ და უბემი თაღოსთვის დაქსოლილი წინდები უნახავა.

ულენერი მოხუციეე დანოს გორიდან ჩახედანდენ დართლოს ვაკეს. ალათის დედა აფეგოდა და დანარცხებოდა მარქს, აფეგოდა და დაენარცხებოდა: - ღმერთო, რად დამსაჯე, რად მახევე შეილას დელეკას, ამას რად მომსწარი, რა დავიბარე!.. ოტყეცდა მუხლებს და ხალხს მიმარადა: - ხალხნი, ალათო აღარ მყავ, თავი მე მოეკვლებო!.. დიაციე იტყვინათ, თო თვალს უხევიყენენ: - არაა ალათო, სხვა რადაცას მისდევინო... - თმესადე გახედვიდა, თმესაე, კად თმებზე ვერ ვიწინარე!.. მოლზე რომ დაუქცევიბათ, მამინ: - ხალხნივე, მოეკავე, ვეგარ ვეულებავ ვეჭებავ, ვეგარავ!..

მთარ თათარბამი ამირან არაბული

(დასასრული შემდეგ ნომერში)



# „მისი ხმა ახალგაზრდა“

ბატონო პაატა!

„გილოცავთ ნახევრასაუკუნოვან იუბილეს, ჩემთვის მეტად ძვირფას ადამიანსა და ბრწყინვალე ხელოვანს, პრიფიციონალიზმითა და ჭეშმარიტი გატაცებული მომღერალს. ყველას ვგახსობთ თქვენი მუდმივი აღმასვლა და მშენებლის ალტაცება საქართველოში თუ უცხოეთში, თუმცა ყველგან და ყოველთვის ქართველი რჩებით. ჩემთვის სახელგანთქმული ქართული კულტურის დღესამი და ამასთანავე საქართველოზე ფიქრითა და ტკივილით სავსე ის კაცი ხართ, რომელიც ქვეყნისთვის მძღვლსა და საქართველოს ყოველთვის სრულად საქართველოზე და ხელს უწყობთ უამრავ იმდენ მსრუნველობამოკლებულ და ავადმყოფ ბავშვს, უღირსად ვთვალთ და პატვის ვცემთ თქვენს პიროვნებას, შემოქმედებას და ყოველთვის თქვენი ალტაცებული მშენებელი ვარ.“

### მისივე სააპაზვილი



● პაატა ბურჭულაძე

გამოიღო. ცნობილი კულტურის რომ ჩააბო, ტომ დღესამ არ შეწყვეტდა დარწმუნდა, არცვენი სისწრეში.

სტავროპოლისთვის და-სკადის მიმართ, სადაც ხომღვრას ქართველსა დღის მსრუნველობა გუწავს, დააბრტეტეს.

მისი პირველი საჯარო გამოხატვა ლინდის „კოვტ გარდენის“ სცენაზე მოვლდნულად მოხდა. იმ დღეს დუნიო პავარტა უკრდის „აიღამ“ რადამესის პარტის პირველად ასრულებდა. მისთან ერთად კიტა რანდელიც გამოიღო. იქერას რუბან მუთა დროფორიბდა. მოვლდნულად ბანმა უარი იქცა რამფისის რაღის შესრულეამზე მისი შეცვლა პაატას დასცისრეს და მანაც დღის მულეარებით გუწენია პარტისრობა მსოფლით ვარსკლავებს. თითქმის ერთმანეთს ეუბნებოდნენ... გამარ-



● რუე პარტობა

ის დიდად მომღერლად ეს ლეობს ნება იყო. გვარის არავის უღერია. მხოლოდ... დედა უკრავდა ფორტეპიანოზე. თვეების იყო, მუსისის ხმზე რომ ტრავირებდა. წამოხარდა და ცელტობას მანამ ანებდა თავს, რაცა დედა რიადლით დასემდა და დაუკრავდა. მუცელი საათობით გუნბრეკლად მდარობდა. დედა გრნობდა, რომ მსგებნ ხელოვანი დიდგვობდა.

მეგან მიჰყა მამის პასხედა. მშენებლის პროფესია პარჩა. პოლტეკეკური დაამოიარა; მოვებანების დღის მოაფრებით კონსტრუქტორამა გაავრცელა სწავლა. ბე-დე ამანვეულებრებე პედაგოგს, პროფესორ დამი ხელა-შეღის შეახვედრა, რომელმაც მომღერლის კარიერისცენეა გაუჭაო.

შემაზე კურსის სტუდენტო იყო. საიპორი სტუდენტ „ფიუსტ“ რომ დადგეს. პაატა შევისტრეფელის რაღამი



# „შალიაპინს გაგონებს“



ახველები კი ვეღარი იყვნენ. მხოლოდ იმ დღეს გაიცნო პაატა ბურჭულაძე მისმა დღეებულმა ხმამ გააცნოა მშენებელი. მისი რამფისი ხუნსიყიად იქცა. სპეციალისტები წარდნენ, რომ მას კეს დღი დაამბონის და იმუთათი ფრადღეების ბანი. „კოვტ გარდენში“ მოსცელებლას წარმტყვლით პაატა ხალცებრუნმა პრეტრტ ურც კარაიანამ მოახვედრა. კარაიანს თავად მიწეცა კონცერტზე, რომელიც მისი ტრი-უფის გავრცელებლად იქცა. პაატამ ბრწყინვალე შეასრულა მოკარტის „რეკვიემი“ და კომპანისის პარტია „დრ-დუნიდანი“. როგორი უბაღლო ტრადენტა, - აღწროთიანება ვერ დამლა კარაიანსა, - დღეებულად დღეს მხოლოდობი არ არსებობს ბანი, რომელიც შეუდრება პატას. იგი ერთადერთი და განუკრებელია... მისი ხმა ახალგაზრდა მუღამისს მავრებს“.

მის შემდეგ ოცდამეათი წელი გეგადა, არ დარწმუნდა მხოლოდობის სახელგანთქმული საიპორი თეატრი, სადაც პაატას მშენებელი არ მოხებდის. მან დატევეცა სპონ-ვადღება ინგლისში, საფრანგეთში, რუსეთში, ავსტრალიაში, იაპონიაში, არგენტინაში, სლოვენიაში... პაატა ძლიად ხმარად იწყეცა მშობლებს საიპორი წარმოდგენებზე დასსწრებლად და, როცა აღტაცებული დამბანებს მომღერალს ტუმში და შესახილენით ეუბნებოდნენ, ქალბატონო რურე პარტობაზე და პატარი მუქია ბურჭულაძე იღამ-ბოდნენ.

- რატომ არ უკრავთ ტუმში, არ მოფინოთ? - ვითხებოდნენ სოფარობით.  
- წენე მშობლებს ვართ, - პასუხობდნენ და ახლა მათაც უკრავდნენ ტუმში.

კომპოზიტორებიდან ყველაზე მეტად პაატას უკრავდნენ, ამბობს, რომ მისი მუსიკა მუღამისა მომღერლისთვის, ან იქნენ იმტრისიც, რომ პირველად -ცნობილ „დასკადამ“ პავარტისთან ერთად „აიღამ“ იმღერა. მამან ლუნარომ ახალგაზრდა მომღერალს გამარჯვება მოუღო: „ბე ვეკო არ შეპარება, რომ ის შეცა საიპორი ხელოვნების ისტორიაში, როგორც ყველა დროის ერთ-ერთი უდიდესი მომღერალი“.

მის შემდეგ ვერდის მუცისი სიფარულით პაატამ კომპოზიტორის ოცებებისან შეიღი პარტია სახელგანთქმული „დასკადამ“ შესარცელა. მომღერლისთვის ყველაზე საყვარელი ფილისის პარტია „დონ-კარლოსიდან“. იგი თავისუფლად გადმოსცემს ფილისის სოფლი მულეარებას, გრადცემს, რაც მშენებლზე დღე მისაბედმდლებს ახლენ. უკვარს რუსული იპე-



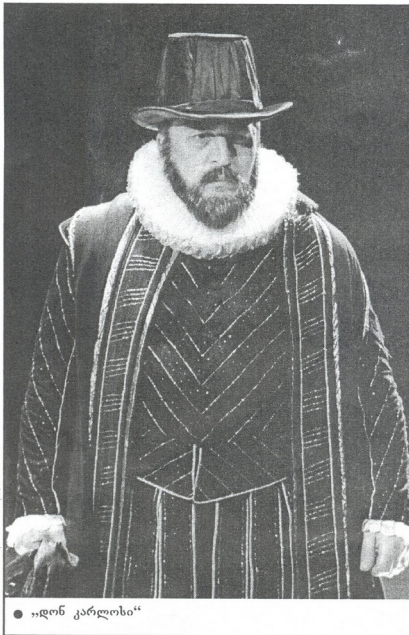
● „პირის ვიდენიო“



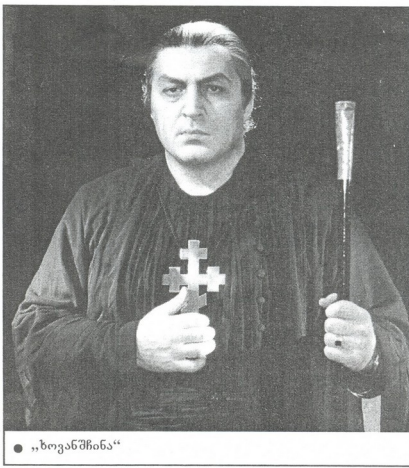
● ვერდის ოქტია ატღეა“

რები „პირის ვიდენიო“, „სიუნანშიან“, როგორც სპეციალისტები აღნიშნავენ, დღეს ვიდენიოების რაღამ მას ვერავენ შედრება.

რუსული კულტურისადმი დღი დამსახურებისათვის რუსეთის პატრიარქის ალექსეი მეორის კურთხეული პა-



● „ღონ კარლოსი“



● „ზოვანშინა“

ატას თავადის წოდება მიენიჭა. ცერემონიალი ვენის-სულ ეკლესიაში გაიმართა, სადაც პაატას საპატიო მოწმობა და სამკერდე ნიშანი გადაეცა. სასახელო შვილის აღზრდისათვის პაატას შშობლებიც თავადებად აღიარეს.

ყოველური ხელოვნების სიყვარული მხოლოდ საოპერო რეპერტუარით არ შემოიფარგლება. პოპულარულია პაატას საკონცერტო გამოსვლები. მართალია, კონცერტისათვის მომზადებას უფრო მეტი შრომა და დრო სჭირდება, მაგრამ პაატასათვის ეს სასიამოვნო შრომაა. სოლო კონცერტების გარდა ის სხვა მომღერლებთან ერთადც გამოდის. დღემდე დაუეწივარია სამი ბანის კონცერტი, როცა პაატა ინგლისელ რეპერტ ლიოდითან და იტალიელ სკანდიუსთან ერთად მღეროდა.

... ადამიანის ცხოვრებაშიც არის დილა, შუადღე, საღამო. პაატასთვის ჯერ მხოლოდ შუადღეა, იგი თვლის, რომ საოპერო მოღვაწეობის ოცდახუთი წელი კიდევ გასაუღელი აქვს. მამინ ასაკიც მოემატება, მაგრამ იცის, რომ ბანისთვის ღრმა მოხუცებულობაც არაფერია. მალე მომღერლის საოპერო რეპერტუარი ახალი პარტიებით შეივსება. გაისად მას ჩაეოუყვის „მაზეპაში“, პროკოფიევის „ომსა და მშვიდობაში“ და პრეგიელის „ლა ვიოუნდაში“ მოუსმენენ.

დღეს მსოფლიო ბანს საყოველთაო პატივისცემა არ აკლია. სხეულგანთქმული მომღერლები, პირველ რიგში, როგორც პიროვნებას, უფასებენ დიდსულოვნებას, კაცობრივადობას, ხალხის სიყვარულს, გულშემატკივრობას. ამიტომაც ხალხით მონაწილეობენ პაატას დაფუძნებულ საქველმოქმედო ფონდის „აივანას“ მიერ გამართულ კონცერტებში, ეამაყებთ, რომ მათაც შეაქვთ წვლილი ბურჭულაძის სამშობლოში მცხოვრებ უღელმდაბო თუ ავადმყოფ ბავშვთა დასახმარებლად.

წელს, თებერვალში, როცა ზამთარი ილეოდა, პაატას 50 წელი შეუსრულდა. გაზაფხულის სუნს ჯერ კიდევ ვერ გრძნობდა „ნიუ-იორკი“, ციოდა. „მეტროპოლიტენ ოპერაში“ ვერდის ოპერა „ნაბუკოში“ პაატა ზაქარიას პარტიას ასრულებდა. იგი ურთულესია მომღერლის რეპერტუარში, მაგრამ დიდი წარმატებით ასრულებს. იმ დღეს აპლოდისმენტებისგან ცეცხლი დაინთო „მეტროპოლიტენში“. მსოფლიოს ყველა ქვეყნიდან ჩამოსული ცნობილი მომღერლები თუ მსმენელები ტანთა და შეძახილებით ულოცავდნენ სახელოვან ოუბილარს წარმატებას.

შემდეგ საპატიო სტუმრებისათვის პრესტიჟულ რესტორანში ქართული სუფრა გაიშალა. თამადა ლექსო თორაძე იყო. რა ითქვა და როგორ მიესიყვარულენ სტუმრები მასსინძელს, ადვილი წარმოსაადგინია. მთავარია, რომ ქართველი მომღერლის შესაშური ენერჯისა და წარმატებების ყველას სჯერა. წინ კიდევ დიდი დროა.

ლია პაპაბაძე

# თუ პაემანზე მიიხანათ...

ნებისმიერი ქალის ცხოვრებაში დგება მომენტი, როდესაც მას სურს ყველაზე მძიმედველად გამოიყურებოდეს, მის დანახვაზე აღტაცებას ვერ ფარადნდნარ, რაც მოაგვარია, სასურველი მამაკაცის წინაშე მთლიან თავისი სიმშენიერი წარსდგას. ამიტომაცაა, რომ პაემანზე წასვლამდე კარგა სწით ადრე იწყებენ გარეგნობასა თუ ჩაცმულობაზე ზრუნვას. თუმცა, როგორც ფსიქოლოგები ამტკიცებენ, თუმცა, თანამედროვე ქალების უმრავლესობამ არც კი იცის, როგორ უნდა წავიდეს პაემანზე ისე, რომ ის შეგდინდარ უკანასკნელად არ იქცეს. ჯერ ერთი, რატომღაც ავიწყდება ან არ იცის, რომ არც მტერი, არც ნაკლები, პაემანისათვის ყველაზე სელსაყრელი პერიოდი მთელი ოცდაათი საათის განმავლობაში მხოლოდ ორი საათია – თექვსმეტიდან თვრამეტ საათამდე, მეორეც, ყველაფერი დამოკიდებულია იმაზე, თუ როგორ გამოიყენებს ქალი პაემანის წინა ოცდაათი საათს. სწორედ ამიტომ, ფსიქოლოგებმა განსაკუთრებული რეკომენდაციები შეიმუშავეს, რომელთა გათვალისწინებაც, წარმატებით პაემანის ერთგვარი წინაპირობაა. ვფიქრობთ, ეს რეკომენდაციები ქართველ მანდოლსნებსაც დააინტერესებთ – ქალი ხომ ყველა ქვეყანაში ქალია!

### მამ, ასე:

1. თუ პირველ პაემანზე მოკლე, ტანზე მოტკეცილ და გულამოღებულ კაბას ჩაიცავი, რომელსაც ბაღე-წინდები და მალაქუქსიანი ფეხსაცმელები დაამშენებს, ტუჩებსა და ფრჩხილებს კი ლალისფრად შეღებავთ, ნუ გაგაცივრდებათ, თუ მამაკაცი შეეცდება იმავე დღეს (ღამეს) შეგიერთოთ ლეონში. დაფიქრდით, გაქვით კი ასეთი სურვილი?!

2. პირველ პაემანზე არც მინი ქვედაბოლოს ჩაცმა ღირს. უჩუბებისა, უპირატესობა კლასიკურ სივრცეს მინიჭოთ. (მუე ხელუამდე დამშებული კაბა იკულისხმება). დარწმუნებული იყავით, არ წაჯავთ.

3. თქვენი ჩაცმულობა მუდმივ ვერადღებას არ უნდა საჭიროდგეს. მაგალითად, ყოველ წუთს შეამოწმებთ, ხომ არ დაგვეშუქუნათ კაბა და რაც მთავარია, არავითარ შემთხვევაში არ წახვიდეთ პაემანზე საქმანი, მაკერი სტილის კოსტიუმი, განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, თუ პაემანი გვიანი საღამოსთვის გაქვით დანიშნულია. დღის განმავლობაში ასეთი ჩაცმულობა სრულად ნორმალურად აღიქმება, მაგრამ საღამოს იგი უკუიღმინობისა და ქრათმუტობის ელფის იქნის, გარდა ამისა, სერიოზული ურთიერთობების დაწყება კაბით სჯობს, რომელიც თქვენს ქალღმობობას უსაგმს ხაზს და არა საქმიანობას.

4. ნურც მჭირფასი თეთრეულის ჩაცმას უგულვებუყოფით. რა იცით, რა ხდება?! ვინ იცის, იქნებ ქანამ ავიფრიალოთ კაბა. ამ დროს კი არც ისე სასიამოვნოა ვევაიებით, ბამბის საცვლის გამოჩენა. საერთოდც, მჭირფას თეთრეულში ქალი გაცილებით კომფორტულად და ბედნიერად გრძობის თავს.

5. ვერდილი ვარდისფრის გამოიყენებს. ფსიქოლოგებმა დადგინეს, რომ ბავშუკი ვარდისფერი (როგორც ძირითად ბარბის აცვია), მხოლოდ პატარა გოგონებსა და ასაკში შესულ ქალბატონებს უყვართ. მამაკაცები ამ ფერს ვერ იტანენ.

6. თუ ლაქი ოდნავ გადაცვილია

ფრჩხილებიდან, უჩუბებისა, მთლიანად მოიცილოთ. რაც შეეხება ლაქის ფერს, პირველი პაემანისთვის, უკეთესი იქნება, თუ რაიმე ბუნებრივსა და კლასიკურ ფერს მინიჭებთ უპირატესობას. მიუხედავად მევიონა ფერებისა და ფრჩხილების ექსტრემურ „მოხატულობას“ – ყველა მამაკაცს როდღა აღაფრთოვანებს ფრჩხილებზე გამოსახული ფერადიანი ფაქურხავები ან გულბი.

7. ვერადღებით შერჩიეთ სუამოც. თუ მამაკაცმა არ იცის, თავი სად წაიღოს და სად დემალის მოტკიო სუნს, რომელსაც თქვენ აფრქვეთ, თქვენი პაემანი არც იღდებანს. გავრძელებაც და მას არავითარ შემთხვევაში აღარ მოჰყვება მჭირ. უჩუბებისა, უპირატესობა მსუბუქ სუნბის მინიჭოთ, რომლის არამოტი სუფთა და ახალგაზრდა სხეულის სურნელს ერევა.

8. გათვალისწინეთ, რომ, თუკი სათავალს ატარებთ, მისი სახლში დატოვება არც კი იფიქროთ, იყავით ისეთი, როგორიც ხართ.

9. ნუ შეეცდებით, პირველი პაემანის წინ კარდინალურად შეიცვალოთ გარეგნობა, თუნდაც ეს ცვლადება უკეთესობა-საყენ იყოს მიმართული. მას ხომ თქვენ სწორედ ისეთი მოეწონოთ, როგორიც განახოთ. წინააღმდეგ შემთხვევაში, პაემანისაც ხომ არ დაგვინშავდათ?

და ბოლოს, პაემანს არანაირი ფხას არა აქვს, თუ იგი რომანტიკულობის საბურველში არ იქნება გახვეული, არადა, თანამედროვე ცხოვრება ხომ მართლაც ძალიან მოკლეულობა რომანტიკაში. ამ ერთი შეხედვით უმნიშვნელო დეტალის კომპენსირებაც შეიძლება, თუკი პატარა ქალბურთა ხაღმულოებებსაც გამოიყენებთ, რაც დაგეგმარებთ შექმნათ პაემანისთვის სასურველი განწყობილება არა მარტო თქვენთვის, არამედ თქვენი პარტნიორისთვისაც.

მოამზადა  
თავარ ოთიაფილას

23780







**იონათანი ჩარაქიანი** დაიბადა 1961 წლის 19 ნოემბერს თბილისში. დაამთავრა თბილისის 53-ე საშ. სკოლა და მუსიკალური სასწავლებელი. 14 წლისამ მგობრბებთან ერთად შექმნა მუსიკალური ჯგუფი „არიში“ და ზღვიანობით მართავდა კონცერტებს.

უცხო ენების ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ მუშაობდა შ. რუსთაველის სახელობის ენისა და ლიტერატურის ინსტიტუტში მეცნიერ-თანამშრომლად.



1991 წელს სწავლობდა ოქ-ფორდის უნივერსიტეტში.

აგტორია მოთხრობების კრებულის „ძველი სათამაშოები“ და სუთი მუსიკალური ალბომისა.

დაწერილი აქვს მუსიკა ფილმებისათვის „იორფისის სიკვდილი“ (რეჟ. ზ. შერვაშია) და „მგლების სორუმი“ (რეჟ. ზ. ნაღვავი).

ჰყავს მეუღლე - ქეთათო პოპიაშვილი და ორი შვილი: 18 წლის მამუკი (პირველი კორწონებიანი) და 2 წლის ნანა.

# ძველი სათამაშოები

„დარეო ვარ, გლეხის ქალი!“ - ჩაიღვინა დიდგამს დასაბუზე მექოზევ ბაღდასარამი. შინაგოლიდან ვიციდა, რომ ერთი თოვლიან დღეს (ამ სიტყვებით იწყებდა თოვლიანი დღის ამბის თხრობას), დღემქმს ცოლ გაუწვდა და მას შემდეგ ბაღდასარას ცოლი მარცხვინდა ბუხუს. სწორედ იმ მოუქნი, მარადწუნებარ ქალის სახე წარმოვიხსენა, როცა დღემქმ ვეფირობდი. კარგა ხანი იყო გასული, რაც ჩემი მოსტეხი აღვიბრა მუშაობდნენ. ორთხიანბან ბინამო ქო, რომელიც საბურთალოს რაიონში მივიდოქ, მე დიდგამ და ძალი ვეცხობოდიოქ. ბაწაწინტელა შავი ღვინო თოვასკ არ იწებოდა, როცა მადღენ შორეტმ მოვავიყვანა. „მანი, შენ დღეიდან აქ იცხოვრებს!“ ჩასწურწულა წითელ ნაჭერში გახვეულე. ტუასწეს ჯიშის ნახევარგამბინდი ლექვს მადღეწამ.

„დარეო ვარ, გლეხის ქალი! წოუო დიდგამც გულუაშა“, ვეფირობდი, როცა ჭოზიდან გავეციოქ. გლეხები ხომ ის ქალები იყვნენ, ვისაც ტრატორები დავადგალი და ტელევიზიით გამოიღოწდნენ. რაც შთავარბა, მდღეობი ვკლიათ. დიდგამს არც ერთი მუშაობი არც ჰქონდა. ის არც გლეხის ქალს ჰგებდა და არც მუშობელ ბებიებს. მათ შორის ვეგლოებ მბაღოს იყო, გლეხებისაგან განსხვავებით კი ტრატორბი არც ჰქონდა და ტელევიზიითაც არ გამოკავლიათ. „ჩემი ხომ თავადები ვართ?“ - ვეჭვიოთებ, როცა მანქანებით გავაჭველილ ქუჩას მიუვარწვილით. „მერე რა?“ - მიბასუსბა მისთვის ჩვეული, დაწმწული გამომეტყველებით. „რა იყო, იწებო ბაღდასარამო თავადი თავის ქვევანბინა?“ - მოთვო მხამბაღლა და შექნიბმონთან შეწერდა. არც ერთბა ამ ვიციდეთი წითელზე უწდა გავდავკვრბა ქუჩა წო მუწაწებო.

ოცდითორმეტ დეკემბერს ქველბანებში გახვეული ნამტის ხეს საუკუნბადად გამოკრწვილით, ოთახის კუთხეში მბავდებო დავდგამებო და დღის განმბაღობამი ჩარეოებოდა სათამაშოებით ერთბავიოქ. ვოვლი ახბალი წლის დამდებო დიდგამ „ნამტისებოინანს“ მბიხიდა. თოითონ ბატეველებს ეწოს ბაჭევებს, რბადან მე მეტრისმეტად შორეცეო ვივაეო. საკოვარ დაბლები დღეს მეწრბინდა სახაბაწლილო „ნამტისებოინანს“. მბღვანა ფორტეპიანზე ურბავდა, დიდგამ ო თოილის ბაბუს ანახბირებდა. ვილაც მხახბილის მიერ

წანურკა წვერის მიმბავრებო, თოიო მობასხამს მოთხრბავდა და სახბაწლილო საწურქრებს გვირბავდა ხოლმე. როცა მბღვლისის სავევარეო იტბაღურ ხბილერას ფორტეპიანის თანხლებით გასრულებდი, დიდგამ მუშხურებს აწიოებდა. „ახბალი წელი მოვიდა!“ - იტბაღო ხოლმე მხბარულად. იღუბალების გრბინბა მუეულებოდა, როცა დღედა ლათონური ასობით მოხბატულ ძველისმდგეწოთს თოისრბვერ ძავეებს მუხბინდა და ნახტის ხის ჩარეოებო სათამაშოების ამბოღებებს იწყებდა საწოლზე. ერთხბილად ამოქრბნდა წვიბის ბრჭვეიბა წანწაუები და ვუთბი ნბები, გავციოტებული ბამბა. დიდგამს ვასწორობდი ხოლმე ჩვენი პბტარბა ნახტის ხის გაჯოჯტებულე, ერთბოიერგს წაჭოტებულ ტოტებს.

იმ დღესაც ნამტის ხის სათამაშოების ამბოღებებს ვპბრბობდი და ლათონური ასობით მოხბატული ვუთო კარბადებო საწოლზე ჩამოვდებოქ. როცა დიდგამ თოისრბვერი ძავეები მუხბინა, მოულოწდნელად საწოლზე მბღლი ამოხტა. ეტყობა იტყვიანბა, რბადან ბებიანები საოცარბ გულმბღვიწდნოქ. თოითის ვეწერებო, ისე მუწნებდა კარბადიან გბდმბწაწებო, დამტრბილი ვუთის ჩენმბა ვეწვინბა მბღლბა ვუთი გბდმბავიბრბა და სათამაშოები იბატკებო მოწვინბა. „ჩემბ სავევარეული დინწული სათამაშოები!“ - წარბმობდა დიდგამ ეწისბრბახით და მჭვინბა, ატრბებოდა ნამტის ხის სათამაშოებთან დაწოტებო, თვალს ვერ ამბრბავდა წვიბის ვერცხლისვეწრ წანწაუებში გბბბბბწლილ ნაწოფერ ნამსხრვევებს. „დარეო ეწინა!“ - თვდა თვალეცრბოლიანბა და მბღლს გახებდა, რომელიც მბღვის ქვეშ ბბმბდა. გრბწინბრბდა, რომ მბღლაც გამოსწოწრბებოდა ჩბინდნა და დღედღას ვოველ მოძრბობბს მბღვის ქველბან აღვეწებო თვალს. გარბა იბისბ, რომ ჩვენი ტქსბა ვერბავრის დიდებთ ვერ მბავიოთი ფიზიოლოგიური მოთხრობებმეცბის ეწონბი დემბოფიოვლებბს, მბღლზე ბავც გამბღვდა და გბწურწველად კბნდა ვეწვლის. დიდგამს ბებერ ხანდამხმულ ნაცნობსაც უტბინბა, მათ შორის მბღღენ შორეცბს, რომელიც ამბობდა: „თქვენი გავციოტებულბა, ლეკ ჯიშბინი და აწგელიზიოთი მუწიფი მუწეო მოვავიწნაოქ“.

„ბენსბას ხუთბი ბვილებ, მანამღე ნამტის

ხის სათამაშოები ხომ უწდა ვიციდოქ?“ - მოთხრბა და ტელეფონბან მივიდა. მბა არ გამბედა და ვერბიბ თოითიბი დავეცე, როცა ვილაცბს დარეკეა. მბღვან სახბარეო გამომეტბველებბა ჰქონდა, ვუღს რომ ხესხვობობდა და მისი მბვედრებო ხბის გავიწერბ არ მშობიწნებდა. ეტყობოდა, ვუღის ხესხვობზე უარბ უბხრებს და დანბალბინბებულბა წითელი ჩანთბიდან ამბოღებულე თოიო ბარეო თბებზე ჩამოვცა. წვერ-ღვლამბი მოწინერე. მოსტებან გბმბავრბოდა, დიდგამ მოხუც კაცს დავსტავებო.

სბთალიშვილები სოლოღობის ცხოვრობდნენ. იქ, სბლაც დიდგამ დაიბადა და მოწელი ბავშობბა გავტბრებოქ. როცა სბღლიდან გავციოქ, საკუთარ თბებე გამოწვეწებო მბის მბღვის ქველბან არც კი გამოსრბვებო. მუწინბინის ფერი, როცოვც ვოვლებოთ, ბვეკრბა და მბღვის გბდავცკრბით მბწწწწებოთ დასვბ ქუჩბ, „მოიბო, მოიბო!“ - ჩბობბბბბბაკე ხბბბბბბბ და ხუწნბინბბბი ქვეკა დბწოქო. „ბბბლაც დამწბნა, დამწბნა!“ - გბბბბბბბა მხმბბბბბ და მშობლივ ბრიოღე წუთის მუწდელ მობავრბდა, რომ ბბბლი წინებბის ჩბცბა მბავწწებოდა. „უკან დაბრწებნბ ცუღის მბავწწებოვლიბა!“ - მოთხრბა დაბწებულბა. დღემღე თვალწინ მბღვბს და ადამბინისბინბი სავევარეული მბმბბრბებებს მისი ნბიელი და მხბარბული ხბებ.

ტრბლეუბებში ბებრეტიანბ კავი მოწვევბსლბდა და დიდგამს გვერდით ჩამოკვდა. ბისინბი მოილო გბის მბმბბბლელ ლბბბბბბბინდო, მე კი ჩვენ ნბნბბბბბბინებულ მბღლზე ვეწოწობბდი და მბოუცი კაცის ცრემლბან თვბღვბს ვავციოტებოქ. კაცის დღედბსბავით გავსრბვებო ჰქონდა მეწველი წარბები და ბბბ. მისი წირბი ცებორო ორ, უბველებულ სთვბელს იტბედა. როცა ტრბლეუბბუსი გბწრბდა, მბოუცი ფეწზე წამღვდა და მისი თვბლიდან დბკოტებული ცრემლი სათვბლის მუშბს დავკიბო. ტრბლეუბბუსიდან კრბობ ნბვედით და მოწუბბა დიდგამს ხუტკევი გამბისც. მბც მხმბბბბლ ლბბბბბბბბბ, ბუკროს მბკბბბბბბბბბ ორ ხუტკევი გბმბლა და თვბის ქაციწინით გამოწოწოწოვბო. „ბრევევარ, სბწწწწწწ!“ - მბბბბბბბ დიდგამ. „კიწ იყო?“ - მუწეკიბოთებ; როცა კუთხბს ვეციოტებო და ადამბის ბავწვიოთი, „გბმბწინწილი სბწწწწწწ ამბოვლიბა! ფრბწეი ცოლი შწოწილი და პ-

რისში ცხოვრობდა. ჯერ მსახიობა უნდოდა, მერე ტაპიროად მუშაობდა. იცი ვინ იყვნენ ტაპიროები? ვინც მუნჯური ფილმების დროს პაინინოზე უკრავდნენ. ფრანგმა ცოლმა მალე მიატოვა და საბარლო სანდრო უკაცყოფი დარჩა მისთვის უცხო ქალაქში. ბოლოს ვერისებთან, სარდაფებში ვახან თურმე, ომის შემდეგ პატიება ითხოვა და თბილისში დააბრუნეს. მერე აქაურიბით არ იყო კმაყოფილი. დიდი ხნის წინ იყო ეს ვეკლაფერი!”, - წარმოთქვა დიდედამ და სადარბაზოს ხსს კარს მიყრდნობოდა ამოიხეხა.

საარულით დაღლილიყო და კარს მიუდგებულს იწებ ის დრო ავირინებოდა, როცა პარიზიდან ახლადნამოსული სანდრო პოპულარულ პიროვნებად ითვლებოდა. მადლენ მორეტისთანაც ხშირად დადიოდა სტუმრად, ლამაზმანი სანდრო აღფრთოვანებით იცინებდა პარიზის ქუჩებს, დეტალურად აღწერდა ვეკლაფერს, რაც იქაურ კაბარებში შემთხვევოდა. ვეკლამ იცოდა, რომ უმოსწალოდ ტყუოდა, რომ არც დიდი რეჟისორები პატივებდნენ რესტორან „მაქსიმში“ და არც ფრანგი კინოსმახიობი ქალები ივლადნენ მის გაპო თავს, მაგრამ მაინც სიამოვნებით უსმენდნენ მარტიომარტო დარწმინდა კაცის გაფრანგულებულ სიტყვებს. სანდროს მსწერელების უმრავლესობა ქალები იყვნენ, ამიტომ მუხრბაბანი კოვჩების წყარუნით, ბრინჯილით ღმინილით ეთანხმებოდნენ თავიანთ „ფეიკლოს“. სანდრომ თეთიონ შერატკე ეს მეტყახლი.

არ ეციე, ივირინება თუ არა „იმ დროს“ დიდდა. შეიძლება, აღარც კი ახსოვდა ის ბედნიერი დღეები, ან უბრალოდ არაფერზე არ ფიქრობდა იმ წუთის. სახელზემ დაეკოქდა.

— წარბები შეუღებელი ჰქონდა? — გამიღმდა, — ის ახალგაზრდობაში სიღამაშით გამორჩეოდა, ამიტომ დღემდე ასე უფრთხილდება და წარბებს იღებავს, რა არის ამაში ცუდი?

— ბაბუკ ხომ ლამაში იყო, იღებავდა წარბებს?

— ბაბუა ახალგაზრდა დაიღუპა! — მითხრა დიდედამ და სადარბაზოს მიმორბოდა, რომლის კარზე ცხვირამორტყვით ლომის ქვეშ, ვილკას ამოკარგა: „ვეკლა ციციში მივიღებარო, სულ ვეკლა!“

— ძაღვლის ვესესხებოდი, მაგრამ ათში აქვს პენისა!“ — იმართლებდა თავს ბებია-აჩემი, როცა აღმართი კიბით შეიცვალა, — ერთი-ორი მეგობარდა შემოწარა, თორემ მინასთან არაფრის დიდებით არ მივიღოდი ფულის სასესხებოდი. შენ გაბრძინებამო-ბრძინებ, ცოტა ხნით ჩამოვედები, თორემ გული! — მიიხრა და ხელი მეყრდნე მიიღო.

„გული სტკიავა!“ — გამოთქვა თავში. ჩემდაუნებურად მოკვარი თვალი მიშეშულს, მეგობრის ნაცვლად უშეკვლებოდი ნაწიური გასვლდა გულის გასწვრივ. „აჩემი გულიც ამოკვრივ იმ სამხედრო ოპერაციის დროს?“ — ვუფიქრობდი დიდელას შემუქერ. ვეკლაფერი ჩემ დაბადებამდე მოხდა და მეც ეტყუალი, თითქოს არაფერი არ ეციოდნა წრისგან შეკრილი, ბამბით დატენილი ბუ-



მხატვარი გინარა ტამარაშანი

რთების შესახებ, რასაც დიდდა ლეიბის ქვეშ მალავდა.

გრძელი და ღამაში ფეხები მუხლებში მოეკცევა. ქვის საფეხურზე ჩამოხვდნის ხეტლევი მუხლის თავებზე ეწყო და გაჭაღარავებით თმა, რომელზეც საღებავს კბილის ჯავრითი ისეგანდა, კისერზე ჩამოსმოლიდა. ძალიან მყვარდა მისი შორიდან ცქერა, სიმშვედით მავსებდა მისი თერი, აღბრძინების ხანის მხატვრის ტილოს მაკონებდა.

ბოლო დროს ჩემს საყვარელ დიდელას ვეკლაფერი ავიწყებოდა იმის გარდა, რომ სახელში მშვირი ძაღლი ელვლიოდა. ძაღლის გამო ყოველდღე გასტრონომში დადიოდა და მანის საყვარელი მუხები მოჰქონდა. უწარადღებოდ მტოვებოდი, გამურული ჩადენილი, ერთმანეთის მიყვლებით, ფანჯრის რაფაზე ეწყო. მერე ბაღდასარას ცოლი მოვიდა და ჩაიდნები წაიღო. „რად უნდა გამურული, უკარგისი ჩაიდნები?“ — კეთილხ და-

დელას. „ჯეროში აბარებს!“ — მიპასუხა დაბნეული სახით. ეტყობოდა, რომ ჩემსაკით ბუნებრივად წარმოედგინა, რას ნიშნავდა სიტყვა „ჯერო“.

მას შემდეგ, რაც „ნაძიესებოანას“ მიხდოდნენ, არცერთხელ არ უთოვია ახალი წლის ღამეს და მხოლოდ მგელი ყუილიან ამოღებულ გაყვითლებულ ბამბა იყო ჩვენი თოელი. თუკი დიდდა რამეს მივეკვობა, მარად ასე იწყებდა: „იმ თოელიან დღეს!“. ცელი თუ კარგი, ვეკლაფერი თოელიან დღეს მომხდარიყო თითოსი. დიდელას თქმისა არ იყო, იმ დღესაც თოვია, როცა მაღლედან მყოფ ღვეკო მოგვიყვანა, მშვენიერად მახსოვს, რომ არც წამოთოვია, მაგრამ დიდდა ვეკლას ასე უყვებოდა: „ერთი თოელიან დიდეს, შემოხდის მადლენა და ბორღოსვერ ნატვრამ გახვეული მანი უკმრავს ხელში. რა პასუწინტვლა და დეოთებრიყო იყო ეს ვამიბრი მამწ“.



ახალ წლამდე ჯერ კიდევ ადრე იყო და დიდდასთან ხელჩადებულნი მავთულები ადამირს. როგორც იქნა მუხის კარს მივაღებთ, რომელზეც მოჭირვოვანი ასობით ეწერა: „მ. ნათლიაშვილი“. კარი შუახნის ქალმა გაკვირო. ერთ-ერთი თოხანზე მაგილის ლამის შუქი გავიშოვდა და საბჭოელ მანქანის ჩხაკური ისმოდა. „ეიშ მოვიდა!“ – ფითხა ლამამი განათებულ თოხანზე კაცმა. „მე ვარ, ანგელისა!“ – წარმოსიქვად დიდვად და ხულით მანამა შუქისსაგულში დაღლივდი. მოსაცდელი თოხანის კვლები სხვადასხვა ზომის ნოხებით იყო მართალი. იმდენ რამე ეკვდა ჩემს გარშემო, რომ თვალები ამბერვლიდა და კვლები ფერტიც კი ვერ გაეკარე. ამასობაში, მინას თოხანის კარი მიხერვა და საუბარი, რომელიც მანამდე შესმოდა, საჩუქედ იქცა. მოკვლამა, თითქოსდა შარიდი ავირთვებოდა იატაკმა ჩემი ბრძანაზე ტაქსა მიმოაგრა. მხარბული კარის იქიდან არ მდინდო წინადადება შემოშვამა, მაგარამ ვერც ერთი ვერ დაეკავებოდა ერთობლის. კართან ატყუული ვედილობი წარმოძვდინა, რა ვინის ძალით ჰქვად სახლის პატრონს, რადგან შინაური ცხოველის სურს ამკარე ვერბობი, ის კი არ ჩანდა.

დამტყუარელი წინგებითა და უპაბილა საქალღადებით საყუ მავლის კუთხით ძველბისებელი გამომუხის „შინგურის“ ფირის საბჭოელ მანქანასთან თეთრთამანი მოხუცი იჯდა. ავტოვლი გაკავებულა, ორივე ხული საბჭოელ მანქანის კიდვებს ტყვიანობეჭყვივითი ჩასჭივებოდა. აღვადგინე არ დამარულა, როცა თოხანი დადგა შევდა. ქალის დანახუბე კიდევ უფრო მოურავა ერთობლივად დაწივებულ წინგებს ზარყადებს. „მე ვარ, მინა!“ – თოხარ დიდვად და მისი ხმის გაკონგნებუ მოხუცმა თეთრი წარბები ამბობდა. ორიად წუთი ხმისამოკლებლად, გვიკის თვალით აკვირებოდა ქალს, როგორც მტრის ვაჟსში. შიბით და უნდობლობით მიმტყურებდა. „არ მომეკარა!“ – წამობიბა მოულენვლიად ზნონიანი ხბით მოხუცმა, რაზეც უნდა დაიბნა და მაგილისებე ნახიჯ ვადავდა.

- მე ვარ, მინა, ანგელისა!
- აქ როგორ გაბედ მოსჯელ!
- მინა, ანგელისა ვარ, ანგელისა.
- ვიცი ვინცა ხარ, გაეთრე აქედან!
- დამშვიდდი, ვილაკისი ვეშვები.
- გაეთრე ჩემი სახლიდან! მცულელი ხარ!

- რა დაგიბავე?
- შენ ამბობხე თინოის ლოთი. შენ არ უთქმელი დამბეჭე? ტრირი, ბულო, საჭკობელი მიგქონდა საკავდმოფოზი, ხომ? და ცოტ ცოტას თინდაინა უჭრიდი საწამლადეს. უტყურე, თეთრი ფეხნიბა, გვერის ვერაწი შეტრფობ? მე ხომ ექით ვარ არა... მთილი სიცილებე შევრდა მისი. ო, როგორ კვლიდი, სანამ დღვინად ჩავარდნილს ნახავი. იხებოლე უარი, მოწამლდი. ის ხომ იცოცხლებოდა, შენ რომ არა... ვევაღვეერი შეკოტყვე, ხომ ხომ ექით ვარ!
- ექიმბ!

- მე შეკვლილი! – წამობიბა კაცმა და ფეხზე წამდობდა სცავდა.
- მინა, დამშვიდდი, ოცი წელი ვაგიდა... - რა შინაშენლობა აქვს, ხომ შენ უჭრიდი საწამლადეს საჭკობელი, გამოტვდე?
- რა საწამლადეს? – აქვითინდა დიდადა.
- ექსპერტინამ დაადგინა.
- რა?

- რომ შენ მოკლი თინა. ახლაც ჩანთბი გვეჭვია ის თეთრი ფეხნილი, თოვლივდი მე თქვიათა, არა? ჩემს მოსახლად მოხვედი, მე კახაა! ვიცი, გამობიბას მხაკვილი რომ აუბნობი, მომიცი ჩანთა! – დაიბორილა კაცმა და ფეხზე წამდობდა.

- დამშვიდდი, დამშვიდდი, მინა! – ვევდრებოდა შემინდელი ქალი გონამდული მოხუცს და როგორც იქნა კარის სახელგანთხვდა. „მცულელი, მცულელი“, ღრიალვებ მინა და დიდვას ვეკარჯენს უქვად... ვევირბული თოხანბი შევადრე, თვალდახუტული დეკვილე კაცის ხუცს და მთლი ძალით მოუჭირებ კბილები მის გაკავებულზე მაგის. ჯერ ხმამაღლა, მერე ვრულ ჩამქსედიდა მისი ღრიალი.

თვალისხვლიანი, თმააწვინელი თოვლის ბაბუა ძელანგებოდა, სანამ უწის მოვილიდი. როცა თვალები გვაახვილე, დამსახვდ მორაული ნახეს ხე და მდღენ მორტის სახლიბინა, ნაოჭებმა ჩაკურვული დიდიდ დავინახე. „დიდადა!“ – წამობიბხე საბოლოოდ გრის მოხუცლა. „რე გეშინა, ვევაღვეერი კარვად არის. დიდვას შეუმინდა, მაღინ მუქმინდა და საკავდმოფოზი დაწვიწენს. შევუძირება, ო, ჩანა!“ – მთხრა მადღენამ, მე კი თეთრთამანი ნათლიაშვილი მომავლიდა, რომელიც სრულიად არ ჰქვად ჩემს ზარყამბოძმულ კვით თოვლის ბაბუსა. „დიდადასთან წავივით!“ – ვთხოვე მადღენას, რომელსაც ნახეს ხეს შემეხვეული ვლექტრონაურიცა ჩართო და ვეჭვობი ჩამბოხდა. „თუ საკავდმოფოზი შევკავებ, ახალ წელს დიდვასთან ერთად შევხვდებით!“ – მთხრა აკავებულბული ხბით და სახასწლო მაგიდანვე გრინახო მომწვირდა. ვოველითის უფურ და ვესკავით მაგარ გრინახეს ავივებდა. დიდვას თქმისა არ იყის, მადღენას მხოლოდ ვეკარი ჰქონდა იტალიური, სინამდვილეში კი ერთი სოლოლაკული ვიგინა იყო. „დიდადასთან ვარ!“ – შევეჭვინე ატრეპული, როცა ქალმა თავისი ახლავაწნობის, ნახეს ხეების, კარნავალებს მუსახებე მორგებების მოყოლა დაწვიწე. „ჯერ აღერა. თეთრბიტიცივის. ვეველიცა, ერთად შევხვდებით ახალ წელს, ვევაღვეერი წამბოვილებ!“ მამამართის ბოთლებიც კი მინახა, რომელიც სახასწლო მაგიდის მუკვლეში იდგა. „შენ ხომ დიდი ბიჭი ხარ და მინდა რაღაც თხოვო. ურავის ვანდობ, რაც მოხვდება დიდვას და მამასაც კი. რა საჭიროა ვინმეც იცილეს ვიცი მინას შესახებ, ის ხომ ხალისიანი და კარგი მეგობარი იყო. ოუ შენ ვეკითხებინა, უნახულებ, რომ შენ და ბებია ვინმელზე დავიცი, მზეტი არავერი არ მომხალისა, ხომ გეშმის? მე ხომ მინა ვაჩუქე, ხომ ვევიგას დიდვას?“ – შემეკითხა თვალცერმელონი მადღენა და გულმა მამკვირო.

„ხოგი ვერ იტანს სიბერეს, ჩვენ ხომ ვინმე მოხუცები ვართ!“ – ხლუკუნებლა ქალი და მეკანველვად გრინახეს მადღენად. „ძალე აღერა ვინმეხი და ეს რაში დასჭირვება იმის ცინადა, რომ მინა სიბერეში ვეგივდა, სანდრომ წარბისი დებვა დაწვიწე, თუქვა კის მოვაკონგნობთ, სისულელა რაც დარჩება, დამხვერული სათამაშობეჭე! რომლებსაც დედ და მამა ათოვის, ათოვის უნაკლებლად ვაჩუქვებოდა.“ – ატრედა მადღენად და ცრემლები ცხვრასხოვლი შემწრო... ჩართული ტელევიზორიდან დოქტორის ხალისიანი ხმის ისმობა, სახასწლო ინტერვიუების იდვდა გამაჩინებელი ადამიანბისაკე. ვველა უნაკლებად ვაბიბახობა, რომ ახალი წელი ზეგერ ეტრინებრებს მოურტვად ადამიანებს.

თეთრბიტის ნახევარზე მადღენამ თავისი გაქვული ქურთი ჩაიკვა, გამჭირვალე პარეში რამდენიმე ნახევარზე და გრინახო ჩაწვიწე. მამამართის წამბიბება კი დაწვიწედა, დიდვადვანი გულგვარად იყო. მაღინ მაღლენე ერთბამისი, გამოხვლივათ კი. მადღენაც თვალებით სადაღაც სივრცეში ვიჭებდა ხოლმე პასუხს დამსმული კითხვებზე.

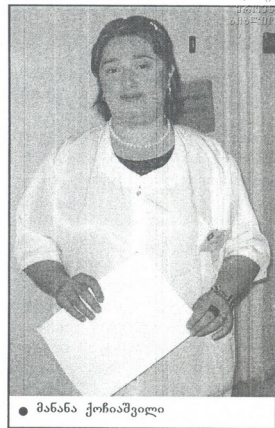
ვერეცხვდებური შუქით განბათებულ გრძელ დერეფანში წამბიბის რივი იდგა. პალატაში დიდვას გარდა სხი ქალი იწვდა და მომეჭვენა, ორივენი მადღესასრის ცოტა ჩამბოკავდნენ. მადღენამ ნახევარბული და გრინახი ვაჩუქვდა „ფესვიურად დაკავებულ ქალებს“, როგორც მერე ხუბობდა მამა... დიდვად ვაუნებრველად იწვა. საღვლე ვაჭრიალვად მისთვის დანახასათოველი მხიარულბა. ჰვერს მიმეჭვინებდა ძლივს ვამბიბდა და ცივი ხულით შემეხი.

„ახალი წელი, ოც წუთში ახალი წელია!“ – გაისმა დერეფნიდან მედღების შემბახიბი. დიდვად ჩუხად იწვა. „აღეს მინც მოვა თოვლი!“ – წარბთხილა ძლივსგარდა.

როცა დღვინამ და მამამემი აღვიორბინე ჩამბიბდნენ, დიდვად საკავდმოფოზი გაწვიწერეს. მამა მხოლოდ ერთი თუვ იყო ჩემთან, დედა კი სამუდამოდ თბილისში დარჩა და გულემ მას ვაღავევლი მანქანიბით ვაღატკურვოვლ ქუჩახე. მას შემდეგ, რაც საკავდმოფოზიდან გამოწვიწერეს, დიდვად თმის ადარ იდვდავად და, როგორც „ნაპიხისხვინამბეჭე“, თითქოს თეთრი პარკინამბოძმული დდილი. მადღენ მობურტ დედამების ჩამბიბვის შემდეგ რაბოტავად აღარ მოვიდა სტუმრად. ძალიდ თოხანზე თოხანბი მოწვიწელი და-ახიბებდა და ის მტყენე აღარ ახანებდა, რომელსაც გულე დედამემი ვოველიბის მხვლებოდა ვეჭვრებოში. საკავდმოფოზის შემდეგ, დიდვად სახლიდან იმთავითად გაიღო და ისიც მხოლოდ საოვიცხოვრებობი მადინახამ, საიდანაც ცოტახბი ეთხოვებოდა. ერთი წლის განმავლობაში მისი თოხა სხვადასხვანაირი ცოტახბით ავიყო. დედამ ვეჭვობდა, რომ დიდვად საათობით ვეჭვობდა დროდ თოხანში, დღემო ათჯერ ჰქვიადა იატაკზე და პატარა ავიგას, რომელიც მანქანიბით გა-



# თბილისელი სოფლის აქიმი



● მანანა ქიჩიაშვილი

მარნეულის რაიონში შულავერის უბანზე, რომელიც ხუთ სოფელს (იმისი, შულავერი, ქვემო სარალი, ზემო სარალი და არაფლო) მოიცავს, რვა ათასამდე რეპროდუქციული ასაკის ქალი არის აღრიცხული. უბანი 15 კილომეტრით არის დაშორებული რაიონული ცენტრიდან და რაღაც წლების მანძილზე საკუთარი გინეკოლოგი არ ჰყავდათ ქალები იძულებული იყვნენ სახლში ემშობიარათ, რაც მათ სიცოცხლეს საფრთხის წინაშე აყენებდა და შესაბამისად ძალიან მაღალი იყო სიკვდილიანობა.

რუსთავის ფინანსთა დეპარტამენტის ინიციატივით უბანზე გინეკოლოგად მანანა ქიჩიაშვილი გაიგზავნა. დიდი დრო და ძალისხმევა დასჭირდა ახალგაზრდა ექიმს, რათა იქაური ქალები დაერწმუნებინა და სამშობიაროს კარამდე მიეყვინა. ეს მოახერხა კიდევ, თუმცა მანამდე თავდაცვით თიხასზე მეტი მშობიარის მიღება მოუხდა სახლის კარიბჭეში.

მისი სჯერათ და უყვართ, მეგობრად თვლიან, ამიტომაც იცის ექიმმა თითოეული პაციენტის გულის ნადები. არ ივრნობა არანაირი ბარიერი, არც ეროვნული და არც სარწმუნოებრივი. თუმცა წინააღმდეგ და სიყვარულიც დიდი სირთულეების დაძლევის შედეგად მოიპოვა. კარგად იცოდნა, რა რთულ გზასაც უნდა დაედგმოდა, მაგრამ თავდავე აღიარებს, რომ ვერ წარმოიდგენდა, ამდენი ბარიერი თუ ექიმებდა გადასალახა. რომც მცოდნობა, უკან მინც არ დაკვირვდი, – ამბობს მტკიცედ.

გველფაური, შეიძლება თითქმის, ნულიდან დაიწყო. ამბულატორიაში კაბინეტის ნაცვლად ცარიელი კედლები დახვდა. საკუთარი ხასხრებით გაარემონტა, წყალი და შუქი შეიყვანა, საჭირო სამედიცინო ინვენტარით და ავეჯით აღჭურვა.

თავდაპირველად იქაურები ეკვძის თვალით უყურებდნენ, მოპქრბნდა

ყოველდღე ამხელა გზაზე სიარული და სამუშაოს თავს დაანებებდა.

სათქმელად ახლა ადვილია. მაშინ კი... მანქანით მამას – ალექო ქიჩიაშვილს დაჰყავდა. მეუღლე – მერაბ თევზაძე ყოველი მშობიარობის გარეთ ელვდებოდა, გართულების შემთხვევაში მშობიარე სასწრაფოდ თბილისში რომ გადაეყვანათ. დედა – იზო ბაქანიძე და რძალი – მზია ვარდოსანიძე კი ერეკლეს, ხატისა და თონას დასტრიალებდნენ თავს.

– ოჯახის წევრებიც გინეკოლოგებად ვაქციე. ზებორად იცინა ჩემი პაციენტების მდღეობარობა და მინაწილები. – იციმება გულიად, – მარნეული უზარმაზარი პრაქტიკა და გამოცდილება შევიძინე. ამაზე ვერც კი ვიოცნებებდი, თბილისში რომ დაერწმუნებოდა სამუშაოდ.

თვალეზმ შეჰყურებენ პაციენტები. მის ყოველ სიტყვას ითვალისწინებენ. ქან მანანას ნამდვილად შეუძლია იამაყოს, რომ შულავერის უბანში მისი ჩასვლის შემდეგ სიკვდილის არც ერთი ფაქტი არ დაფიქსირებულა.

ახალგაზრდა ექიმის ყურადღება რაიონში ჩასახლებულმა სტეპით დახარალებულმა აჭარლებმაც მიიპყრა. მათ დასახმარებლად თბილისიდან რამდენიმეჯერ მკობარი ექიმები ჩამოიყვანა, კარდაკარ დადიოდნენ და სრულიად უსასყიდლოდ ეხმარებოდნენ სოციალურად დაუცველ ადამიანებს.

ამ საქველმოქმედო საქმიანობას სისტემატური და ორგანიზებული სახე რომ მიეღო, ქანი მანანას ინიციატივით არასამთავრობო ორგანიზაცია – „ახალგაზრდა მედიკოსთა კავშირი“ დაფუძნდა. მათი მიზნები მართლაც კეთილშობილურია, მაგრამ ძალიან გავიწარ დაფინანსების წყაროს გამოძენა, მაშინ როცა აპორტის განვითარების პროგრამები აქტიურად და ურობლემოდ ფინანსდება.

2001 წელს მანანა ქიჩიაშვილი

შეთავსებით ვანო მაგლობლიშვილის რეპროდუქციისა და უშეილობის ცენტრში დაიწყო მუშაობა. დღემდე მისი უშუალო ჩარევით ოცდათორმეტი პატარა მოუვლინა ქვეყანას, ორიც მალე განჩნდა. ბუერს სწავლობს ბანი ვანოსაგან, მაღალი კვალიფიკაციისა და რანგის სპეციალისტისაგან, რომელიც სისტემატურად ნერგავს მუწრნალობის ახალ მეთოდებსა და სქემებს თავის კლინიკაში.

მანანა ქიჩიაშვილი ამჟამად საკანდატირად დისერტაციავ მუშაობს. ზმირად სტუდენტობს ბათუმს, სხადც მუელლის მშობლები ცხოვრობენ.

– ჩემი დედათბილიც – აზა ბოცვაძე აქტიურად არის ჩართული ჩემს საქმიანობაში. უამრავ პაციენტს დამაზედურებს ხოლმე, თან ყოველი შემთხვევისათვის შემახსენებს, აბა შენ იცი, როგორ მიხედავო, – მეუბნება ქანი მანანა, რომელსაც შეიძლება თითქმის, მართლაც ზედმეტად აქვს განვითარებული პასუხისმგებლობის გრძნობა. ამიტომაც არის, მიუხედავად იმისა, რომ გვერდით მუდამ გამოცდილი ექმთნე ჰყავს, მშობიარობას მინც ვერავის ანდობს. თავდაცვლად დაზღვეულად გრძობს თავს და მის მზრუნველობასა და ყურადღებას შეწვეული პაციენტებიც უფრო იმედინად არიან.



# „მოგზაური პატიმარი“

ეს მომზიბლავი ქალბატონი მარი აბრამიშვილია. დიმილი ვერ ფარავს თბილისში ჩაკარგულ სევდას - ტკივილიანი ცხოვრების ნაკვალევს. უკვირს მძიმე დღეების გასწვნიებას. მაგრამ ინტერვიუზე უარს მაინც არ მეუბნიება.

- ქნი მარი, როორც ვიცე, ლექსების გამო დაგაპატიმრეს, რაზე წერდით?

- ძირითადად პატრიოტულ თემაზე ვწერდი. 1945 წელს მეგობრებთან ერთად (პ. გრუზინსკი, შ. მჭედლიშვილი, თ. შანშაიშვილი) ხელნაწერი ჟურნალი „ანათემა“ დაეარსეთ, რაც შეუქმნეველი არ დარჩნილა და დამაპატიმრეს.

ცული სიზმარიით მასსოვს ის დღე... ძალიან ციოდა. ჩქარი ნახიჯებით მივდიოდი უნივერსიტეტიდან. შელოქიშვილზე ნაცნობი შექმნდა, ცოტა ხანს ეოსაუბრეთ, შემდეგ დავეშვიდობე და თითქმის სირბილით გადავკვირი ქუჩა. უცებ, შავი მანქანა გაჩერდა, კარი გაღიდა, სამუკალიზე ოდნავ მაღალი, სომეხი ეროვნების კაცი გამძოვიდა და დიმილით გამოღებული კარისკენ მიმანიშნა. მაშინვე მივხედი რაც ხდებოდა, ისიც ვიცოდი, წინააღმდეგობის გაწევას აზრი რომ არ ჰქონდა, ამიტომ უსიტყვოდ ჩავეკევი მანქანაში. მალე დიდი რყინის კარში შევედი, რომელიც შესვლისთანავე სწრაფად და მძიმედ დაიხურა ჩემს ზურგს უკან.

- რა ბრალდება წამოგიყენეს?

- სიმბოლისტიზმისა და დეკადენტობის გარდა „ნიცშეანელოზასაც“ მბრალდებდნენ. უნივერსიტეტში დასავლეთ ევროპის ლიტერატურას კონსტანტინე გამსახურდია გვიყობავდა. როცა ნიცშეს ესწავლობდი, წიგნი არსად იშოვებოდა, ამიტომ ხშირად დავდიოდი საჯაროში და რვეულში ციტატებს ვიწერდი წიგნიდან. ჩემი რვეული გამოძიებულს ხელში ჩაუვარდა და სწორედ ამის გამო, ერთ-ერთ ბრალდებად „ნიცშეანელოზა“ წამოგიყენეს.

წელიწადნახევარი დავეყი ორთაჰალის ციხეში. ყოველდღე ვწერდი და კვითხლობდი ლექსებს, უფორ სწორად, კი არ ვწერდი (ვინ მომცემდა კა-

ლამსა და ქალაღს), ვიზხავდი და ეომეორავდი. ასე ზეპირად შევიხვე 100 ლექსი.

- თქვენთან ერთად კიდევ ვინ დააპატიმრეს?

- მალე მჭედლიშვილი და პეტრე გრუზინსკი. მისი გაფური ხარხარი სქელი კედლებიდანაც კი მესმოდა, რომელიც მალე ფსიქიატრიულში გადაიყვანეს. სიყდილის ტლოფასი იყო ახლობლებთან განშორება. დიდხანს არ ვეკარებოდი კარში გამოჭვილი სარკლიდან შეივადებულ შავ პურს, მაგრამ ბოლის მაინც ვეღარ გაეუჭვალავი შიშვლის.

სულ ექვსი წელი გავატარე პატიმრობაში. ქალაქიდან ქალაქი ციხიდან ციხეში, გადავყავი. თბილისის, როსტოვის, მოსკოვის, გორვის, კიროვის ციხეები შემომატარეს.

ერთხელ, თბილისის ციხიდან როსტოვში უნდა გადავეყვანიეთ. დიდიდან საღამომღ ორთაჰალის ციხის ეზოში გავგაჩერეს. როგორღაც მოუახერხე და ქალაღის ნაგლეჯზე ჩემი სახლის მისამართი და გვარი დავეწერე და გზაზე დავაგდე. შშობლებს ასე შეეატყობეთ, რომ გადასახლებაში მივეყვანი. როსტოვში ჩასვლიდან ორი კვირის შემდეგ მოსკოვისკენ გავგაგზავნარეს. ასე „ნათხე“ პირველად საბჭოთა კავშირის სახელგანთქმული დედაქალაქი.

\* \* \*

1951 წელს მარი აბრამიშვილი თბილისში დაბრუნდა. მან ცხოვრების საუკეთესო წლები პატიმრობაში გაატარა. სამშობლოს სიყვარულითვის აზიებებს მძიმე ჯვარი. ტანჯვით სათუთი სული განუშტკიცეს და კიდევ ერთი დიდებული პიუტი გვაჩუქეს.

ქნმა მარამ ბევრი ლექსი სწორედ გადასახლებაში დაწერა. ორიგინალური ლექსების გარდა თარგმნილი აქვს პუშკინის, ლერმონტოვის, ბლოკის, ესენინის, ახმაღულინას, ვეტუშნიკოს, ოლდინგტონის ლექსები. მისი მშვენიერი ლირიკა კი რუსულ და ოსურ ენებზეა თარგმნილი.



● ვენერა ცანავა, ელისო აბრამიშვილი, მარი აბრამიშვილი, ქეთო მაღალაშვილი და მარეკა პირველი



● მარცხნივ მარი აბრამიშვილი, ნათელა ჩირაძე, ნუნუ ორჯონიძე

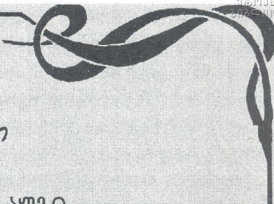


● მარი მეგობრებთან ერთად

## ირინე მარსერიშვილი



# მარი ახრამიშვილი



\*\*\*

დაფარაშლილი და გახვითქული,  
შეაყენეს თუ შედგა მერანი, –  
დვას გარემოში ღამე  
დიდგული,  
ჩანს ღრუბლებიდან

მთვარე ელაში.  
მარჯვნივ კლდე არის,  
მარცხნივ – უფსკრული,  
ვერც დაბრუნდება უკან ვერავინ,  
მაგრამ არ არის მთლად უსუსური,  
ის, ვისაც სდევნის

ბედი მდევარი.  
შავმა ღრუბელმა მთვარე დამალა,  
ქვეყნიერების თვალს

მზვერავი, –  
ახლა უფსკრულზე შეპყრავს  
კამარას

ბარათაშვილის მხოლოდ მერანი.

## უნდა დასკვდე

უნდა დაშორდე –  
რომ გაიგო სამშობლოს ფასი,  
უნდა დაბრუნდე –  
რომ იწამო უკვდავი ვაზი;  
უნდა შეგცივდეს –  
რომ იცოდე,  
რას ნიშნავს ჭერი,  
უნდა მოგწყურდეს –  
რომ სიცოცხლედ მიიღო ჩქერი;  
უნდა მოგშვიდეს –  
რომ ნამდვილად იგემო პური,  
უნდა ვაიყვარდეს –  
თუ ვინა, რომ იპოვო გული;  
უნდა გაგროდეს –  
თუ გასურს მისწვდეს ვარსკვლავებს ხელით,  
უნდა დაჰკვდე –  
რომ აღიღო სიცოცხლის დღენი.

## აუბი

ერთ სუფრაზე  
აუბი თქვა ვიღაცამ  
კაცზე, ღმერთად შესახება  
რომელიც;  
თითქოს წმინდა ტაძარი  
გამიძარცვეს,  
თითქოს ბილწად შემივინეს  
მშობელი.  
გული ყელში მომეჭვინა,  
გაგზევდი,  
ხმა ვერ დაეძარ –  
მთვრალი იყო მგმობელი,  
შური იყო მისი გულის  
დამზერელი,  
ღვარძლი იყო  
მისი დამათრობელი.

\*\*\*

ჩემი ცხოვრების  
დასრულდა კინო,  
რალას ფაფხურობს  
ღრო-რეცისორი?  
ალარ მყავს ერთიც  
მე პარტნიორი  
და რალა უნდა,  
რას მათამაშებს?  
გაიხსენებენ  
კადრებს ბრწყინვალეს,  
როცა მთავარიც  
მოგვედები გმირი  
და ეყოლება ყველაზე მეტი  
მაყურებელი  
ბოლო სერისა.  
და თუ პატივს ვცემ  
მე საყუთარ თავს,  
მხოლოდ იმიტომ,  
რომ მიბრძოლია  
და ბედისწერის დაწერილ  
სცენარს  
კვალში მორჩილად  
არ მივეყოლივარ.



**2004 წლის 14 მაისს თბილისის ზ. ფალიაშვილის სახ. ოპერისა და ბალეტის სასელმწიფო აკადემიურ თეატრში გაიმართა კონცერტი, რომელიც 36 წლის ნიჭიერმა კომპოზიტორმა და შემსრულებელმა ლევან შანგიანიმ ცოტა ხნით ადრე გარდაცვლილი დედის სსოფნას მიუძღვნა. საშემსრულებლო თუ სანახაობრივი თვალსაზრისით უმაღლეს დონეზე ჩატარებული საღამო იმდენად უჩვეულო, საინტერესო და ემოციურად დატვირთული აღმოჩნდა ქართველი მსმენელისათვის, რომ ბევრი მათგანი დღესაც აღფრთოვანებით იხსენებს მას.**

საოცარია, მაგრამ ფაქტია – ლევანს საქართველოზე მეტად შვერთებულ შტატებში იცნობენ, არნახული პოპულარობით სარგებლობს მისი ნაწარმოებები რუსეთშიც.

მუსიკოსთა ოჯახში არ დაბადებულა, მაგრამ, სულ პატარა იყო მუსიკოსობაზე რომ ოცნებობდა. ხუთი წლისა მაგიდასთან იღებდა სკამს და თითებით უკრავდა, ერთი წლის შემდეგ კი მშობლებს პირდაპირ განუცხადა, თუ მუსიკაზე არ შემიყვანო, თავს ჩამოიხრჩობო...

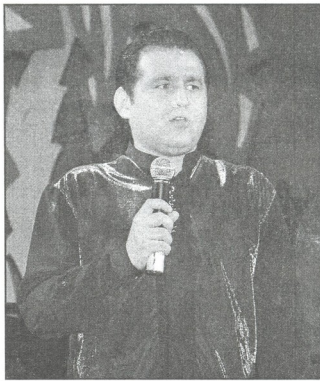
**ლევან შანგიანია:**

# „სიმძნელეების არ მიშინია...“

იმ ხანებში ოჯახს ეკონომიურად იმდენად უჭირდა, რომ ინსტრუმენტის ყიდვის საშუალება არ ჰქონდა, მაგრამ ბიჭს გული არ დაწყვიტეს და სამტრედიის რ-ნის კულამის მუსიკალურ სკოლაში შეიყვანეს. პირველი ნაწარმოები მეხოხო კლასში დაწერა და სწორედ მაშინ გადაწყვიტა, რომ ეს მისი საბოლოო არჩევანი იყო.

მოგვიანებით ცენტრალურ მუსიკალურ ათწლეულსა და შესაბამის მუსიკალურ ტექნიკაში სცადა ბედის ტექნიკაში მოსმენისთანავე დაიწყუნეს, არანაირი მუსიკალური მონაცემები არა აქვსო, ათწლეულში კი კონსერვატორიის ლექტორებისგან შემდგარმა კომისიამ აღინშნა, ბავშვი უდავოდ ნიჭიერია, მაგრამ ვეღვალაფერი უკუღმა აქვს ნასწავლო... და გამოსაცდელად სამთვიანი ვადა მისცეს. სამი თვე ბუჯით შრომამი სწრაფად გაილია და გამოცდაზე ფრთად დაიმსახურა. კომპოზიციაში ადელქი შანიძისთან მეცადინეობდა, პრაქტიკებს კი მერი დავითაშვილთან გადიოდა.

მეორე თუ მესამე კურსის სტუდენტი იყო, როცა კონსერვატორიას აშშ-დან ორმოცი კომპოზიტორი ეწვია. ლევანს მათთვის რამდენიმე ნაწარმოების შესრულება დაუავალა. როცა ჯონ ლენონის გაქმა – ვუდიანმა მისი კომპოზიცია მოისმინა, აღფრთოვანება ვერ დაფარა. სამშობლოში დაბრუნებისთანავე გამოუცხაუნა წერილი, რომელშიც ქვეყნის თოთხმეტი შტატის მუსიკალური სასწავლებლების მისამართებთან ერთად რჩევაც იყო – შენი



კასეტა გამარჯვლულ და ყველას მიანუდინე, რომელიმე მათგანი აუცილებლად გამოგენმსურებო. მიონხე სასწავლო და მისწევვა ჩეილდმეტი (!) შტატებიდან მიიღო (ერთთონ ლევანს ნიჭიერი ჭაბუკის კასეტა საკუთარი ინიციატივით გაღვე სამი შტატის ლეკანისთვის მიწეოდებინა). ლევანმა ნიუ-იორკის ახლოს მდებარე პარდფორდის უნივერსიტეტი აირჩია, სადაც თავისი აღმზრდელი ჰედაგოგი, თბილისის კონსერვატორიის პროფექტორი, იმ ხანად ამერიკაში მცხოვრები კარლო ბეგეივი ეწულებოდა.

დღეს, ალბათ, ძნელი დასაჯერებელია, მაგრამ ფაქტია, რომ უნივერსიტეტში სწავლის მთელი ხნის მანძილზე ისე გადიოდა იოლად ფონს, რომ ერთი „ღერა“ ინგლისურც არ იცოდა (როცა ლეკანთან საქმე ჰქონდა, მეგობარ რუსის ბიჭს არეკინებდა). „საშინელ საიდუმლოს“ მაშინ აუხადა ფარდა, როცა ნიჭიერი სტუდენტი „მასტერ კლასზე“ მიიწვიეს და ხეირიანად ვერაფერი გააკვირვებ. ჰედაგოგიც შოქში ჩაყვიდნენ, მაგრამ ლევანი მაშინვე გაათმავებელი ძალით შეუდგა ინგლისურის შესწავლას. უნივერსიტეტის შემდეგ პარადის უნივერსიტეტში გაიარა ექვთვიანი პრაქტიკა და საცხოვრებლად მაიამში გადავიდა – უმარავი სამუშაო ადგილის გამოცვლა მოუხდა: ხან სუნდსეიფის ამხანაგდა, ხანაც საბავშვო ბაღში მუსიკის მასწავლებლად მუშაობდა, საბავშვო მუსიკალური თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელიც



იყო, პრესტიჟულ „Miami music work“-ში პედაგოგიურ მოღვაწეობას წვეოდა და პარალელურად ერთ-ერთი ხუთწარსულიანი სასტუმროს ბარშიც უკრავდა. სწორედ იქ მოუხსნა პირველად მულტიმედიონერმა, შემდგომში მისმა პროდიუსერმა მიგელ მირანდატამ და ბენდის შექმნა შესაბამისად. სხვათა შორის, ცნობაკაცანი ჯგუფი, ძირითადად აუერტო-რიკოლეებისგან, არგენტინელებისა და იაპონელებისგან რომ შედგებოდა, დღესაც ვიღაცებმა თავის ქართულ ხელმძღვანელს, რომელიც შტატებში საცხოვრებლად დაბრუნებულს აღარ აპირებს.

**- ლევან, ცნობილია, რომ აშშ-ის ამჟამინდელი პრეზიდენტის ჯორჯ ბუშის საარჩევნო კამპანიაში აქტიურად მონაწილეობდით. როგორ მოხვდით ამ „გაგაგებრობაში“?**

- მაიამში ერთი მდიდარი ებრაელი ქალბატონის, მისის ბრიუსის შვილიშვილს ვამეცადინებდი. ზაფხულობით იჯახი მერილინდის შტატში იმეგობრებოდა და იქ მთხოვეს ჩასვლა. იმ ხანებში საპრეზიდენტო არჩევნები იწყებოდა და ქნმა ბრაუნიმ, რომელიც აქტიურად იყო ჩართული საარჩევნო კომიტეტის საქმიანობაში, დახმარება მოსთხოვა. უარი არ მომიპყრო და ხელი მოვაწერე საბუთს, რომლის თანახმადაც სოლო კონცერტები უნდა გამეშარათ, თანხა კი მთლიანად რესპუბლიკური პარტიის მხარდასაჭერად გადაემტკიცა. კონცერტებს ემართავდა კაცევება და რესტორნებში, სადაც თითო ბილეთი 100-დან 5000 დოლარამდე ღირდა. საბოლოო ჯამში, 72 კონცერტი გაიმართებოდა. ბოლო კონცერტს, რომელზეც უზარმაზარი თანხა შეკრებოდა, ქვეყნის პრეზიდენტიც დაესწრო. პიანის შესრულებისას, როცა ყველამ გულზე მიიღო ხელი, მეც იგივე გავითოეურე, რამაც სიცოცხლე გამოიწვია დარბაზში. დაბნეულობა რომ შემამჩნევს, ნაცნობებს ამისხსენს, ჩვენი მოქალაქე არა ხართ და ასე ნუ იტყვიითო. ამ პაჭარა აურხაურს ჯორჯ ბუშმაც მიაქცია ყურადღება, მომიახლოვდა და ჩემი ვინაობით დაინტერესდა. მიღწეა დაგიბენი, ძვირს ჩამოვართვი ხელი. პრეზიდენტი დაინტერესდა, მსურდა თუ არა ამერიკის მოქალაქეობა. როცა დადებითი პასუხი მიიღო, გამიძინა და დაემშვიდობა. რამდენიმე დღის შემდეგ საპრეზიდენტო პალატიდან მივიღე ბარათი, რომელიც უფლებას მაძლევდა, ამერიკის მოქალაქეობა მიმეღო.

**- უამრავი ნაწარმოების ავტორი ბრძანდებით. თავად რომელს მიიხსენებთ ყველაზე სერიოზულ ნამუშევრად?**

- ასორიცდაათამდე საფორტეპიანო ნაწარმოები, სონატა, კვარტეტი და ვარიაციები მაქვს შექმნილი, მაგრამ ყველაზე სერიოზულ ნაწარმოებად კონსერვატორიაში ჩემს სადაბლომო ნამუშევარს მივიჩნევ, რომელიც ჯერ-ჯერობით არ შესრულებულა.

**- კვშიპარტად, „შეუცნობელია გზანი უფლისანი“ - სამტრედიელმა ბიჭმა პირდაპირ ნიუ-იორკში ამოგავით თავი...**

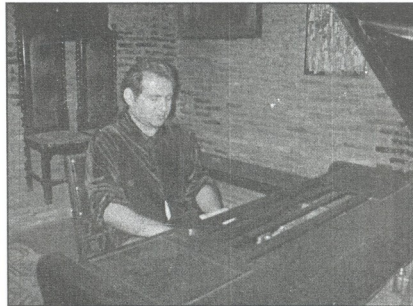
- ამასთან დაკავშირებით ერთი კურიოზი მინდა გავიხსენო: შტატებში ახალი ჩასული ვეფავი, როცა ჩემმა

თბილისელმა პედაგოგმა, ბნმა კარლომ „მეტროპოლიტენ-ობერაში“ „მფრინავ პოლანდიელზე“ დამასტრია. ხომ წარმოგიგინებია, არა შობაბეჭდილობის მოახდენა ჩემზე დარბაზი, დეკორაციები და სცენა. დაიწყო სპექტაკლი. შობავე პარტიის შემსრულებელი ტენორი 30 მისი სიმაღლეზე ავიდა და იქნადა დაიწყო სიმღერა. შევეშვიდი, არ გადმოვარდეს ეს კაცი-მთქი. ბნმა კარლომ დამამშვიდა, ნუ გეშინია, ეს ხომ ამერიკააო. ამ დროს გამადა ამ ტენორმა ხელები, გადმოეშვა და ძირს დაენარცხა. ფეხზე წამოვხტი, მაგრამ ჩემმა პედაგოგმა სულ ძალით დასვა სკამზე. ავი გითხარი, ეს ამერიკაა-მთქი. სამიღვე წუთის შემდეგ ვარდა დაიხურა და სამკვლელოარო ხმით გვაუწყეს - „მფრინავი პოლანდიელი“ ფრენის დროს დაიღუპათ...

**- როგორ შევიტყვე შტატებში საცხოვრებლად დაბრუნებას აღარ აპირებთ, აქაურ მუსიკალურ წრეებს კი დიდად არ წყალობთ, როგორ აპირებთ მოღვაწეობის გაგრძელებას?**

- შტატებში საცხოვრებლად დაბრუნებაზე ფიქრი არ შემეძლია. მძიმე სამუშაო პირობების მიუხედავად, საქართველოში მინდა ცხოვრება, რადგან მიმანია, რომ ჩემი საქმიანობით ახალ ხელისუფლებას, ჩემს პრეზიდენტს ვუდგავო მხარში. საფონდირებული მოღვაწეობის დღეფიცტს ნამდვილად არ ვაჩვენებ - რამდენიმე კონცერტი მაქვს დაგვეკვილი შეერთებულ შტატებში. სულ მალე კი სანცტ-პეტერბურგში გაიმართება ჩემი გრანდიოზული შოუ, რომლის მიწვევობაც უძლიერესმა კომპანია „СВОБОДНАЯ РОССИЯ“-მ შემომთავაზა. რეკლამას, რომელიც პეტერბურგში სამი პლანური ტელევიზორით გადის, რუსეთის სავაჭრო პალატა აფინანსებს. კონცერტის რეპეტიციებს ჩემი აქაური ბენდის 18 წევრთან ერთად ქუთაისში უმძიმეს პირობებში - სრულ უშუქობასა და უწყლობაში ვავლიდი, თუმცა ქუთაისის მერია ყოველმხრივ მიწვობდა ხელს. სირთულეებისა და პრობლემების ნამდვილად არ შემეძინა, რადგან ვიცი, რომ ჩემს ხალხს, ქვეყანას ვეშახურები. ამაზე დიდებული კი ვანა შეიძლება იყოს რამე?!

**თამაზ ყიფიანი**







# ესპიჯეაით ზჭკმდვჰდი შეკნეაი...



**ქ**ართველი დიზაინერები მსოფლიო მაღალი მოდის სამყაროში თანდათანობით იმკვიდრებენ ადგილს. ორიგინალური ხედვით, ნატივი გემოვნებითა და მდიდარი ფანტაზიით მიიყვრო ამერიკელი მოდის მოფარეულების ყურადღება თამუნა მოსაშვილმა. მისმა ესკიზებმა იმდენად აღაფრთოვანა მინესოტას შტატის ქალაქ მინეაპოლისის საგამოფენო დარბაზის (სადაც ხშირად იმართება დეფილექები) დიასახლისი ირინა ბაიარკი, რომ სამუშაოდაც კი მიიწვია, მაგრამ იმის გამო, რომ ვიზა უმთავრებოდა, თამუნამ შემოთავაზებაზე უარი განაცხადა და საქმიანი ურთიერთობები მეორე წლისთვის გადადო.

ერთი წლის შემდეგ მინეაპოლისში დაბრუნდა და თბილისში დაშაბდებული ესკიზებიც ჩაიტანა, სადაც უხვად იყო წარმოდგენილი ქართული სულით გაფლენილი, მდიდრული აბრეშუმის კაბები, მაქმანებითა და ქარვულობე-

ბით გაწვობილი. ნამუშევრებმა დიდი მოწონება დაიმსახურა და ლაპირებისამებრ სამუშაოდ მიიღეს. პირველი, რაც ქართველმა მოდელიერმა ამერიკაში ყოფნისას შექმნა, ცისფერი კაბა იყო. როგორც საუბრისას თქვა, თურმე ძალიან უყვარს და მოსწონს ეს ვადონსური ფერი. ნამუშევარში, რომ იტყვიან, მთელი სული და გული ჩააქსოვა და იმდენად ევექტური გამოვიდა, რომ ირინამ, რომელიც მეტად ლამაზი ქალაი, თვითონ ჩაიცვა და ჩვენებაზე გაიტანა.

ამერიკაში ყოფნისას ხუთი სხვადასხვა ფერის კაბა შეკრა. ასევე წარმატებული გამოდგა წითელი კაბა, რაც მამინვე შეიძინეს სილაშაზის კონკურსის მონაწილისათვის, რომელიც „მის მინეაპოლისი“ გახდა, ხოლო ქართველი დიზაინერის კაბა პრინციპით დაჯილდოვდა. მაგრამ ეს ყველაფერი ირინა ბაიარკის სახელით კეთდებოდა, ჩრდილში მყოფი თამუნა კი უცხოელ გრძობდა თავს მართლაც უცხო გარემოში და სამშობლოში დაბრუნდა.

როგორც მითხრეს, თამუნა ბავშვობიდან ხატავდა. სკოლაში რეკულები ესკიზებით ჰქონდა აჭრელებული, რეკულები რომ აღარ ყოფნიდა, მერხებს „აფორმებდა“, რისთვისაც ხშირად იმსახურებდა პედაგოგთა რისხვას.

დღეს თამუნა მოსაშვილი ქეთი დარსაველიძის სალონ „DK“-ს დიზაინერ-





რია. სწორედ იქ შეხვდები ახალგაზრდა მოდელიერს.

- მიუხედავად გაჭირვებისა, საქართველოშიც ვითარდება მაღალი მოდა. იმედია, მალე დადგება დრო, როცა ყველა ქალი შეძლებს ლამაზად ჩაცმა-დახურვას. თქვენ მოდელეები შეგიქმნიათ ამერიკელი და ქართველი მომხმარებლისათვის. რა განსხვავებაა ჩვენსა და ამერიკელი ქალების გემოვნებას შორის?

- ქართველი ქალი თავისი გემოვნებით ყოველთვის გამოირჩეოდა. თუმცა ამ ბოლო დროს, თურქეთის გავლენისა და გაჭირვების გამო, ჩაცმულობაში შავი ფერი დომინირებს, მაგრამ ელიტა მაინც კარგად იცვამს. ამერიკელები კი უპირატესობას სპორტულ ტანსაცმელს ანიჭებენ.

- დღევანდელი სიტუაციიდან გამომდინარე თუ გაქვთ შეკვეთები და რა ღირს თქვენთან ტანსაცმლის შეკერვა?

- შეიძლება გაგივირდეთ, მაგრამ შეკვეთები საკმაოდ ბევრია, ზოგჯერ დღეში შეიძლება 3-4 შეკვეთა მივიღოთ. ჩემს სახელფოსნოში ხუთი მკერავია და ხშირად მოძალებულ საქმეს ვერ აუღივართ.

რაც შეეხება ფასს, რა თქმა უნდა, ვითვალისწინებთ ხალხის მდგომარეობას და ხელმისაწვდომ ფასებში ვკვრათ.



- თქვენთან ვნახე თქვით გაწვობილი ლამაზი დაბოლოებები, კოსტიუმები, ისიც თქვენს ნახევრავია?

- თქვა ძალიან შემოვიდა მოდამი და ვიფიქრებ კოსტიუმების, ქვედაბოლოების, ზამთრის კაბების გასაწვობადაც.

- რამდენ ხანს მუშაობთ ერთ მოდელზე?

- ჯერ ქსოვილს ვარჩევ, მერე ესვობს ვაკეთებ ან პირიქით. მუშაობის დროს, დეტალები თინდათან იცვლება, იხვეწება, დამკვეთის მოთხოვნის გათვალისწინებით.

როგორც წესი, ხელით შესრულებულ სამუშაოებს დიდი დრო სჭირდება - ერთი კვირა, 10 დღე ან უფრო მეტი. ხანდახან სამ დღეშიც შეგვეყვარავს კაბა.

- ახლა უცხოეთში ქსოვილს წინასწარ ამუშავებენ, და შემდეგ შეაქვთ პროექტში, თქვენთან როგორ ხდება?

- მე ყოველთვის ასე ვიქცევი, თუ საჭიროა ვრეცხავ ან უთითო ვასწორებ და მხოლოდ ამის შემდეგ ვიწვევ მუშაობას.

- საქორწინო კაბას თუ აქვს მოდა?

- საქორწინო კაბას ნამდვილად არა აქვს მოდა. ამ ბოლო დროს, გვეყვებავენ კორსეტიან ან შლეიფიან კაბებს. ქართული მოდელის კაბებსაც თხოვლობენ.

- როგორი ურთიერთობა გაქვთ დამკვეთთან?

- მთავარია, გიჯერებდეს და მოგვეუბოდეს. როგორცაა, როცა დამკვეთს არ ესმის შენი და თავზე საკუთარ გემოვნებასა და მოდელს გახვევს, მაგრამ ვაღივებელი ვარ მოეუსმინო და გაეთვალისწინო მისი მოთხოვნა, აუცილებელია კლიენტის ფიგურის თავისებურებების გათვალისწინებაც. მთავარია, ნებისმიერი ნაღის დაფარვა - ეს ნიშნავს პირველი საკითხია. აქედან გამომდინარე, ქსოვილიც ფიგურის მიხედვით შეირჩევა.

- გასულ წელს პარიზს სტუმრობდით, როგორი შთაბეჭდილებებით დაბრუნდით?

- პირველ რიგში, იმ დასკვნამდე მივედი, რომ ევროპა და ამერიკა ძალიან განსხვავდება ერთმანეთისაგან. ამერიკაში უფრო პრაქტიკულად იცვამენ. პარიზში კი ძირითადად კარგად ჩაცმული ქალები დადიან. ამაში ცოტათი ჩვენც ვვაკარო პარიზელებს, რადგან თბლისშიც საკმაოდ გემოვნებით იცვამენ.

რაც შეეხება პარიზის სამოდლო სახლებსა და მოდელიერებს, ეს ცალკე თემაა და დაუსრულებლად შეიძლება ამაზე ლაპარაკი. პარიზი ხომ მოდის მექაა და მსოფლიოში სახელგანთქმული კუტურეიერები სწორედ იქ მიიღებიან, რათა თავიანთი ხელოვნება წარმოაჩინონ.

იმედი გამოთქვით, რომ მათ ქართველი მოდელიერიებიც შეუერთდებიან.



# ლამაზი თვალით დანახული სამყარო

ცდება, ვინც ფიქრობს, სიტყვატუნქა ბასა ფოცხმვილი, მუ-რანალიტებს ნაყლებად წყალობსო. ამაში თავად ღაერწმუნდი, როცა სტუდენტად ვიწვევ ველდა, სიტყვატუნქა მასპინძელმა სი-ამოწებებით და ერთგვარი სველით გაიხსენა ველასათვის საყვა-რული პოეტი მორის ფოცხმვილი: - მამა განსაკუთრებული ადა-მანი იყო, შეიძლება ითქვას, არამყვეფნიური. ხშირად ამბობდა, ადამიანს უნდა შეეძლოს ცხოვრებით ტკბობაო. მე და თამარიც ზედმეტად გვენებებოდა, ველაფერს გვისრულვდა. მისგან არ მახსოვს დატუქსვა, დასჯა. ძალიან მიჭირდა დილით გაღვიძება, დღეს სულ ეწოებოდა, დანებე თავი, იძინისო, რის გამოც სკოლაში ხშირად მე-ნ გავეცივდილე მივდილი. ტექნიკურ საგნებს ცუდად ვსწავლობდი, თავს იმით ვიქიმედებდი, რომ მამა სულ მე-უწებოდა, გააკეთე ის, რაც შეგიძლია და მოეწონისო. ამასთანავე მიჩვენდა ბევრი შეკითხვა. თამარიც ზედმეტი თქმა არ ჭირდა-ბოლა, გონიერებით ასაკს მუდამ უსწრებდა.

- ბატონი მორისი, გოგი ცვაბამე, ბუბა კიკაბიძე, შემო-ქმედალი თანაგარსკვლავები. საქვეყნოდ ცნობილია მათი სა-მაგალითო მეგობრობა, კიდევ ვიხიან მეგობრობდა?

- მართლაც მისაბამი მეგობრები იყვნენ. ერთი ოჯახის წე-რეგებივით ვცხოვრობდით. მამა ავადმყოფობის გამო ვერ და-სწრნი ვიყავ 60 წლის თუხლები. გოგამ მაიჭერდა თავისი თუ-ბილე, მორისის გარეშე რა ფასი აქვსო და რესტორნიდან საქმე-რლებით დატვრთული პირდაპირ საავადმყოფოში მივდი. მარცხ გოგი ვარდაიცივდა, მე და თამარი მისკოვში ვიყავით. იმ დღეს თურქი ჩვენი ჭაიდი გასცა, მამა შემუშინებულა, ავის მომასწვე-ველად ეჩინა. წარამარა გვირეკავდა. დიდი მეგობრობა ავაგმი-რებდა: შოთა ნინიათისძესთან, ნოდარ დუმბაძესთან, რეზო ამა-შვილთან, ჯინსულ ჩარეკიანთან, ვერა ფიფქვიძესთან, ჯემალ სეფიაშვილთან, ვაჟა ახარაძესთან, გიორგი ჩამოთვლას, არა-ვინ გამომჩრჩეს.

- მორისის გულუხობაზე ბევრს ლაპარაკობთ თანამოცა-ლშენი. საჩუქრებით თქვენც განხებიერებდით?

- მამა ხშირად დადიდა უცხოეთში. სულ რაღაცას ვაბარე-ბდი, პირდაპირ გულის ვუსწუხებდი, ტელეფონითაც ვახსენებდი, რომ არ დავიწყებოდა. ერთხელ ჯინსის მარჯული დაბარება, აუ-სუნხი კიდევ როგორი მინდოდა, მაინც დაიწყნა და მისკოვში უყიდა, სიცილით კინაღამ მოეყიდა ისეთი სამინდებოა იყო, მა-გრამ გული მანაც ვაბატყენე. მოვიკანებით, როცა ჩვენ დავე-წრეთ საზღვარგარეთი სიარული, ლამაზი ნივთებით ახლა მას ვა-წნებებოვდით და ისიც ბავშვებით ხარობდა. ერთხელ მე და თა-მარიც შევცდით წყნაბანი პულიტრანი ჩამოვუტყენეთ, ჩვენი სი-ვეპირით მანაც დიდხანს ატარა.

- ვინ იყვნენ მისი ღვინების დამჭამნიელები?

- დედა, თამარი და მე. ჩვენს გემოვნებას ბოლოდღე ეწლი-ბოდა. მე ვიყავი მისი ღვინების გადამჭამელი, კორექტორი, ამის წყალობით კარგად ვიცი გრამატიკა, გარდა ამისა შრომაში მა-ღალი „ანაზღაურებას“ ვიღებდი. ფულზე უარს არასოდეს მუშენბო-ბოდა.

- ინტელიგენტური, რბილი ხასიათი ბევრთაგან გამო-რჩეულია, რაზე ვბრაზდებოდა?



● მორის ფოცხმვილი ბასასთან ერთად

- მუწურებამე და გაუნათლებლობამე. ეს ხომ დილოტშიზამი იტყოდა, თუცა ეს ძალიან იშვიათად ხდებოდა.

- როგორც რეჟისორმა, საყმაოდ ახლდაგზარდამ მოიბოვეთ მაყვრების აღიარება.

- ვეღა წარმატებას ჩემს პედაგოგებს ვუშადალი. დასოთაყერ თბილისის თეატრალური უნივერსიტეტის კინოსარეჟისორი ფა-კულტეტი ლანა ლილიბერიძის და ომარ კვასალას ჯგუფი. არამეველებოვდი აღმისიხები მასწავლებლდენ: ოთარ იოსელიანი, ეროლო ახვლედიანი, ლევან პაატაშვილი, შურა მღერტიშვილი, ირაკლი კვიციანი, ოლდა თაბუკაშვილი, ნათია ამირეჯიბი, მა-რიოლაც სერიაშვილი სწავლება იყო მაშინ.

- კლიპების გარდა რა ჟანრში მუშაობთ?

- თავდაპირველად კინოთი დავიწყე. გადავიცი მულეულტრან-ჟიანი ფილმი „დასასრული“. მერე ვეღაღვინოვდი გაქერდა და დრო-ებით უმუშეკარიც ვიყავი.

... მამას ერთი ასეთი ლექსი აქვს „წითელ ხილვე გაგივლია, ოცნებაო ჩემო“, რაც საფუძვლად დაედო ჩემს კლიპს „მიპქრის მატრებელი“, რომელიც გამორჩეულად მიყვარს. სულ ოცი-ოცდაათი კლიპი მექნება გადაღებული. წელსწამდე 2-3-ზე მეტ მუსიკალურ კლიპს არ ვიღებ. აქედან რამდენიმეს გამოარჩეე: „ჭადრაკის დედა ქველ მანქანე“, „საკეკრავი მანქანები“ (ასრუ-ლებს მარცა თხლივდა), „მიხვარები“ (შემსრ. ნანუკა ხუსყვაიძე და მერან ნინიძე), მიაა ჯაბახა და ღათო ვეგვიანის კლიპი „რა დროს რომანსიკო“, და ა. შ. ბევრს უწრობობ, მამაც ასე იყო, სულ მუშაობდა, უსაქმოდ წუთითაც ვერ ნახავდით. მისი დასვე-ნება იყო ფუნბოტად და კარგი ფილმი. სიბავშვით სწორედ მამა-სგან მერეო მემეცნებოვდით (გულიანად ვისყისებ, ძალიან უხდება სიცოცხლე, სახეზე ნებისყოფა, ინტელექტუალ და გურუ-ლი სიბავშვო ვითხება). არის დღეები, როცა 2-3 საათი მინახე. სამონტაჟო მავდალზე თავს ჩამოვუბებ, თხოვმიტე წუთით წავიძი-ნებ და მყოფის დასყვენება.



- მსახიობებს თვად ირჩევთ?  
- დაუსწრებლად შემიძლია ვისაუბრო ქართულ სამსახიობო სკოლაზე. დიდი სიამოვნება მათთან მუშაობა. ბევრს ვესწავლო მათგან. არა და არ დამიპარდა ეს გარდამავალი პერიოდი, რის გამოც ჯერ-ჯერობით არ ფუნქციონირებს ქართული კინო და შესაბამისად დაუსწრებელია ჩვენი გენიალური მსახიობები. დასანანია, რომ უმედვეოდ იყარება მათი საუკეთესო წლები.

- ვინ არის თქვენი გუნდის წევრები?  
- ჩემი მეგობრები, კინოდან მოსულები... ერთმანეთისათვის შეგვიძლია ბლომდე დავიცხოვრო. გადაღებებისას ვვლანხი ჩემს გვერდით არიან. თუცა რამდენი კაციც არ უნდა მუშაობდეს, კინო და კლიბო მანც რეჟისორისაა.

- თქვენ მუდამ გამოჩნდებით, ორიენტირად გაცევით, კანის ფუნქციონირებისგან თქვენს ფოტოგრაფიულ ნაწარმებში გასაძინებლად, სად იბნენ ტანსაცმელს?  
- უცხოეთში. ჩემზეა თითქოს ნათქვამი: ისეთი მდიდარი არა ვარ, ბევრი მქონდეს და იაფფასიანი. არასოდეს ვიფიქრებ უბრალოს, სეროულს, ასეთივე ნიწინთ ვირჩევ მეგობრებს - მივევარს ნიჭითი, ლამაზი, ინტელექტუალი ადამიანები. მე მათ არ ვკარგავ, ვუფერხობლები. ჩემი გამოცდილებიდან გეტყვით, გაუნათლებლისგან ბევრი გულისტყნა და ბიორტება მოიღს.

- მათსუფ-დღ დროს როგორ ატარებთ, სამზარეულო გიყვართ?  
- თავისუფალი დრო ძალიან ცოტა მაქვს. გამოიტყვდებით და, არ მიყვარს სამზარეულო, რაც კარგად არ ვიცი, იმას არ ვიჩვენებ. ჩემთვის ბედნიერება მშუქე წოლა, ცურვა, მეგობრებთან ფონა და რა თქმა უნდა, კიბაა.

- თქვენი მშვენიერი და, ნიჭიერი მზატკარი თქვენთან ერთად მუშაობს?  
- ერთმანეთის გარეშე არ შეგვიძლია სიცოცხლე. ჩემი ვეველა კინო, მუსიკალური კლიბი, რეკლამა მისი ხელდასმულია. თამრიკო ზემდინწენით შრომისმოყვარეა, მის ნიჭზე სხვები ლაპარაკობენ. ჩემზეა უხერხული ამანე საუბარი, ეს იფიქვა, საკუთარ თავზე ვილაპარაკო. მისი ბევრი ნამუშევარი კინოში, პრინციპით აღინიშნა ფესტივალებზე. სახელწიფროდ, მამა ჩვენს მიღწევებს მოესწრო, თუცა შემოქმედებითი გზის დასასრულის.

- ქალიშვილის თვალით დანახული დედა, დარბასიელი, კდემამოსილი ქალბატონი როზიტა, საზოგადოებაში მოყრამაღებულ ადამიანად აღიარებული...  
- მამასთან მიმართებაში დღემდე ინარჩუნებს დემილის უფლებას. თუცა, მართლაც სამკალოთი ცოლქმარი იყვნენ, ვეველმხრზე მისაბანი.

- მინდა ერთი გამონათქვამი შეგაკებოთ, „შვილმა უნდა იცოდეს სად შეჩერდა მამა?“  
- მამა სამოცდასამი წლის გარდაიცვალა. იმ სიმაღლიდან ვერ გაეგრძელდა ცხოვრებას, სადაც ის განერდა. მამა ჭეშმარიტი მორწმუნე იყო, ვერ გეტყვით, რომ რაიმე დარჩა გასაკეთებელი. ბოლო წლებში, როცა ვანმთილობა საქაოდ შეერვა, ამბობდა, რადგან ღმერთს მივევარ, კმარა სიცოცხლე, კმაყოფილი ვარ იმითაც, რაც შემიძლია. მთავარი ის კი არ არის, რამდენს იცოცხლებ, მთავარია როგორ იცხოვრებ. დიდხანს სიცოცხლე არც ვაჩერა, იმდენ სამსწენლებს ნახულობს ადამიანი.

...მამა უწინმდგის და უნეტარების კურთხევით მცხეთაში, დედოთა მონასტრის ჭეშოში დაიყარა. მას სამუშაო მაგედანზე მხოლოდ იღია II-ის ფოტო ელი. ჩვენ ვვლანი ქვემოდან ზეითი მივედივართ, ისეთი შეგრძნება მაქვს ჩვენი პატრიარქი ზემოდანაა მიუღწილი. მუდამ ელოცულობო მისთვის.

- რა აზრისაა მას ფოტოშივილი ფულზე?  
- ფულზე შესანიშნავად თქვა გენიოსმა თეორეტკოსმა აკაცი ბაქრაძემ: - „მე ფულის დიდი პატივისმცემელი ვარ, რადგან ფული ნიჭიერების მაღალია. ვინც ფულს ებრძვის, ის არ უსამეფლოდ ბრძივია ან გაიძეერა თვალბიძეცი. უფულოდ ნიჭიერება

ვერავრებს შექმნის - არც სიქსტეს კაველა იწენებოდა უფულოდ... არაყინ უწყის, კაციერთობას ბენიერება ფულმა უფრო მოუტანა თუ ნიჭიერებამ. ამიტომ ფულზე ათვალწენებით ლაპარაკი თავის გაბრძივება და ვერც არაყერი...“

უკეთესად ვერ იტყვი!  
ერთს დავამატებ - ფული ქველმოქმედებაა, თავისუფლებაა, მაღალხანისხოვანი განაილებება. უფულოდ სხლდინ გასკვად არ მინდა, სამსწენლება, როცა ანდენი მათხოვარი, გაჭირვებული შემოგვერებს ხელში...

- ამბობენ, ადამიანი თვად ქმნის თავის ბედსო?  
- ადამიანის ბედს დემითი ქმნის. ჩვენ უბრალოდ უნდა შევქმლოთ ცხოვრებით ტკბობა. ადამიანებთან გაცნადი ურთიერთობები. მშენიერების აღქმას „ლაშაზი“ თვად უნდა, „მზინივი“ თვალით სილამაზის ვერ აღვიქვამ. სიამოვნება ვეველაფერშია, ცუდ ამინდზე თავისებური სიამოვნება...

- რა მითხოვნებს უფენით მამაკაცს?  
- უნდა იფოს სულთ ღამაში, ვაკაკაციური თვისებებით შეკეული, გაათობლებილი, არამქერილიძენი, აუცილებლად უნდა



● მასა დისშივლი დითასთან ერთად



● მასა ფოტოშივილი



● თამარი და დათო

ქონილს ომორის გრძობა. თუცა შეიძლება ისე მოხდეს, რომ თვისებების საპირისპირო მომწიროს, რას იზამ, კაცია და გუნება.

– რისი პატიება შეგიძლიათ?  
– ვეღავფერს უფალი განავებს. პატიება-არპატიების უფლება მე ვინ მომცა!

– ეკლესიურად ცხოვრობთ?  
– ჩემი სამუშაო გრაფიკის გამო მიჭირს რელიგიური წეს-ჩვეულებების ზუსტად დაცვა. წლებანდელი ალღომის დღეებში მე და თამარყოს დიდი ტურენ გვექონდა: ღონინი, მიუნენი, ფრანკფურტი – რეკლამას ვივლებდი. თბილისში გვიან დაბრეკეთ, თამარყოს შევიმა დათუქამ გვეცოხა 20 წუთში რომ ალღომა დგება, რას აცთობთ. ისეთი გადაღლილბი ვიყავით, არც გვახსოვდა, წამოხვბთი, შეძლებისდაგვარად მაინც მოვეჭმადეთ დღესასწაულისათვის.

– ბატონი შორისის დღეებზე ბევრი ქალაქური სიმღერა შექმნილი...

– მამას ადამიანების სიყვარულის გამოძღვანების არაჩვეულებრივი ნიჭი ჰქონდა, ვეღვას პატივს სცემდა და აფასებდა, შეგობრდა მისი სიმღერების შემსრულებლებთან, კომპოზიტორებთან, მათ შორის იყენენ ქსორელებიც. პატარა ვიყავი, ქსორელებმა მამას სიყვარულის ნიშნად ეს ანტიკარული ღამა აჩუქეს.

... ჩვენთვის დიდი ბედნიერებაა, როცა სრულიად უცხო ადამიანები მამას სიყვარულით და პატივისცემით იხსენებენ, ამან შეტი განმა რა შეიძლება დაუტოვოს მშობელმა შობიბავალბას.

### განუღლი ბუზიბი

# ჯგუფი „ნინო“

ჯგუფი „ემბრიონი“ 1999 წ. შეიქმნა. ჯგუფის სოღოსტის ნინო ლეშყეფოს შუადარებელი ხმა და შემოქმედება ერთიანად ავადოებს და აყერობს მას, ვისაც კი ოღესმე მოუსმენია.

ნინოს მუსიკალური განათლება არ მიუღია, თუცა ამას შემოქმედებითი წინსვლისთვის ხელი არ შეუღლია. ავტორია არაერთი სიმღერისა, რომლისთვისაც ტექსტებს თავად წერს ინგლისურ ენაზე.

გიტარაზე დაყერის შესწავლა ოხუთმეტი წლის ასაკიდან დაიწყო. ცოტა ხანში შეგობარ გოვინასთან ერთად როცა ჯგუფის შეენა გადაწვიბა. რამიც გიტარის მასწავლებელი არჩილ ბეღიაშვილი დაუხმარათ. ჯგუფს „ემბრიონი“ უწოდეს. თავდაბირველად უკრადენენ „ალტერნატიული როკს“, შემდეგ თანდათან „მიმე როკზე“ გადავიდნენ. 2003 წელს „ემბრიონი“ დაინტერესდა ინგლისელი პროდიუსერი მარკ ტოლუ. მისი დახმარებით ჯგუფი ინგლისში გაემგზავრა და „ინდისიტის“ ფესტივალზე მიიღო მონაწილეობა. ფესტივალის მოწვიბის მზანა ახალი ტრანტეხვა გამოქლნა იყო, სადაც მონაწილეობას ხუთიათასი მომღერალი იღებდა. „ემბრიონი“ საუკეთესო ორმოცდაათეულში მოხვდა და ბოლოს პირველი ავგილიც მოიბოვა. გამარჯვებულს კონტრაქტს უფორმებდა ძლიერი საპროდიუსერი კომპანია, მაგრამ სათანადო გამოცდილების არქონის გამო კონტრაქტი არ შედგა და ჯგუფი დაიშალა. ნინოს იმედი არ დაუკარგავს. 2003 წელს მან გიორგი



ანთიაურთან (ბას-გიტარა) და ვახო მასკურაქესთან (დასარტყამი ინსტრუმენტი) ერთად კვლავ სცადა მუსიკალურ სიყვარული ავგილის დაკვიდრება. ჯგუფს „ნინო“ უწოდეს. შეიქმნა ახალი სიმღერები. ნინომ ერთ-ერთი სიმღერა უკრაინის რეკლუციას მიძღვინდა და ჩანაწერი უკრაინაში გაგზავნა. როგორც შემდეგმ აცნობეს, სიმღერას დიდი წარმატება მოუპოვებია რეკლუციონერებში.

განახლდა კავშირები ინგლისთან, აუსტრალიასთან. ჯგუფი გვგზავს „ინდისიტის“ ფესტივალზე მონაწილეობის მიღებას, რომელიც შემოდგომაზე გაიმარბება.

### თინათინ ბუზიბაშვილი

# უსაზღოვრო - საზღოვროებთან სამყაროში

## მარინა ცვიტაშვილი:

„ჩემი სული საშინლად ეჭვინია: იგი ვერ ამიტანდა ულაშაზესს.

მე - მე ვარ: თმებიც მე ვარ, მამაკაცური ჩემი ხელიც, კვადრატული თითები - მე ვარ, ჩემი კეხიანი ცხვირიც - მე ვარ. და უფრო ზუსტად: არც თმები ვარ, არც ხელი, არც



ცხვირი: მე - მე ვარ: უხილავი.

უსაზღოვროება ჩემი სიტყვებისა მხოლოდ მკრთალი ჩრდილია ჩემს გრძნობათა უსაზღოვროებისა.

„მე“ პოეტისა - ესაა „მე“ მესიზმრისა და „მე“ სიტყვისმქმნელისა“.

\* \* \*

როგორც ვარდები, ვარსკვლავები - ჰყვებიან ლექსნი, ვით სილამაზე - უსარგებლო ოჯახში ნივთი. ხოლო გვირგვინთა, ამოთეოზთა მსგეფსნი ჩემთან საიდან? - პასუხი ერთადერთი. გვიანვს და აი, ქვის ფილებს შორის გვესხმის ციდან სტუმარი, ფურცლით ჩამოყვანილი. ო, დედამიწავ, მწამს, მგოსანს-ძილში-ესმის ვარსკვლავთ კანონი და ფორმულა ყვავილის.

\* \* \*

ორი მზე დნება, - ო, ღმერთო, რას მერჩი! ერთი - ზეცაზე, მეორე - ჩემს მკერდში.

ვით ეს მზეები - ვაპატებო თავს? - ვით ეს მზეები მაგიჟებდა ქალს.

და ორივე დნება - სხივი არ მტკენია!  
და უფრო სწრაფად ის - რაც უფრო ცხელია.

\* \* \*

ერთია მზე, თუმც ქალაქებს მივილის ასს, ჩემია მზე, არავის არ მივცემ სხვას. არც ერთი საათით, სხივით და მზერით. - არავის - არასდროს, თუნდა უკუნა დაემე ქალაქნი გააქროს! ტრაილი რომ ვერ შეძლოს, ხელში ავიყვან! ხელები, ტუჩები, გულიც რომ დავიწვა! მარადი ღამე თუ წიყვიანს მას - ვაყვებები კვალს. ჩემია მზე! არავის არ მივცემ სხვას!

\* \* \*

კაცი კი მიჰყვება გუთანს და ბუდეს აყვავებს. ღვთის წინ ერთ საქმედ უჩანს - უცქიროს ვარსკვლავებს. და იმაზეც ვამბობ, გმადლობ,

რომ გახვეებული ვერ ხელავ ორ ჩემს მნათობს - მეტს დადევნებულს. შეცდომას შეცდომა ცვლის, ძღვეს და რახილს - ღია. ყველა ქალს მივყავართ ნისლეუბს, მეც - ქალი მგვია.

\* \* \*

მე - ფურცელი ვარ შენი კალამის, მივიღებ ყოველს. მე ვარ ფურცელი თეთრი. მე - დამცველი ვარ შენი სამაღის, გაზზრდი და ასწილ დავიბრუნდება ერთი. მე - სოფელი ვარ და შეგი მიწა ხოლმე. შენ ჩემთვის - სხივი და წვიმის წვეთი. შენ - უფალი და ბატონი ხარ, ხოლო მე შავმიწა - და თეთრი ფურცლის სვეტი.

\* \* \*

არ ვფიქრობ, არ ვწუხვარ, არ ვერჩი სხვას და აღარც ვთვლებ. არ მიველტი მზეს, არც მთვარეს, არც ზღვას და აღარც გემს. არ ვგრძნობ, რომ სახლში ცხელა სამუდრად, რა მწუწნავ ველი. დიდხანს სანატრელ აღთქმულ საჩუქარს არ ვგლო. არ მახარებს დილა, არც ტრამეიანს წკრიალა სვლა. ვცხოვრობ, არ ვიცი დღე, ან რა არის დრო-ჟამის ცვლა. თითქოს, დასერილ ბაგირს ჩვეული ვარ - ცილა ჯამაში. მე - ჩრდილი სხვა ჩრდილის, მთვარეული ორ მთვარის მუქ გზაზე.



# მარინა ცვეტაევა

სახელგანთქმული რუსი პოეტი ქალი მარინა ცვეტაევა (1892-1941 წ.წ.) იმ ბედნიერ გამოჩენილთა რიცხვს მიეკუთვნება, ვინც განკუთვნილია ჭეშმარიტად პოეტური ნიჭით დააჯილდოვა.

ცვეტაევას დედა, მარია ალექსანდროვნა თავის დღიურში წერდა: „ჩემი ოთხი წლის მუსია გასაოცრად რითმას სიტყვებს – იქნებ პოეტი გამოივდეს?“ მაგრამ „წუთიერი“ აღიარება მალე დაიწყებას მიეცა. მარინას პატარაობიდანვე ასწავლიდნენ მუსიკას და გოგონაც ვირტუოზულად უკრავდა ფორტეპიანოზე.

მამა – ივანე ცვეტაევი მოსკოვის უნივერსიტეტის პროფესორი, ცნობილი ფილოლოგი გახლდათ და მოსკოვში ნატიფ ხელოვნებათა მუეუმების გახსნის უტოპიური იდეა ჰქონდა აყვირებულად. დედა, მარია ალექსანდროვნა მუულის ერთგული თანამშრომელი იყო – შესანიშნავად ხატავდა, უკრავდა, ფლობდა ოთხ ენას და ამის გამო ქმარს ხშირად დაყვებოდა ევროპის მხატვრულ ცენტრებში.

მათ ოჯახში ყოველთვის იგრძნობოდა ფარული ტრაგედიის სუსხი, – ივანე ვლადიმეროვიჩის პირველი მეუღლე მხობიარობას გადააყვა და ქმარს აღსაზრდელად ორი შვილი – გოგონა ლერა და ვაჟი ანდრიუშა დაუტოვა. მიუხედავად იმისა, რომ მალე ახალგაზრდა ქალზე იქორწინა, ცვეტაევამ ვერ დაივიწყა საყვარელი მეუღლე, რის გამოც მარია ალექსანდროვნა ეჭვიანობდა და ურთიერთობა დაეძაბა გერმეთან.

მიუხედავად ოჯახური პრობლემებისა მარინა და მისი და ასია ნამდიელ პატარა მოსკოველ ქალბატონებად იზრდებოდნენ – მასკარადები, საახალწლო ნაძვის ხეები, ძიძები, თეატრები და უცხოეთის კურორტებზე მოგზა-

ურობები. მარინა ყოველთვის თავისი განსაკუთრებული შინაგანი სამყაროთი ცხოვრობდა და ამით დიდად გამოირჩეოდა გარშემოყოფიდან.

მას უზომოდ, თითქმის ავადმყოფურად უყვარებოდა ხოლმე ადამიანები, თანაც იმ მომენტში ტროფობის ობიექტის მის გვერდით ყოფნასა და სქეს მნიშვნელობა არ ჰქონდა. ცვეტაევას მწველი ურთიერთობა აკუმირებდა თავის ნათესავთან ნაია ილოვასკიასთან და პარალელურად კედლებზე ნაპოლინის პორტრეტები ჰქონდა გვერდით. ერთხელ მარინას ოთახში შესულმა მამამ ხატების მახლობლად ნაპოლინის პორტრეტი დაინახა და განრისხდა. გასაოცარი იყო ცვეტაევას რეაქცია – მან მთელი შანდალს დაავლო ხელი და ზე აღმართა. სხვათა შორის, პიროვნებებისადმი ავადმყოფური დელოვება პოეტ ქალს მთელი ცხოვრების მანძილზე გაჰყვა. გრძნობებსა და ენებებში ზომიერება არ იცოდა, სურდა ყველასა და ყველაფერს დაუწვლავოდა – მთელ სამყაროს, თითოეულ ადამიანს. სიყვარულში ექმებად თვითგამოხატვას, თუმცა ვერ პოულობდა. სანაცვლოდ რჩებოდა გენიალური სტრიქონები – სიტყვებად ჩამოღვენილი გრძნობები.

მარინა ცვეტაევას ყველა გატაცებაში, პირველ რიგში, ფიგურირებდა პოეტი, არააქვეყნიური, უცნაური არსება უბრალო ადამიანისათვის გაუგებარი რეაქციებით. მხოლოდ სერგეი ვერხოვინიან, რომელსაც 19 წლის ასაკში გაჰყვა ცოლად, აკუმირებდა ჩვეულებრივი ადამიანური გრძნობები და მასთან, როგორც ქალი, ახდენდა საკუთარი თავის რაილიზებას, მაგრამ როგორც ცვეტაევას და ასია წერდა, მარინა ბედნიერი მხოლოდ სურვილისა და ცხოვრების პირველ წლებში იყო. რეკლუციის შემდეგ სერგეი



● მარინა და სერგეი

ვერონი „ეთერ მოძრაობას“ შეურთდა და დიდი ხნით გაქრა ოჯახიდან, სადაც იმ დროისათვის უკვე ორი გოგონა იზრდებოდა. არაპრაქტიკულ და ყოველდღიურ ყოფისაგან შორს მდგომ პოეტს ძალიან გაუჭირდა მძიმე პირობებთან შეგუება – მოსკოვიდან თანდათანობით გაქრნენ მისი მეგობრები, 1919 წლის შემოდგომაზე კი დიდი შიშობილია მოიადგა კარს. სასოწარკვეთილმა და დაბნეულმა ქალმა სამწინელი ნაბიჯი გადადგა – შეიღებია, შიმშილით საყვდილისაგან რომ ეხსნა, თავშესაფარში ჩააბარა, სადაც ბავშვები მძიმედ დაავადდნენ. და მამის, პირველზე უფრო გაუხარებელი გადაწყვეტილება მიიღო – თავშესაფრიდან, უმცროსი ბიწინას სხაინად, უფროსი ალია გამოიყვანა და ორი თვის უვლიდა. 1920 წლის ზამთარში ბრინა გარდაიცვალა და პოეტს ქალის ცხოვრება ჯოჯოხეთად იქცა. ცვეტაევას ლექსებიდან სამუდამოდ გაქრა გამჭვირაველ სიმშუბუქე, მულოდურობა, რომელიც მის პოეზიას მხარაული ნაპერწკლებითა და ფხარადლოვნებით აესკება.

1922 წელს საზღვარგარეთ ვერონი დაბრუნდა, თუმცა ოთხწლიანი განშორების შემდეგ ოჯახური ცხოვრება ვეღარ აუწყო. „ოჯახური ცხოვრებათ ცვლილებით, რომელიც მიყვარ



● დები



● დედა-შვილი



● ოჯახი

და ვერ ვიტან, - რაღაც საშუალო აგვანსა და კუბოს შორის, მე კი არც ახალბობილი ვარ და არც „მედიარი“, - წერდა იგი თავის ერთ-ერთ მეგობარს. იმ ხანებში პოეტ ქალს უცნაური და მტანჯველი სიყვარული აკავშირებდა თავისი მეუღლის მეგობართან, კონსტანტინე როძევიჩთან, რომელმაც მასში პოეტი კი არა, პირველ რიგში, ქალი დაინახა. სწორედ მას მიუძღვნა ცვეტაევამ „დასასრულის პოემა“.

ქალმა არჩევანი ქმრის სასარგებლოდ გააკეთა, მაგრამ სერგეისთან ძველებური ურთიერთობა ვეღარ აღიდგინა.

რომანები შემდგომშიაც ჰქონდა, მაგრამ უკვე რეალურ ცხოვრებაში კი არა, წერილებში, რადგან უბრალოდ, არ შეუძლო სხვაგვარად ცხოვრება, სული ახალი კვრამბითა და გრძობებით უნდა შეეცხო. როცა ეს წყაროც ამოეწურა, მისი შემოქმედება დაზარა და სასიცოცხლო ძალეობა მიატოვა, რადგან ცვეტაევასთვის მიწიერი არსებობა პოეზიის გარეშე უბრალოდ წარმოდგენილი იყო. ბორის პასტერნაკსა და რილკეს, რომლებსაც ინტიმური გულწრფელობით სასუქ დიდებულ წერილებს წერდა, პრაქტიკულად არ ხვდებოდა - რამდენიმე მოსაწყენი საღამო ჰქონდა პასტერნაკთან და არცერთი - რილკესთან.

დღეს ბევრს საუბრობენ მარინას რომანებზე, მის ლესხოსურ სიყვარულზე, მაგრამ ხშირად ავიწყდებთ, რომ საქმე აქეთ პოეტთან, რომელსაც ამ თუ იმ ადამიანით გატაცება ისევე ესაჭიროებოდა, როგორც პაერი, რათა შემოქმედებითი შთაგონების მწველი სიმხურვალე შეენარჩუნებინა.

საფრანგეთი, სადაც ეფრონების იმ დროისათვის ოთხსულიანი ოჯახი (1925 წელს ცვეტაევას ვაჟი შეეძინა) საცხოვრებლად გადავიდა, რუს ემიგრანტებს მტრულად შეხვდა. მარინა ძალიან მოტყდა, დაბერდა, ტანით ძველმანები ეცვა. თუმცა გაუხუშებულ ნაჯაფარ ხელეებზე ძველებურად უბრწყინავდა ძვირფასოთვლიანი ბეჭდუ-

ბი, რასაც შიმშილის გამოცდილება ელეოდა.

ყოველდღიურმა ყოფამ დაღალა - ლექსებს ვერ წერდა, რასაც წერდა, იმასაც არ უზეკვლადნენ. უბეჭდვადნენ და სამსიული დამცირებებითა და მცირე კუპურებით. არც ოჯახში სუფევდა იდილია - ეფრონმა პარიზში საბჭოთა საულწოს მიაკითხა და სამშობლოში დაბრუნება ითხოვა. სტალინურ მანქანას მსხვერპლი ესაჭიროებოდა და მიმდნობი სერგეი შინსახოვის აეგეტი გახდა. მისი არაკეთილსამიძლო საქმიანობის ჩრდილი პოლიტიკისაგან შორს მდგომ ცვეტაევასაც მიაღდა და პოეტი ქალი იზოლაციაში აღმოჩნდა. ალიამ მამას დაუჭირა მხარი. რუსეთში დაბრუნებულ ოცნებობდა პატარა ვაჟი მუიოც. მარინას ისღა დარჩენილა ფარ-ხმალა დაეყარა.

ეთადერთი, რაც ჯერ კიდევ შემორჩენილა, იყო იმედი იმისა, რომ მისი ვაჟი მაინც მოიძიედა „შობლის დიდების ნაყოფს“, მაგრამ, თურმე არც ამ ოცნებას ეწერა ახდენა - ცვეტაევას სამი შვილი XX საუკუნის რეჟოლუციებმა და ომებმა გაანადგურა.

მოსკოვში პირველი ალია ჩავიდა, შემდეგ სერგეი. ცვეტაევა იძულებული გახდა ოჯახს შერთობოდა. რამდენიმე თვეში შინსახოვის აგარაქზე ბოლშეეოში, სადაც ეფრონების ოჯახი ცხოვრობდა, ჯერ ალია, შემდეგ კი სერგეი დააპატრიერეს. ორი წლის განმავლობაში ქალიშვილისა და მეუღლისათვის ციხეში ყოველთვიური გზავნილის გადასაცემად, მონარდი ვაჟის გამო ცხოვრობდა. ეს ჯოჯოხეთის უკანასკნელი წრე იყო, რომელიც პოეტმა ქალმა ვეღარ გაარღვია.

მარინა ცვეტაევამ თვითმკვლელობით დაასრულა სიცოცხლე - 1941 წლის ზაფხულის უკანასკნელ დღეს ელაბუკში ჩამოიხრჩო თავი.

მომაზნად  
მანანა იმისაშვილმა



# სოფლის გაფრთხილება

## საფანავი თვალვანათვის

(აცხრობს ქუთუთოების  
ანთებას, ჩამოსვეულ  
უაქებს)

წერილად დახეხეთ უმი კარტოფილი. მიღებული ფაფა გადაახეთ დოლბანდში, ოდნავ გაწურეთ და დაიდეთ ქუთუთოებზე. 10-15 წუთის შემდეგ გვირილის ნაყენში დასველებული ბამბის ტამპონით ჩამოიბანეთ (ერთ სუფრის კოვზ გვირილას დაასხით ერთი ჩაის ჭიქა მულარე წყალი, დაახურეთ ზუფი და დადეთ 15 წუთით. შემდეგ გაწურეთ) და ქუთუთოებზე მკვებავი კრემი წაისვით. პროცედურა დღეში ორჯერ - დილა-საღამოს გაიმეორეთ.



## კომპარსი ყელისათვის

(არბილებს და ატონზირებს კანს, ხელს უშლის წერილი ნაოჭების წარმოქმნას)

ორ სუფრის კოვზ კარტოფილის პიურეს შეურიეთ ერთი ჩაის კოვზი თაფლი (თუ თაფლი შესქელებულია, ცოტა ხნით ცხელ წყალში ჩააღვით). მიღებული მასა გადაიტანეთ ტილოზე და ყელზე შემოიფიეთ. ზემოდან კომპრესის ქაღალდი ან პოლიეთილენის პარკი დაიფარეთ და პირსახოცით გადახვიეთ. გაიჩერეთ 30-40 წთ. შემდეგ თბილი წყლით ჩამოიბანეთ. პროცედურები ერთი-ორი თვის განმავლობაში კვირაში ორ-სამჯერ ჩაიტარეთ.

ორი კარტოფილი კანიანად მოხარშეთ, შეავრილეთ, კანი გააცალეთ და დასრისეთ. დაუმატეთ თითო ჩაის კოვზი ზეთუნის ზეთი და გლიცერინი. მიღებული მასა ტილოზე ან დოლბანდზე გადაიტანეთ და ყელზე შემოიფიეთ. ზემოდან კომპრესის ქაღალდი ან პოლიეთილენის პარკი დაიდეთ და შარფით გადახვიეთ. 15-20 წთ-ის შემდეგ ყელი ჯერ თბილი წყლით, შემდეგ ცაცხვის ნაყენით (ერთ ჩაის კოვზ ცაცხვის ყვავილს დაასხით ერთი ჩაის ჭიქა მულარე წყალი, დააუხრეთ ზუფი და 10-15 წთ-ით დადეთ. შემდეგ გაწურეთ).



რეთ). ჩამოიბანეთ. პროცედურები ერთი-ორი თვის განმავლობაში კვირაში ორჯერ-სამჯერ ჩაიტარეთ.

## კომპარსი ნაოჭების საფინანსდამგმორდ

მოხარშეთ ერთი დიდი კარტოფილი, შეავრილეთ, დასრისეთ. დაუმატეთ ორი სუფრის კოვზი რძე და ერთი ჩაის კოვზი გლიცერინი. მიღებული მასა წაისვით წინასწარ გაწმენილ სახეზე, ყელსა და დეკოლტის ზონაზე. ზემოდან ჯერ კომპრესის ქაღალდი, შემდეგ კი პირსახოცი დაიფიეთ. 15-20 წთ-ის შემდეგ თბილი წყლით ჩამოიბანეთ და ცაცხვის ნაყენით გაიწმინდეთ. წაისვით მკვებავი კრემი. პროცედურა ტარდება ორი თვის განმავლობაში კვირაში ორჯერ.

## ჰოლივუდის სილამაზის ნიღაბი

(უხდება ნებისმიერი ტიპის კანს)

ორ სუფრის კოვზ დაქუცმაცებულ შერის ფანტელს („პერელუსი“) თოხი სუფრის კოვზი ცხელი რძე დაასხით და 3-4 წთ-ით ზუფი დაახურეთ. დაუმატეთ ორი სუფრის კოვზი კარტოფილის პიურე და კარგად აურიეთ. მიღებული მასა წინასწარ გაწმენილ სახესა და ყელზე წაისვით, 15-20 წთ-ის შემდეგ კი ჩამოიბანეთ. პროცედურა ერთი თვის განმავლობაში კვირაში ორჯერ ჩაიტარეთ.

## მკვებაში ნიღაბი ნებისმიერი ტიპის კანისათვის

კარტოფილი კანიანად მოხარშეთ, გაფცქვეით, დასრისეთ, დაუმატეთ ერთი სუფრის კოვზი თბილი რძე და კარგად აურიეთ. თბილი მასა თხელ ფენად წაისვით სახეზე, ზემოდან ცხელ რძეში დასველებული ტილი ან პირსახოცი დაიფიეთ. გაიჩერეთ 15-20 წთ. შემდეგ ჩამოიბანეთ;

მშრალი კანის შემთხვევაში: თბილი რძეში დასველებული ბამბის ტამპონით;

ცხიმიანი და ნორმალური კანის შემთხვევაში: შევრილებული ანადუღარი წყლით. პროცედურა ორისამი კვირის განმავლობაში კვირაში ორჯერ ძილის წინ ჩაიტარეთ.

## გაფრთხილი ნიღაბი მზრალი კანისათვის

ერთი ჭიქა თბილი კარტოფილის პიურე გააზავეთ რძით ან წყლით არაქვის სისქემდე. დაუმატეთ თითო ჩაის კოვზი ბორის მჟავის 3%-იანი ხსნარი და ნებისმიერი საპარსი კრემი. მიღებული მასა წინასწარ გაწმენილ სახის კანზე წაისვით და 1-2 წთ-ის შემდეგ გრილი წყლით ჩამოიბანეთ. პროცედურა 10-14 დღის განმავლობაში ყოველ დღე, ძილის წინ ჩაიტარეთ. ნიღაბი მაცივარში სამ დღეს ინახება.



(დასაწყისი იხ. მე-18 გვ.)

დატვირთულ ქუჩას გადაკვეთს. ერთხელ დიდდამ მთელი სერი-  
ოზობით ვეგამბო, რომ ტროლეიბუსმა ვიჯექ სოლოდერი შესა-  
ხედაობის ციკმა საწამლავე, თუირი ფუნჯილი დააკარა კალთაზე  
დღეამის დღდასხ ვივინოა.

მას შემდეგ იცინავს გვეის თვალთი უვერება დადედა. თავის სა-  
ვერეულ მაკ ტუასასაც კი, მითინის პატარა მანი სკეშვითან ერთად  
საკველითა შემოქმედების მოთხოვნა ქვევლეთი. ადავანის ენდო-  
ბოდა. მხოლოდ მე მიმეგება რატომღაც თავის თოხში. მის მძარდ  
მიმობთან თვალბინი გვექმა და შამმა დაიხდევრა. სიცივე და  
უნდობლობის ასხივება მისი სახე. მადლენის ნდობაც კი დაკარგა.  
„აიბთ მზარეულებო!“ – მითხრა ვერხი, როცა თავისი ცოცხებით სახეს  
თოხში შემპატავია, „მხოლოდ შენ გვეუბნები, მიწაქვლას მძაბრე-  
ბენ!“ – წარმოთქვა ჩურჩულით და ხელით მანიშნა, კარს დაეცემა-  
ლია, ვერანაშ მოვეისმენსო. „ხომ ხედავ, დღე არ გავა, ის თოვლის  
ფოფოტის ფაფაკი საწამლავე აივანზე არ ჩამოხვარანო!“ – მე-  
უნეშობდა აკანალებული ხმით. არასოდეს დამეუწყებდა მისი ვკვი-  
რებან ნანაშები, გათვითებული სახე, როცა ცოცხით ხელში აივანზე  
ვახასხვლედ კარს მოხალოდა და უჩინარა საწამლავეს გამოგავს  
შეუგება. „უნ რას გვერჩის, დიდღე, ღუ გვიხინა, კიდე თხოვრები  
დავ და ახალა წელი მოვა, სტუმრების, მდღენის დაპატავებო!“  
„არ მიხსენი მდღენა!“ – მომიერ უკვარის ხმდელი და გამოვეცა გა-  
ნარტოს. მისი თოხანდეს გასვლის ვაპირებდი, როცა ცოცხი კეცელს  
მაძეუდა, მომახლოვდა და ადღეცემულმა ჩამწერწავა: „მოგარია,  
იმდენი არ ჩამოვირდის ის თუირი ფუნჯილი, რომ ვაგებუც ვერ შე-  
ვძლი, დაეხსო...“ მისმა სიტყვებმა ცოცხი ხნით დამეპყრა და თო-  
ვლით ვეპოვებო თბილისის ქუჩები, ბაღები, სახურავები წარმოვი-  
დებინე.

ოცდაათობზე დღეებმერს მე და დღემ ნადეის მის სათამაშობის  
ამოღობაც დავეწყეთ. ძველბინებში შეფუთული ნადეის ხე საკუნა-  
რად გამოვითრეთ და მაგდამზე დავეცი. „დიდღას მიწორებენ,  
არა?“ – ვკითხე დედას, როცა აღდგინდა ჩამოტრიალი ნარეფერი სა-  
თამაშობის ერთობრების მოთხოვნით ამომიბუნდა ვუივინა. დღემ და-  
სუხვად მხოლოდ გამოიბადა და ნადეის მის წყურვე ოქროსფერი ვა-  
სოვლითა დააბავა... შვიდ საათზე უკვლავიერი მხად იყო. დიდღას  
თოხანდეს კი ჩამოხვდეს არ ისმდდა. „აღუბათ ჩავისნა!“ მითხრა დე-  
დამ. „იქნებ ადარ ასოსეს, რომ დღეს ოცდათერთმეტა?“ – ვფიქრო-  
ბდი, როცა აღდგინდა ჩამოტრიალი თორი რიტუბუს ვიკეპილი. დედა  
მითხრა, თერთმეტისთვის მან დაგებრუნებულაყო. უხვალა ეწვიდა  
შეგებრდობით ახალ წელს. ვიციდი, რომ ჩვეული სტუმრები არ გვე-  
წოდებოდა, რადგან დედას არც მადღენ რიტუბი უყვარდა და, ადობათ,  
ის იტვლიერი სიმდევეც არ მოწონებოდა მდღენის კომპანეების  
თანხლებით რომ ვასრულებდი. მებოტლებს, ვისთანაც „ნადეისხე-  
თანაზე“ ვივაივ დაპატავებული, თორავი ვრეცა და მოპირდაპირე,  
ახალ წელსში ცხოვრობდა.

მისი ხარეულად ენახე იმხელა ნადეის ხე. უპარავი სათამაშო-  
ბისი, წედის ვარცხნილსფერი მძივებით, ქითათა ბამბისად დაწნული  
ფოფოტებით მორთულა. უმეგებლად, ცოცხალა ნადეი, ვტყობოდა,  
რომოდღეც ტყინად საბავარე მანქანით მოტრანდა პატარა თორავი-  
სოვლის, წარმოვიდებინე, რამდენი ვუთი სათამაშო დასტორდებოდა  
იმხელა ნადეის მორთვას, მერე ნაცობი და უჩინო ბავშვების რა-  
ლოფინბად გამოვიცა, რადგან ჩემთან ოთხ-ხუთ სტუმრებზე მეტი არა-  
სოდეს მდოლიდა და, ადობათ, ისინიც ვეროდეს ვართობდნენ თავს.

უმეგებულად დარბამბი, სადღე თორავის „ნადეისხეთანას“  
უხდებოდა. უკლებლივ ვეველა, საყარანალო, თერატრებლად გამოტყ-  
ნინილ კობტრებში გამოქობილიყო. მხოლოდ მე მეცა თუირი რე-  
იტუბები და თავს ვეკლავბან გამორეულად ვერბინობდი. იმ დღეს  
ჩორეულად ენახე იმხელა ბინა. ვერც კი წარმოვიხსენა, რომ ასეთი  
თოხანბი არსებობდა... ნადეის მის გარშემო ხოტობრანით თოვლის  
ბაბუა დააბავებდა, რომელმაც ბანაკველიანი რეტილ გამკვირვალე  
საბუბო ჩალავებული კანცეტრები და ორი მანდარინი გამომიწინა. კა-  
რანალო დაწერე და ვერ ბავშვებს ხელვაიფებულმა ნადეის მის გა-  
რშემო წრე შემოუყარე. თორავის მამა მთელი საღამოს განმავლო-  
ბდა ერთიერთი ფანტარასთან იმდღე და მამდარი დილობით ავივრდ-  
ბოდა საერთო მხიარულებას. მხოლოდ ერთხელ ვხვალა ხელი. „ახლად

თორავიმ დაუკარას!“ – გამოაცხადა ხმაძილად და ტანში შემეხრებო  
სინეჭე ჩამოვარდა. დარტყნილი, ლოგბდავავა ბიჭუნა თოხან  
შეკუდებში გამოვიყენე და ხელში ვიოლირი მოსვეს. მსუქნი ბი-  
ჭუნა ძლიან მეგება მამას. საყარანალო მუშეკრების საბინო აშე-  
რად უჭერდა, ამოწონიქების საშუალებას არ აძლევდა, ის კი არ  
იმჩნევდა და თავანბანად უღობივად წრედ მუშეკრებულ მსმენლებს.  
ბიჭის ვიოლირი თორიდ წითი სვლედა და მოულოდნელად, ჩემად  
აუღვრდა. საცირად ნაწი, ნადღლიანი მუღლითი აივარ თოხი. ბი-  
ჭის მამა, ტყვიანობა ვიყოფილი არ იყო შვილის დეკრით და ცდ-  
ლობდა ენახებინა. რომ მის საამყო, მუსეის ნივით დაჯალღოვე-  
ბულ ვითვიმელს რამე სხვა, უფრო მხარეული მუშეკრებლისა, მა-  
გრამ თორავი ვერადებდას ადარავს აქვეყნა. მისი ნადღლიანი მე-  
ლოდა ვრანძმებით ვაბაბებულ ხმთა ცხოვრებულ თოვად ბეცა, ის  
მუსეის ადარ სახახავა არავითარი ტვირთისხეულს. პატარა შე-  
მსრულებული მისდაწუნებულ გვექცა ნადღლიან თემას, რომელიც  
მხოლოდ მარადიული მარტოობასვე განასწავდა მსმენლებს. მე-  
შეკრების ვეროი ფორმამი გამოწონილას ხელი ვთხოვობდა. ქე-  
რთუქის რეინის დილდ მუცელით ვისობდა, ტყინა და იქნე ტე-  
ცილო განახარობდა და იმ მუსეის მინარას, რომელიც ბავშვებისთვის  
იმ დღემდე უცნობი იყო. ვრანძმებთან შეუკანასკნელ, მძიმე ბავშვები  
არავის გლოვობდნენ, ისინი მე მომობობოდნენ რა მომობდარავი და  
მასმენებდნენ იმ სირეცის მუსეის, რომელმაც ამქვეყნიდან წახუ-  
ტა სულეცი დაქარას.

ტას უკრავდნენ. როცა ფანტარას მივეახლოდი, თვალბის არ  
დავეუჯერე. შინდესფერი ფარდის იქით, თოვლით დაფარული ხე-  
ვები, ქუჩები მოსინადა. „თოვლი!“ – დავივყივ ვახარებულმა, მა-  
გრამ თოვლის ბაბუა თამბის ახალ წესებს უხსნიდა ვარშემო შე-  
მოკრებით ბავშვებს და ვურადღება არავინ მომეძივა. თერთმეტის  
ნახევარი იყო, როცა ვახსნდღესივეც ვაგვიციქი, სადღე ბავშვების  
პალტუბები პირამდისავეთ იდგა. უკვე ჩამცული ვიდექი, როცა  
კარში თორავის შევეციედი. „მითოვა, არა?“ – მეითხა იღუპავე-  
ბით მოცული სახით. ვეკლავფერი თოვლს დაეყარა.

კარში დიდად გამოლი. „მომიავად ახალ წელს ვილოცო!“ – მი-  
თხრა მზარეულად და მაკოვა. თოხში მისი მეგობრების ისხდნენ  
და მათაც ვაგამოქცენს. მხოლოდ ძალით არ შემიგება ჩვეული კუ-  
დის ქიბინთა. მაგდის ქვემიდან არ გამოდიოდა და დანამაკვესა-  
ვით ავივრდებოდა ვიველ ჩემს მობრბობას. „მანი, მანი!“ – მოვე-  
ფერე ძაღლს, მაგრამ ის ადგილიდან არ დაბრუნდა. დედამების მე-  
გობრების შემეუცნე, ისეთი ვრანძმას დამეუფელა, თითქოს არავის  
არ უხაროდა თოვლის მოხელა და რომ ამ ქვეყნად ვეკლავსათვის  
ვეკლავფერი სულერი იყო. „დიდღე!“ – ვკითხე დედას, რომე-  
დღე სტუმრების ართობდა და, როგორც ვიკლებოვს, აღდგინის მა-  
ღაზიხეზე დაპარაკობდა. „ვეჯ არ გამოხლოდა, – მისახეხა სხვათა  
შორის და მსრები აიბრე, – შედი და გამოვიყენე, მაღუ ეკლავი  
წელა!“ – მომიგო სახასახსებით, ვტყობოდა მეგობრებთან სა-  
უბრის ვაგურებულად ვრეკრებოდა. დიდღას თოხის კარი დაა-  
მხელა. „დიდღე?“ – ვკითხე თოხის ზღურბლზე მეგობრს და,  
როცა ბახხეხი ვერ ვაგვივინე, შავინი ვახსენე. „დიდღე, თოვს!“ –  
ვთქვი ხმაძილად, რადგან აივანზე გასვლელი კარი გამოდებულე  
იყო და მეგონა, ბებინაშემ თოვლის ფოფოტების ცქერით ტყებობდა.  
როცა რამდენიმე ნახევარი წინ ვაგავეცი, დიდღას საზიარო ვეცხა-  
ბოდა მოკვარი თვალე, რომელიც აივანის ზღურბლზე ამოვირავე-  
ბული ვეკო.

დიდღე ვაგურებულად იწევა ჩვენს ვეროი აივანზე. ერთი ხელით  
რეინის მოკვარის ჩასვებობდა, მეორემ კი პატარა ცოცხი ვეკრა.  
თოხანბი ვერ ძალიდ შემოვარდა და წყურბული მორთო. მანს და-  
დამბეი და მისი მეგობრები შემოვიყენე. დიდღას თორი მას კიდე  
უფრო ქითათა თოვლის ფოფოტს დაეყარა. ჩვენი თოვლის ბაბუს  
პაროვე უფრო თორი პარავი ეტრნა იმ წუთას. კვი შეგვეხდით იმ  
თოვლიან ახალ წელს, რომელსაც დიდღე დიდღას ელოდა. აივა-  
ნზე ვიდექი და თვალს ვერ ვაპირებდი ქლის ფოფოტის დაფა-  
რეო ტანს, სახეს, ზღარბული თოვლის დელოვოლითი დამბინი და  
შევიდ საუკერი მობლას მისცემოდა.



# უკითხვოთ ხვინ თავსკი

# „თ“

კატრი, ეს არის პრეტელი ფიცარნავი, ორი მსახიობი და ჩვეულებრივი ადამიანური ვნებათა ღელეანი. ფიცარნავი როგორმე ვიშორე, მსახიობი არსად გაგვექცევინა, აი, ვნებათა ღელეანი კი დიდი უკარება ვინმეებიაო“ - ლორკას უთქვამს. უკარებაზე რა მოვახსენიო, მაგრამ ათორელები დიდი ვნებათა ღელეაა - პატარა, მაგრამ ტექნიკურად თანამედროვე ღონისძი ალკურული თეატრში ოთხი ახალი სპექტაკლის რეპეტიციები მიმდინარეობს.

„თეატრი ათონელზე“ დაარსებიდან სულ რაღაც ერთ წელიწადს ითვლის. დღემდე რეპერტუარში მხოლოდ ერთი სპექტაკლი სქონდათ - გოგი თოდბასი „ჩვეულებრივი რეპეტიცია“, რომლის პრემიერაც თეატრის თვეში შედგა, ცოტა ხანში კი, ალბათ, თეატრის დარბაზი მაყურებელს ვეღარ დაიტევს, სპექტაკლებში ისეთი მსახიობები მონაწილეობენ, კონკრეტულად ამ სპექტაკლებსა და მათში მონაწილე მსახიობებზე ცოტა მოვაჩინებთ თეატრის დირექტორთან, ქებაბატონ **ნანა ფანავაშვილი**ს ვისაუბრებთ, მანამდე კი აუცილებლად უნდა აღვნიშნოთ ერთი განსაკუთრებული ნიუანსი: ზღვრებს გადაბიჯებ თუ არა, სხვა სამყაროში აღმოჩნდები. ირველი რაღაც დამანტრებელი არაა ტრიალეები, რომელიც შენდაურებურად გაჯადოებს და თავის გარემოში გაქცევს. ეს, ალბათ, იმ ჯანსაღი ურთიერთობების ხიბლია, რაც ამ თეატრშია გამკვეთული. შეიძლება თქვას, რომ „თეატრი ათონელზე“ ურთიერთობების თეატრია, ურთიერთობების, რაც სამწუხაროდ, ძალზედ გათვითადა დღევანდელ საქართველოში.

**ნანა ფანავაშვილი:** ამ თეატრის ისტორია ნამდვილად უჩვეულოა, იმიტომ, რომ მისი შექმნა, დაფუძნება, მიზნობა, პროფესიით ინჟინერმა (ამჟამად ბიზნესითაა დაკავებული - თ.ო.), ბატონმა რუსო სალუქვაძემ, რომელსაც ბავშვობიდან ძალიან უყვარდა თეატრი. სწორედ თეატრის დღმა სიყვარულმა განაპირობა, რომ აქ (ათონელის 31-ში) რესტორანი ან სახსენელე კი არ გახსნა, არამედ არამეუღეობრივი თეატრი, რაც სხვათა შორის, ბიზნესისათვის მომგებიანი ვარიანტი არ არის. რეჟისორები სულ შეუნებთან, „გაგაკაცნით ის კაცი, ვინც თეატრის გაკეთება განზრახავს“, რადგან კარგად იცანა, ამხელა სიძნელეებთან არის დაკავშირებული თეატრის არსებობა. ამდენად, ვფიქრობ, საუკუნისში ფაქტია, რომ „თეატრი ათონელზე“ თბილისში პირველი თეატრია, რომელიც კონკრეტულ პიროვნებას ეკუთვნის. რაც შეეხება ჩემს როლს ამ თეატრში, პრაქტიკულად, ბევრ რაღაცეაში გამოუცდილი ვარ, მაგრამ შემოქმედებითი ჩრჩევლის მიცემა ნამდვილად შემიძლია და თეატრის ხელმძღვანელობას მხოლოდ ამიტომ დავთმობ. მართალი ვიფიქრობ, ცოტა მჭირს, რადგან ეს არ არის ჩემი საქმე, მაგრამ სანამ შეველებ და ძალია მყოფა, ვეწინააღმდეგებ ვეცდები, რომ თეატრი ფესვზე დგავს. შედეგ კი უკვე სათავეში ბატონი რუსოს ქალიშვილი - თეა სალუქვაძე ჩაედგება. ძალიან მინდა, რომ მასაც ისევე და-

ლიან უყვარდეს თეატრი, როგორც მე მიყვარს და ამიტომ ვეცდილობ, აქტურად ჩაება აქაურ ცხოვრებაში. უსიყვარულოდ თეატრი ვერ იარსებებს... ამ სწონში პირველი სპექტაკლი („ჩვეულებრივი რეპეტიცია“) ბატონმა გოგი თოდბაძემ დადგა. სპექტაკლში სხვადასხვა თეატრის რვა პროფესიონალი მსახიობი მონაწილეობს. სპექტაკლს რომ ხორცი შესძობდა, ბევრ ისეთ რამეს ვაკეთებდი, რაც მანამდე არასოდეს გამეკეთებია - დავთვლი ვლიაქას ბაზრობაზე, მულოდი ტანსაცმლის მაღაზიებში, თეატრდენ თეატრში და ხან რას ვიხიულობდი და ხან - რას, ლურსმინს საცილდაც კი მე ვგებრბოდი. ამით იმის თქმა მინდა, რომ თეატრში უამრავი რამ არის გასაკეთებელი და გასაივლისისწინებელი. იმ პერიოდში ჩემს თავს არ ვეკუთვნიდი, რაც, რა თქმა უნდა, თეატრის სიყვარულმა გამეცოთინა და კიდევ იმან, რომ ამ თეატრს თავისი სიტყვა ეთქვა.

- რამდენ მაყურებელზეა გათვლილი თეატრი?



● ნანა ფანავაშვილი, რეჟისორი სალუქვაძე და ლიანა ასათიანი

- დარბაზში ას კაცამდე ეტყეა... ვერჯერობით ვეწავფერს ვერს ვერს ვეცდილობ, ვფიქრობ, რომ თეატრის არსებობისთვის განსაკუთრებული შექმნილია. სხვათა შორის, სხვა თეატრებსაც იმითაც განსხვავდებით, რომ თეატრს არ ვუცს მთავარი რეჟისორი, რომელიც, პრინციპში ფლობს თეატრს. ბატონ რუსოს უნდა, რომ ჩვენი თეატრის კარი ვეწვასთვის და იყოს, კარგი ვაკეთებთ, რა თქმა უნდა...

- არე, გამოიღო, რომ, პრაქტიკულად, საკუთარი დასი არ გვაყო?

- საკუთარი დასი ბევრ თეატრს არ ვაყვს - ჩვენც არა ვართ გამომკლისები... მსახიობებს სხვადასხვა თეატრებთან



ვინცერთ და, შეიძლება ითქვას, რომ თვითდინებას მივეყვებით... ჯერჯერობით რეპერტუარში ერთი სპექტაკლი გვაქვს, მაგრამ ითბის სპექტაკლის რეპერტივები მინდინარეობს... საერთოდ, ვინც კარგ პროექტს მოიტანს, ყველას აქვს საშუალება, რომ თავისი ჩანაფიქრი განახორციელოს...

– წინასწარ არ გვეტყვი, სულ მალე რომელი სპექტაკლის ნახვის შესაძლებლობა ექნება თქვენს თეატრში მაყურებელს?

– ირავლი ავაქიძე (რომიელი რუსთაველის თეატრის მსახიობი იყო - თ. თ.) დგამს ორეკლიან პიესას „ემერანტები“, რომელშიც ზურა ყიფშიძე და გოგა ბაბინაშვილი მონაწილეობენ. რეჟისორი გულსუნდა სიხარულით რეზო კლიძაშვილის პიესაზე მუშაობს, სადაც მიშა ჯოჯუა ითამაშებს. მონოსპექტაკლს დგამს რეჟისორი ციციო კობინაშვილი, გოგა ქაჩიაშვილს სპექტაკლში კი მაყურებელი მთავარ როლში მსახიობ ნინო ლეჟავას იხილავს. ასე, რომ სპექტემბრიდან ახალი რეპერტუარით შეუვლდებით მუშაობას...

– თქვენ თვითონ არ აპირებთ თქვენსავე თეატრში თამაშს?

– სხვათა შორის, საკმაოდ საინტერესო წინადადებები მქონდა ძალიან კარგი რეჟისორისაგან, მაგრამ უარი ვთქვი. მე უკვე იმდენი ვითამაშე, რომ აქ ამის აუცილებლობას ვერ ვხე-

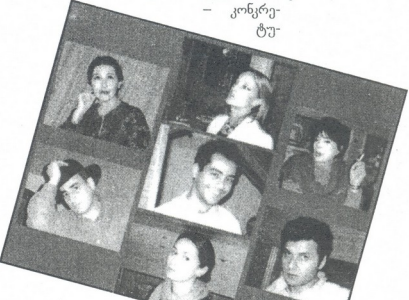
ველაფერს შეძლებს – ამის იმედი მაქვს.

– ქალბატონო ნანა, თბილისში უკვე რამდენიმე პატარა თეატრი არსებობს... ძირითად განსხვავებაზე, პრინციპში, ვისაუბროთ, მაგრამ მაინც საინტერესოა, რით ვაწყვეთ კონკურენციას ამ თეატრებს, აქცენტები რაზე გავქვდავდებით?

– აქცენტებს კარგი მსახიობების მოწვევაზე ვაკეთებთ, რადგან, ვფიქრობ, რომ თეატრი მაინც მსახიობისაა, სწორედ მსახიობები განაპირობებენ მაყურებლის მოზიდვას.

– ვის მოწვევას აპირებთ?

– კონრეტულ-



ლად ვერ გეტყვით, რადგან ყველაფერი ფინანსებითანა დაკავშირებულია. თუ კარგ სპონსორს ვიპოვებ, მაშინ... ენახეთ, როგორ წარმართება ყველაფერი...

– გასტროლებს თუ გეგმავენ?

– ჯერჯერობით არა, ჯერ უნდა მოვძლიერდეთ, მერე, ალბათ, გასტროლებზეც ვიფიქრებთ – ეს უკვე მომავლის საქმეა.

– ბატონი რეზო თეატრში მიმდინარე შემოქმედებით პროცესში რამდენად ერევა?

– საერთოდ არ ერევა, მაგრამ მე ვცდილობ, რომ ძალიან ჩაერიო. ამიტომ ყველაფერს ვკითხვებ – უკითხავად ნამდვილად არაფერს ვაკეთებ. მინდა, ყველაფრის საქმის კურსში იყოს...

საუბრისას ბატონი რეზოს ქალიშვილი – თიკა სალუქვაძე შემოგვიერთდა, რომელიც, როგორც ქალბატონმა ნანამ გვითხრა, მომავალში თეატრის ხელმძღვანელი გასდება. თიკა პროფესიით ტელერეჟისორტორია, თეატრალური ცნობების ნიუნიტის ანა სწავლობს და ცდილობს, ყურადღების მიღმა არაფერი დარჩეს. როგორც თავად გვითხრა, ბევრი საინტერესო იდეა აქვს, რომლის განხორციელებასაც აუცილებლად შეეცდება, დასაწყისისათვის კი თეატრში ახალგაზრდა რეჟისორების მოწვევას ფიქრობს.

**ნანა ფაჩაშვილი:** მომავალი თიკა სალუქვაძისაა, რომელსაც ძალიან რთული ეზა აქვს გასაქმელი. ნამდვილად არ ვაზნებ – თვითონაც კარგად ხედება ამას, მაგრამ იმედი მაქვს, რომ თავისი ნიჭისა და ახალგაზრდული ენერჯის წყალობით ყველაფერს შესძლებს...

– ისედა დამჩრეწია მაყურებლის სიმრავლე და წარმატებები გისურვოთ!

დღე. მირჩენია, ახალგაზრდობა მოვიდეს და მათ დამიყვებოდნ სახელი, თავიანთი ენერჯია მაყურებელს გადასცენ. მე კი უკვე ამდენი არც შემიძლია და არც მინდა – სხვა პრობლემები მაქვს. ერთხელ შუა სპექტაკლის დროს შუქი ჩაქრა და თუ არ მოვკვებოდი არ შეგონა. როცა მსახიობი ვიყავი და სცენაზე ვიდექი, თუ შუქი ჩაქრებოდა, ცხადია, არ მსიამოვნებდა, მაგრამ ჩემი პრობლემა არ იყო და დიდად არც გული მისკდებოდა ამასე ფიქრით, ახლა უკვე მე ვფიქრობ და ვზრუნავ ამ ყველაფერზე და ეს უფრო მასწუხებს, ვიდრე ის, რომ სპექტაკლში ვითამაშო. თანაც, როგორც მსახიობი, ისედაც დავკვებულე ვარ – ნიუმერში პროსაველის თეატრი სეზონს ორი ახალი სპექტაკლით გახსნის, ლამაზ ბუღაძის ნოველებს დგამს ბატონი რობერტ სტურვა.

შუამუხარ მიმდინარეობს „დრამსაქის გასაჩრეხე“, სადაც ერთ-ერთ მთავარ როლს ვითამაშო. აქაც და იქაც საქმიანობა ვამბიონდობა, მაგრამ, ვფიქრობ, რომ, როცა ადამიანი მონღო-მებუღია, იცის თავისი პროფესიის ფასი და უყვარს თეატრი.



# ტრიტანე მაჩაბელი



● ვალერიან გაფრინდაშვილი

მასობს, 1966 წლის გაზაფხულზე როგორი სიყვარულით მიამბობდა ჩინო გაფრინდაშვილი თავის ძმის, ვალერიანის, ცხოვრების საინტერესო დღეებზე, განსაკუთრებით აღნიშნავდა, როგორ განიცდიდა იგი თავისი ცისფერფანწული მეგობრების უფროდ დაყვარებას, როგორ იმოქმედ მაშობა უკლებლამ მის ეპინიოლოგად, დროადლო, ფთხილად ფურცლად რეკლამის, რომელმაც მოთავსებულა ვალერიანის ლექსები, პოეტის ჩანაწერები. რეკლამში განსაკუთრებული ყურადღება მიიქცია, „ტრიტანე მაჩაბლის“ ფრაგმენტით დაწერილმა ექსპონატმა – „პოეტები წერის დროს“.

მაჩაბელი, როგორც უკვე ნათელია მეთხელისათვის, ივანე ცინცხლის სიყვარულით, ხოლო ტრიტანე, ცნობილი ფრანგი პოეტის ტრიტანე კორბიერის უაღრესად ორიგინალური პოეზიის პატეისციკმის ნიშნად აუჩქეფია.

„წვიმის პეზანთი“ – ასე შეიძლება ვწოდოთ ვალერიან გაფრინდაშვილის ლექსების კამარას, რომლებიც ასე ორგანოვლად ერწყმის ლარიკოსის „დასიხურ თეატრს“. როგორც თავადვე უწოდებს იგი დაბისების ცილის ლექსებს. „წვიმის პოეზიის“, „წვიმის ასული“, „წვიმის სექტეკლი“, „წვიმის ლანდები“, „ოცნება წვიმის“, „ნაწვიმარი ფრანკიზა“, „წვიმიანი დღე სურამში“ – ლარიკოსის მიერ დასტავებული ამკავარ პეზანთა და პოეტური მეტყველება ატკობისა უკვე მყოფოდ მიგანიშნებს არამხოლოდ მის სულიერ განწყობასა და მეტორიად გამოჩინებულ ხელწერაზე, პოეტის ავტობიოგრაფიკულ ერთად ნათლად უხვადილ მასში „სახეებისა და სახელების მარადიროსა“, როგორც უწოდებენ მას თავისი მეგობარი თანამოავლები. „წვიმის სექტეკლიში“ გამოჩნდება პირველად კორბიერის სახელი: ო.

რა ნახია მოვლინებულ წვიმის ქსოვილი, თითქოს ასული ისხამს მზრუნველ ცრემლიან მანდილს... ჩემ წინ სიხმარებრ ჩაივლიდა ბეული ტრანსენსი... წინ მიღის, როგორც მგეფ ღარი, თითონ ვერღვნი და იმას უკან მიპყვებინა განწირულები რემბი, რალინა, კობიერი, პალო ჩევი... ლექსშიც „სონამაშეა“, ვალერიან გაფრინდაშვილი პოეტური შედარებისათვის კორბიერის სახეს მიმართავს, რომ განცდას მეტი სიძაფრედ, დამატებული ეფერი შემატოს: „ეს ვიწრო ქოში კუბეტების სტრიპას მაკონებს, კაბის შრალიდ აცვივებულ რუხ კობიერებს.“ ეს ლექსები 1918 წლით არის დათარიღებული. ტრიტანე კორბიერის პოეზიით ლირიკოსის დიდ შთავიწინებს უთუოდ იგრნობის მეთხელი მის უაღრესად საინტერესო წერალებში: „კეინატი უკუდამ“, „არი სტეპა“, „ლორეის ელიზიუმა“, „პოეტმა“, რომლებიც 1920-23 წლებში დაისტამბა მის ხელზე ფრანგ „მეცნიერ ნიამრებში“, ხოლო 1924 წელს ცალკე კომპლენა მას შესანიშნავი ესე „ტრიტანე კორბიერი“ („მეცნიერ ნიამრები“, 1924, 11/.

როგორც ტრიტანე კორბიერის მკვლევრები აღნიშნავენ, „ტრიტანე“ თავად კორბიერითვის ლიტერატურული სახელია, ხოლო მის ნამდვილ სახელი არის ელვარდ იოხანე კორბიერი.

1845 წელს, 18 ივლისს, დაიბდა მორლემში *ბრეტანი*, გარდაიცვალა იქვე, 1875 წელს, ტუბერკულოზით. აღიზარდა მწერლისა და ფრანკოსიტის, მორლად ნაოსნობის კაპიტნის ფან ანტუან ელვარდ კორბიერის ოჯახში. ბავშვობა ტრიტანეს უწრეუკლობასა და მშვიდობადა გარემოში გაუტარებია. ადრე დინტერესებულ ლიტერატურით და საქმიო ნიჭი გამოუკვლევია ბატკნატი; რაც მყოფოდ ჩანს მისი უწყველო პოეზიიდანაც.

მამის პირველობას, მის მუხედლეობას და სხვადა რიამანებს დიდა გავლენა მოუხდენია კორბიერზე. ეს მყოფოდ ჩანს პოეტის ლექსებში და მამისადმი მიძიქნაშიც, რომლებიც ახლავს მის პოეტურ კრებულს – „დაცვივებული ხიმალების ატკობი“. მუხედლეურის შვილის თავდაჯიქნაში მდე უყვარდა ზუგა, ოცნებობდა თავადაც გამოხდარიო ზღვის კაპიტანი. მაგრამ თექმეტრე წილისა ლიეკუში დატრუეკვია ავადმყოფობის გამო და ტრიტანის ოცნება, ოცნებადვე დარჩა.

მალი, გამხდარი, უწყველად ფერმტათლო სახით ტრიტანე კორბიერი უწყბოლოდ იქველდა როსყოფის ადვოლობიო მცხოვრებობა ვრცადლავს. „სეკდლისი მომკვდრეა“ – თავადვე ბეჭეფრეჩ სმენია, ასე რომ ეძახდნენ. იქ, როსყოფში, ზეგვამ ცხოვრეულისა ავიერდებოდ როსყოფელთ მიმბე უფყას, მათ მამაცურ შრომით ცხო-

ვრებავს და იქვე შექმნა მთელი ციკლი ლექსებისა „ზღვის ადამიანები“, რომლებიც მაღალი შუფყავსა მისცა ცნობობდა ფრანგმა პოეტებმა რენე ვილამ, კობიერმა მხოლოდ ერთი პოეტური კრებულის „ეფილით სიყვარულები“-ს გამოცემა მოასწარა. მისი პოეზია მხოლოდ მეგობართა ვიწრო წრისათვის იყო ცნობილი. 1884 წელს, მის გარდაცვალებიდან 10 წლის შემდეგ, პოლ ვერლენმა გააცნო იგი საზოგადოებას და მანვე მიუჩინა კორბიერს ადვლი „დაწვევლილი პოეტების“ რემოს და მალაჩმეს გვერდით. რემოსს უფროს ძმს უწოდებდა ვერლენი კობიერს, ხოლო რემი დე გურმონი ასე იხსენებდა ტრიტანეს კორბიერს: „კობიერის კითხვისას ლავორება რამდენიმე შინიშენა ისრულა: „ეყანის ბოგმა, დამცინავი და თაღლიმა“. ლავორენი ლექსი, შოლტენი ნაციე, მისი ციკელი გამკმარავია, როგორც თოლიების კენსა. ესთეტის ეკლტის ვარუშე. არც ლექსი, არც პოეზია. თითქმის არც ლიტერატურა. პატარა ვალთამანდი და ბაიორისტე. ვეკლა პოეტისკავან შედარებით თავისუფლია პოეტური ლექსიკონისკავან. მისი მთელი შინიშენლობა შოლტის მოქეკვამი, ვრავიროვკამი და კავამკმარება. სურს იფოთა ვაგუეკამი. არც ეკემბლბრება ნაწიარო კლასიფიკაციამ. არ სურს არც სიძუვლილი, არც სიყვარული“. კორბიერის ლავორებისეულ ამ დახასიათებას ცნობილ ფრანგი პოეტ გუსტავ კამ მტრულადც ეო უწოდებს, მაგრამ რემი დე გურმონის თქმით, არ შეიძლება ეს ორი პოეტე ერთმანეთისკავან გემოენ. ლიტერატურის ისტორიაში ისინი წარმოადგენენ გამორჩეულ ღირეულებებს და თოღლებან ერთულებად უცნობრობათა გავლერეკამი. დაბოლოს, რემი დე გურმონი, ატკობი „ნილაბათა წიწისა“ კობიერის „ნილაბას“ ასე აღწერს: „კობიერის ყოველთვის წარმატავდა წინააღმდეგობის გემომი. ის თოღლიდა, რომ სხეებს უნდა დაეჯიქნო ჰარეებით, გამობლომებით, მოქეკვით. ამ ორიგინალურ ქმნობას თავისას ის იხე უფირიგინდობდა, როგორც ეკლი, თავის სახის ფრეს. ის იფო დეო ეყანი ორიგინალიობის, ერთადერთი ქალი, რომელიც მას უყვარდა. იყო ორიგინალურება და ბრინიულად უწოდებდა კიდც მას „მაშას“.

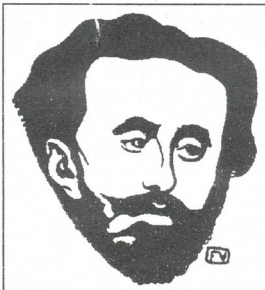
კობიერის პორტრეტისათვის ცხადია, ე გაფრინდაშვილი რემი დე გურმონის ნათეკვამს მიიძეკვლიებს. უწინარესად კი, კობიერის ლავორებისეულ დახასიათებას გაიხსენებდა ამ ორტექსტშივე აღნიშნავს ხასვამით, რომ ტრიტანეს კობიერი მორის როლიანსთან ერთად ბოლგრის მემკვდრეა. ხოლო ამ დიდა ფრანგი პოეტის პორტრეტის სრულყოფისათვის თავად კორბიერის ეპიტოფიას ვთავაოვამს: „თავის ეპიტოფიათ კობიერმა კარგად



● ტასო ბაგრატიონ-დავითაშვილი (ივანე მანაბლის მეუღლე) დებთან ერთად

დაახასიათა საკუთარი თავი: „...მაქვს გული და უსუსო ვარ, ბევრი მეგობარი და არც ერთი ამხანაგი, ბევრი შრები და არც ერთი ოფა, სიყვარული და არც ერთი საყვარელი... მოკვდი და ვერ განვიკურნე სიცოცხლისაგან... ის მოკვდა ცხოვრების ღონინში და ცოცხლობდა სველიდის ნატურაში...“

თავის წიწმში - „ივონ სტრანისკი“ - გაცნობის რა მოეცა საუკუნის ამ უღიღესი კომპოზიტორის მუსიკალური შემოქმედების სათავეებს, ბორის იარუსტოვიცი საგანგებოდ აღნიშნავს: - პარიზი - ეს საერთაშორისო ჭაჭარადინი და მთავარი „სამხარეული“ ევროპული ბურჟუაზიული ხელოვნებისა - წინააღმდეგ იყო ცენტრი უახლესი მიზეზებისა... აქვე უსწორებდა მიმჩენვე აღნიშვნის, რომ ამ წლებში /1912-1914 წლებში - ცხ. ბ/ ეწინაშე შექმნა ექსპრესიონისტული დაჯგუფება - „Der Sturm“, ხოლო მიუხედავად „გუგუნი - ცისფერი მზებრალი“ ვასილი კანდინსკის შეთავაზებით. აქ საინტერესოა იმის გახსენებაც, რომ სწორედ იმ დროს, 1913 წელს, იმყოფებოდა პარიზში პაოლო იაშვილი. პოეზიასთან ერთად მხატვრობის ნიჭით დაჯილდოებულ პოეტს, სურდა ლუვრთან არსებულ ხელოვნების ინსტიტუტში დაუფლებოდა ხატვის ხელოვნებას. 1914 წელს 1 მსოფლიო ომის გამო სამშობლოში დაბრუნებული, როდინ ნიშნულია, რომ თავის მეგობარ პოეტებთან ერთად 1916 წელს პარსებს ახალ ლიტერატურულ ჟურნალს - „ცისფერი ვანსები“, რომელსაც წინ უძღვის მისივე პირველი ნაშრომი:



● ტრისტან კორბიერი - მხატვარი ფელიქს ვალლოტინი

„...სავერცელმა ნიშვებმა ასწიეს ფარდა ჩვენი სვეინისა და ვაკალობი ოქროთი შემოხილი განახლების აქტიორები უსხოვო ხალხის წინაშე... სასიხარულო განახლება არის ჩვენი და ჩვენს იქით... ჩვენ ვაიღებთ სიტყვას ახალს, მკაცრს და ისეთ გაბედულს, როგორც მფეფური ხელის ვაფრენა გაგებულ დრიოიარისა... ჩვენ გვივინდა, რომ საქართველო გადქცეს უსაზღვრო, მეოცნებე ქალაქად... ჩვენი სახეები გადაკეცნა ცისფრად შემოსილმა ბედნიერებამ... საქართველოს ფირვ ხელგებს ვადავეცი ჩვენი აღსარება, ჩვენი წმინდა პირველთქმა...“

საქართველოს შემდეგ უწინდესი ქვეყანა არის პარიზი. აიღაც ხალხი, ეს ჩვენი მრისხანე ქალაქი, სადაც გაიფრთ ვატკეციბით გამამაობებ ჩვენი ლითი ძეგები - ვერლინი და ბოლდერი, მალარმე, სიტყვების მუსიკალურ და არტურ რებუა, სიამაფით მიერალი, დაწყველილი ჭაბუკი“.

ამიტომ არ არის შემთხვევითი, რომ ცისფერწიწელითა პოეზიაში ფრანგმა პოეტებმა განსაკუთრებული ადგილი დაიმკვიდრეს. უფრო მეტიც, ვალერიან გაფრინდაშვილი თავის დეკლარაციაში - „ახალი მთილილი ვაია“, ხაზგასმულად აღნიშნავს: „...თუ დიდი ხნის წინ პოეტის ბიოგრაფია, მათი ცხოვრება ნაკლებად ანტიტრეპებსა მეთხველ საზოგადოებას და თითო პოეტებს, დღეს

პოეტის ბიოგრაფია ინტენსიურ ინტერესს იწვევს. ხშირად პოეტის ცხოვრება ორიგინალურია არა ნაკლებ, ვიდრე მისი პოეზია... ძველი მითები არავის არ სწამს, იმავე დროს ჩვენ გვინდა, ჩვენ გავსურავი, მათი...“

მანაბლი, უგზო-უკვლოდ დაკარგული, შემოდის პოეზიაში როგორც მითი... „დასების“ ავტორმა მონივრად თვითონ დეკენის დასების მასკარადში /„მოხეტიალე პარადის ვ. გ./... ფრანგი პოეტის განწყობების დღესებში მთურად დაბადების და მთურად ფოფანს განიცდიან სველიდის შემდეგ“.

მინდა ისევე ტრისტან მანაბლის პოეზიის წიგნს, „ვეთილ სიყვარულებს“ მიუხედავად, რომლის ასი დღესსა და 60-ზე მეტი სონეტია. ვალერიან გაფრინდაშვილის სონეტსაგან, მისივე თქმით, ამ უნივერსალური საღვთის ფორმისადმი უერავლესი სიყვარული და კორბიერის უმიჯნაობის ორიგინალბა უცოლობად განაპოვებდა ტრისტან კორბიერისადმი მის დანატრესეხვას, ამ დიდი ფრანგი პოეტისადმი მის განსაკუთრებულ სიყვარულს.

ვერელინი და დავით გურამიშვილი, პამელტი და პარათაშვილი, გრიშა აბაშიძე და ვერან და სერვალი - მთელი თავისი პოეტური შემოქმედების მანძილზე ვალერიან გაფრინდაშვილი ხშირად მიმართავს ასეთ პარალელებს და ამ შემთხვევებში უხსნილ გარდასული ფრანგი პოეტი ტრისტან კორბიერიც არ დარჩება მისგან ამგვარი პარალელი გარეშე:

„ვალლოტინის სურათზე კორბიერი თავ-ვერელინი თანავ...“

„ქართული პოეტებში კორბიერის ჰავეს ორეული, თუ პოეზიით არა, ობაბლით და სახით მანაც, ეს არის ჭკუქისგან გარდაცვლილი იროდილი ველოშილი“.

ვალერიან გაფრინდაშვილის ეს პოეტური ქმედება მიზნად ისახავს კიდევ უფრო გასწიოს და გააფრთხილოს ლიტერატურის საზღვრები და ასეთ საზღვარს არაერთხელ თავდაცვ გადალახავს დიდი ლორეოსი:

მინიატურაში „ფრაგმენტი“ ასეთი უნიკური სურათის მომსწრენი უხვდები: პოეტი თვალწინდენულ ზღაპრში მღვარ სასახლეში შეგვიფანს. შავ მინას, ზანგს, ხელში ფეშუში უჭირავს, ფეშუშზე მოკვითილი თავები აწყვია ხელოვნების მთიერაჟის რანდებისა, ბოლდერის, ლიტრეამონის, კორბიერის მოკვითილი თავები...“

- შერე არჩეულ მოსახლეობა, უბედური გეოსანო? - მოთხა სალომამ, რომ თქვენი ნაკვეთი ენახო და გაეზიარო ბიდი რანდებისა - ვუბახუხე მე. მამ, მე, ვიცავდები შენიფის... გათავდა ცვეკვა. როცა თავი დაეხარე მადლობისათვის, მინამ თათი მომქეცა და იგი სხვა თავებთან ერთად დაასვენა ფეშუშზე“.



● ივანე მანაბელი

# კუდიანიუდი

## რეცეპტები

### ლევან

### შენგელთასგან



#### გუშეგაკლი

ერთი პური („ბატონი“) ნაჭრებად დაჭრით და თითოეულ ნაჭერს კარაქი წუსვით. ცალკე თასში კარგად აურიეთ 100-100 გრამი გახეხილი ყველი, არაყანი და ორი კვერცხის გული. მიღებული მასა ზემოდან წუსვით პურის ნაჭრებს და კარგად გახურებულ პაერლუმელში დაბრაწამდე შედგით.

#### კერა-კვერცხი ხახვით

ერთი კონა მწვანე ხახვი დაჭრით და კარაქში მოშუმეთ. დაუმატეთ წერილად დაჭრილი ოხრახუმი, პილალი და მარილი.

იქეხი კვერცხი კარგად ათქვიფეთ, დაუმატეთ ხახვიან მასას და ტაფაზე ორივე მხრიდან შეწეთ.

#### კარგოშვილის ზინიანი

ათი ცალი მოხარშული კარტოფილი კარგად დაისისეთ, დაუმატეთ ერთი კვერცხი, ხუთი სუფრის კოჭხი ფქვილი და მ-

რილი. აურიეთ, გააქეთეთ პატარა კვერები, ამოაღეთ ფქვილში ან დანაყელ ორცხობილაში და ზეთში შეწეთ.

#### ამთიის ჟუჟილი უაუაჯი

ნაჭრებად დაჭრილი ქათამი ღრმა ჭურჭელში ჩააწვეთ. მოაყარეთ მარილი, პილალი, დაუმატეთ ცოტა ლიმონმკაჯა, კარგად აურიეთ და დადგით 1.5-2 საათით. შეწეთ ტაფაზე ან პ-

ერლუმელში. მზა მწვადი ლანგარზე გადაიტანეთ და გვერდით მოუსწვეთ ციტრის, პამიდურისა და ლიმონის ნაჭრები. მოაყარეთ შრეკვად დაჭრილი ხახვი. ცალკე მიიტანეთ საწებელი.

#### ზანანის სანაჟი

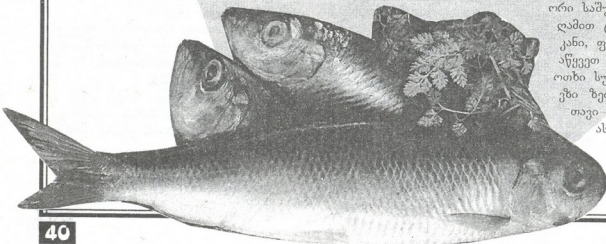
ოთხ ბანანს კანი გააცალეთ და ძალიან წერილად დაჭრით. დაუმატეთ სამი სუფრის კოჭხი შესქელებული რძე. ორი ჭქა

ცივი რძე და ბლენდერში ათქვიფეთ. ჩამოასხით მაღალ ჭქებში და მიირთვით.

#### კახაი უოჯაჟი

ორი საშუალო ზომის ქამაყი გამოშინეთ და ერთი დამით ციფ წყალში დატოვეთ. შემდეგ გააცალეთ კანი, ფხა და ფილეს ნაჭრებად დაანაწილოთ. ჩააწვეთ ღრმა ჭურჭელში. ცალკე თასში აურიეთ ოთხი სუფრის კოჭხი ძმარი, ორ-ორი სუფრის კოჭხი ზეთი, ტომატი, შპირის ფხენილი და ერთი თავი წერილად დაჭრილი წითელი ხახვი. მიასხით ქამაყს და ასე დატოვეთ ერთი დღით.

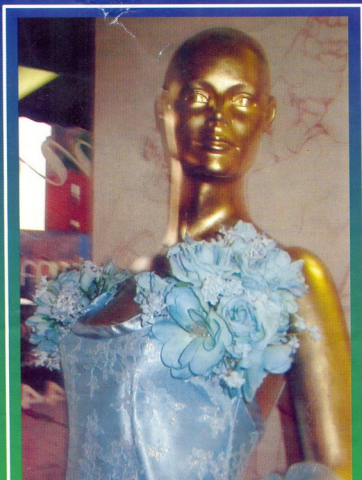
სუფრაზე მიტანის წინ მოაყარეთ წერილად დაჭრილი კამა, ოხრახუმი და მწვანე ხახვი.



თამუნა  
მოსაშვილის



მოქოვბა







ცნობილი კოვოვიზორისა და  
მოგარლის ათარ ჭელიძის,  
უვილიზვილი ანა სირაბე - პართული  
ასტრალის  
მოგავალი  
პარსკვლავი